

భక్తకల్యాణ మీ కథలు

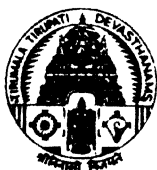

ప్రచురించిన
తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానము

భారతంలో నీతికథలు

రచయిత
ఉషశ్రీ

ప్రచురణ
కార్యనిర్వహణాధికారి
తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు, తిరుపతి
2008

BHARATHAMLO NEETHIKATHALU
(Moral Stories from Mahabharata)

By
Ushasri

© All Rights Reserved

T.T.D. Religious Publications Series No.354

Re - Prints : 1999, 2003, 2005, 2006, 2008

Copies : 5000

Published by :
Sri K.V. RAMANACHARY, IAS
Executive Officer,
T.T. Devasthanams,
Tirupati - 517 507.

Printed at :
Gayathri Art Printers
Hyderabad.
Ph : 2767 0210

ముందుమాట

భారత రామాయణాలు భారతజాతికి ప్రాణాలవంటివి. అందులోని కథలను అంతో ఇంతో ఎఱుగని భారతీయుడండడు. 'మహాత్మాత్ భారవత్వాచ్చ మహాభారతముచ్యతే' అని పెద్దల మాట. అంటే మహాభారతం మహత్త్వమూ, అర్థగౌరవమూ, కల మహోత్తమగ్రంథ మన్నమాట! "యదిహస్తి త దన్యత్ర యస్తేహస్తి న తత్ క్వచిత్" అనే నుడి పరమ సత్యం. అనగా ఇందులో లేని విషయం ఎందులో లేదని, ఇతర గ్రంథాల్లో లేని విషయాలు ఎన్నో ఈ జయేతిహాసంధో వున్నవని సారాంశం.

వ్యాసభగవానుడు మహాభారతాన్ని సంస్కృతంలో వ్రాశాడు. సంస్కృతం తెలియనివారికి అది అందుబాటులో లేకపోవడంవల్ల తరువాత ఎంతో కాలానికి కవిత్రియంవారు దీనిని తెనిగించి తెలుగు జాతికి మహాపకారం చేశారు. ఆ అనువాదం పండితులకు మాత్రమే అర్థమయ్యే రీతిలో నెలకొని వున్నది. ఆ కారణంగా కవిత్రియ భారతంలోని సారం సుకరంగా ఆస్వాదించే అవకాశం అందరికీ అందుబాటులో లేదు.

కనుక విద్యాభ్యాసం చేసే బాలబాలికలకు, యువతరానికి భారతంలోని నీతులు, ధర్మాలు, ఇంకా పలు విషయాలు అందించడానికి అనువుగా సరళమైన భాషలో "భారతంలోని నీతికథలు" అనే ఈ చిరుపుస్తకం 'ఉషశ్రీ' గారిచే రచింపబడింది. బాల్యంలో నేర్చిన విద్యలు, అలవరచుకొన్న అలవాట్లు మానవుణ్ణి అలాగే అంటిపెట్టుకొని వుంటాయి అనడం నిజం.

ఈ నాటి బాలబాలికలు, యువకులు భావిభారత పౌరులు గనుక ఈ పుస్తకం వీరిని సత్యసంధులుగా, ధర్మపరాయణులుగా, సన్న్యాధ్వర్తనులుగా తీర్చిదిద్దగలడనడం నిస్సందేహం.

ఇందులో ఇంచుమించు ఇరువది నీతికథలు చొటుచేసికొన్నాయి. ఈ కథలన్నీ - ఒక్క 'అన్నదాన మహిమ' తప్ప - భారతంలోని తొలి ఐదు పర్వాలనుండి ఎంపిక చేయబడ్డాయి. 'కణిక సీతి' వంటి ఒకటి రెండు కథాంశాలు సంస్కృతమూలంనుండి స్వీకరింపబడినాయి.

ఈ పుస్తకంయొక్క పూర్వముద్రణ ప్రతులు చెల్లిపోయినందున పాఠకుల ఉపయోగార్థమై పునర్ముద్రిస్తున్నాము. ఇలాగే, భారతంలోని తరువాతి పర్వాలనుండి కూడా చక్కని నీతికథల్ని ముచ్చటగా సమకూర్చి ప్రచురించే ప్రయత్నం కొనసాగుతున్నది.

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానంవారు ఆర్థధర్మ ప్రచారం సిమిత్రం చేపట్టిన బహుముఖ కార్యక్రమాల్లో ధార్మిక గ్రంథ ప్రచురణ విశిష్టమైంది. ఈ పుస్తక ముద్రణ -- ఎప్పటిలాగే -- సహృదయామోదాన్ని పడయగలదని మా ఆకాంక్ష

కార్యనిర్వహణాధికారి

శి.తి.దేవస్థానములు, తిరుపతి

విషయ సూచిక

ముందుమాట	...	
జ్ఞానదీపాలు	...	1
1. కణిక నీతిత్ కార్యాలు సాధించాలి	...	5
2. విద్య గురుముఖతః నేర్చుకోవాలి	...	9
3. అహంకారం వినాశహేతువు	...	12
4. గరుడ గర్వభంగం	...	16
5. అన్నదాన మహిమ గొప్పది	...	20
6. ఉత్తమ సంసారి ఇలా ఉండాలి	...	24
7. వాతాపి జీర్ణం	...	28
8. శిబిచక్రవర్తి దాతలలో సాటిలేనివాడు	...	32
9. గజకచ్చప సంగ్రామం	...	35
10. చిరంజీవులు	...	38
11. ధర్మపరులను పరాభవించవద్దు	...	41
12. భర్తను ఎలా వశం చేసుకోవాలి	...	44
13. విదురనీతి పాటించి సుఖించండి	...	48
14. వివేకమార్గంలో పోవాలి	...	53
15. నారదుని ఉపదేశం వినండి	...	56
16. కలియుగం	...	60
17. మేనక	...	64
18. సాక్ష్యంలేని ప్రేమ కష్టాన్ని కలిగిస్తుంది	...	68
19. జూదం తగదు	...	77
20. గురుసేవ సత్ఫలితం ఇస్తుంది	...	91
21. కులంకాదు గుణం ప్రధానం	...	95
22. సుందోపసుందులు	...	100
23. విద్య వివేక హేతువు	...	104
24. విద్యా దీక్ష	...	110

జ్ఞాన దీపాలు

భారత రాష్ట్రాధ్యక్షులను గురించి ఇటీవల చాలా మీమాంసలు రేగుతున్నాయి. అవి జరిగాయో? కట్టుకథలూ? అని కొందరు .... వీటి నిజతా అనందర్థాలు ఉన్నాయని మరికొందరు .... ఎవరి బుద్ధికి అనుకూలంగా వారు వాదిస్తున్నారు. ఈ వాదాలతో నిమిత్తం లేకుండా మానవాళికి మాతామహా, పితామహులయిన వ్యాస వాల్మీకి లుండించిన ఆ నిధులను త్రవ్వుతుని అనుభవించేవారు అసంఖ్యాకులు. వారందరికీ జ్ఞాన నేత్రాలు భారత రామాయణాలు.

ఈ జ్ఞాననేత్రాలకు అంజనస్నానం వాటిలోని ఉపాధ్యక్షులు. భారత - రామాయణం పరమార్థం -

భారతం అనేమాట వినిపించేసరికి -

విమున్నది భారతంలో :

కృష్ణనామ సంకీర్తనం ....

ధర్మశాస్త్ర వ్రతోధం ....

కురుక్షేత్ర యుద్ధం ....

యుద్ధరంగంలో గీతాబోధ ....

అనేవారు కొందరు.

దేశంలో చదువురాని వారు ఎక్కువ ఉండటం వల్ల వారందరికీ ఇది పురాణ కలక్షివంగా, తోలుబొమ్మలాటగా వనికీవచ్చి నల్లమందుల నాళికి తోలపాడింది - అని కొందరు మేధావులు వ్రచారం చేశారు.

అక్షరాస్యత అంటే నాలుగు అక్షరాలు వ్రాయడం, నాలుగు వంక్తులు చదవడం, పది లెక్కలు చేయడం అని ఇంగ్లీషువారు బోధించడంతో అది విద్యావిధానం అయింది. దానితో అవుకీ నాలుగు కాళ్ళు ఉండును.

అది పాలు యిచ్చును. అవి తెల్లగా ఉండును. అరటిచెట్టు ఆకులు వేయును, అనే పొదాలు చదవడానికి ప్రాథమికదశ అంకా వ్యర్థం అవుతోంది, వదేళ్లు వచ్చేవరకూ.

మనస్సుకి ధారవాళక్తి ఉండే వదేళ్ళూ, తల వల వలక, బలవం పొదాలే శరణ్యం అయి అది మొద్దు వారి పోతున్నది.

అలాకాకుండా విద్యకు ప్రధాన లక్ష్యం చిత్తసంస్కారం, మనోవికాసం అని భావించిన ఈ జాతి భారత రామాయణ కథా వ్రవచనంతో తాల్యదశనుండి ఉత్తమ జీవన విధానాన్ని బోధించేది.

అలాగోపాలం చెవు లప్పగించి వినే కథలు ఆధారం చేసుకుని ఆ కథలనే వంచదార పాకంతో ఉత్తమ జీవన సంస్కారం ఔషధప్రాయంగా అందించే భారత రామాయణ గాథలు వింటూ విద్యాగంధం అందుకున్నది ఈ జాతి.

అందుకొన్నంత కాలం ఈ జాతిలో రావణ, దుర్యోధనుల వంటి పాశవిక బుద్ధుల వల్ల అనన్యం పెరిగి వారిని సమాజంలో దుష్టగణంగా దూరంగానే ఉంచేవారు.

రాముడు, ధర్మరాజు వంటి ఆదర్శ పురుషులకు గురుపీఠం ఉండేది.

రామాయణంలో రాముడు దేవుడని కానీ, భారతంలో ధర్మరాజు వరమేశ్వరుడని కానీ, బోధించలేదు. సత్య వాక్యాలనతో దుష్టశీలకు నడుం కట్టిన పూర్ణ పురుషుడు శ్రీరాముడు.

అలానే ధర్మప్రబోధంలో సర్వ పాశవిక శక్తులనూ అణచడానికి ధర్మరాజాదులను సన్నద్ధం చేసినవాడు కృష్ణుడు.

సత్యం ధర్మం ఈ రెండే విశ్వమానవాళి కాంతిమార్గ సాధనాలనీ, అనే ప్రకాంత జీవన వదాలనీ బోధించాయి భారత, రామాయణాలు.

ఈ విషయాన్ని విస్మరించి అవన్నీ ముసలమ్మల ఊసుపోక కథ అనీ, వాటి నుండి జాతినీ నిర్వీర్యం చేసే నల్లమందు సందేశా లున్నాయనీ అనేవారు, కట్టుకథలూ, పిట్టకథలూ విని అపోహ పడ్డవారే అనక

తప్పుడు. అటు భారతం కాని, ఇటు రామాయణం గాని, మూలం చదివిన ఎవరికైనా వాటి పరమార్థం మానవ జీవితానికి కాంతిని, మనస్సుకు వికాసాన్ని, ఇచ్చేవే అని బోధపడకపోదు.

అయితే వాటిలో ఆ కాలానికి, సమాజానికి సంబంధించిన అద్భుత సన్నివేశాలు ఒకటి, రెండు ఉండవచ్చు. ఆ రెండు మూడు సన్నివేశాలనే గ్రహించేవారు అటుకులు వదిలి పొల్లుబొక్కువారే.

పొల్లుబొక్కుకుని అటుకులు సమిలితే తీసి దొరుకుతుంది.

ఆ తీసిని అందుకో దొరికినవారు యిప్పటికీ లక్షలు ఉన్నారు. జాతిలో అటువంటివారి సరసన నిలువదలిచిన వారికి వారి వారి భాషలలో వారి వారి స్థాయి నమనరించి ఎప్పటి కప్పుడు ఈ భారత రామాయణా అను వద్యరూపంలో, వచనరూపంలో కవులూ, రచయితలు, అందిస్తూనే ఉన్నారు. వాటిని చదివి లక్షలాది యువకులు తృప్తి పడుతూనూ ఉన్నారు.

ఆ చృష్టితోనే ఈ శరం యువజనానికి అందుబాటులో ఉండేలా, వారి అసక్తికి అనుగుణంగా భారత, రామాయణాలు రెండూ తెలుగులో వ్యావహారిక వచనంలో అందించాను ప్రస్తుతం -

పునాది లేనిదే మేడ నిలబడదు.

భూమి లోతులకు వేరు చొచ్చుకుపోని వృక్షం చిరకాలం పెరగదు.

అలానే జాతి నిక్షిప్తాలను విడిచిపెడితే దొరికేది పై పై పూత బంగారమే.

గనిలో దిగి బంగారం తీసుకుని దాన్ని బద్ధి చేసుకుని కరిగించి మళ్ళీ మనకు కావలసిన ఆభరణంగా రూపొందించుకోవాలి.

అలా రూపొందినవే వది కాలాలు మిగులుతాయి.

వాటిని తయారుచేసే జ్ఞాన దీపాలే భారత రామాయణాలు.

[భారతం అనగానే అది మనం మొయ్యలీనంత పుస్తకం అని కొందరి భయం. దాని నుండి వర్ణాశ్రమ ధర్మప్రచారం ఉంటుందని మరికొందరి ప్రచారం. ఈ కాలానికి ఎందుకూ కొరగాని పురాణగాథ అని విసుగు ప్రదర్శించేవారు ఇంకొందరు.

వీరందరూకూడా భారతం చదవకుండానే ఇటువంటి ప్రచారానికి సాహసించారు అని ఆ ఇతిహాసాన్ని చదివినవారు అనేమాట. ఈ వాద ప్రతివాదాలతో నీమిత్రరేకుండా అయిదేళ్ళు దాటి వదహారో ఏడు రాని వారందరికీ ఆసక్తి కలిగించే నీతిబోధ చేసే చిన్న కథలు కోకొల్లలుగా ఉన్నాయి భారతంలో. అవి అందివ్వడానికే ఈ ప్రయత్నం. ఇవి చదువుకుంటే ఇలాంటి కథలు భారతంలో ఉన్నాయా! నీతిచంద్రికలో ఉంటాయనుకున్నాం అనిపిస్తుంది.

అందుకే భారతంలో లేనిది ఎక్కడా లేదు, ఎక్కడ లేనిదయినా భారతంలో ఉంది అంటారు. చదవండి.]

కణికనీతితో కార్యాలు పాధించాలి

(ఈ కథ చదివరకు చెప్పి)

హస్తినాపురాన్ని పాలించే ధృతరాష్ట్ర మహారాజుకు ముగ్గురు మంత్రిలున్నారు.

అందులో ప్రధాని విదురుడు. ఈ విదురుడు విద్వాంసుడు, ధర్మ పరుడు, నీతికోవిదుడు.

రెండవవాడు సంజయుడు. ఈయన రాయబార కార్యాలు నిర్వహిస్తూ, నిరంతరం ధృతరాష్ట్రాని అంతరంగిక సలహాదారుగా ఉంటాడు.

మూడవ వాడు కణికుడు. ఈ కణికుడు కూటనీతి కుశలుడు. అంటే ! మోసంతో కుట్రలతో శత్రువులను ఎలా నాశనం చేయాలో చెప్పగలడు. అటువంటి కుట్రల నీతిపరుడై న కణికుడు తన మహారాజుకి చెప్పిన కథ మీరు చదవబోతున్నారు.

మహారాజా !

అనగా అనగా ఓ మహారాజ్యం.

ఆ ఆడవిలో ఎన్నో క్రూరమృగాలు, యథేచ్ఛగా విహరిస్తున్నాయి.

అక్కడ ఓ నక్క ఉంది.

అది చాలా తెలివైనది.

తన పశులన్నీ ఇతరులచేత చేయించుకుని, వని పూర్తికాగానే వాటిని మోసంచేసి హాయిగా ఆ ఫలాన్ని అనుభవిస్తుండేది.

ఈ నక్కకి వలుగురు స్నేహితులున్నారు. పులి, కోడేలు, ముంగిస, ఎలుక. వీటితో కలిసి మెలిసి ఉన్నట్టు నడిస్తూ సుఖంగా జీవిస్తున్నది.

అరేబియలో ఒకనాడు —

ఏక్కుబలిసి నవనవలాడుతూ హాయిగా గంతులేస్తూ, చెంగుచెంగున దూకుతూ బోయే లేడి దాని కంటబడింది. ఆ లేడి ఈ మిత్రబృందాన్ని దూరంనుంచి చూసింది. చూస్తూనే వాడికి బహుదూరంగా పారిపోయింది. దాన్ని తినాలని నక్కకు కోరిక కలిగింది. ఎంత ప్రయత్నించినా, దాన్ని వట్టడం సాధ్యం కావడంలేదు.

బాగా ఆలోచించింది నక్క.

మిత్రులను చుట్టూ కూర్చో చెట్టుకుని :

“స్నేహితులారా ! ఈ లేడి ఎంత అందంగా ఉందో, దాని మాంసం అంత రుచిగా ఉంటుంది అయితే దానితో పరుగెత్తే శక్తి మనకెవరికీ లేదు. కనుక దాన్ని చంపడం మనకు సాధ్యంకాదు. ఇప్పుడు మనం ఒక కుట్రవల్ని దాన్ని చంపాలి. అప్పుడు హాయిగా దాని మాంసం మనం తరగించవచ్చు” అని నాలుక చప్పరించి, అది ఎంతరుచిగా ఉంటుందో చూపించింది.

అన్నిటికీ నోరూరింది.

“ఆ ఉపాయం నువ్వే చెప్పాలి నేస్తం” అన్నాయి అవి ఆకు రతతో అబ్బిచూస్తూ.

అది కొంతసేపు ఆలోచన అభినయించింది.

“ఆ ! ఇప్పుడు ఆలోచన వచ్చింది.”

“జాగ్రత్తగా విని మీ అభిప్రాయం చెప్పండి. ఈ లేడి మెలకువగా తిరుగుతుండగా మనం పట్టుకోలేం. అందుచేత ఇది అలిసిపోయి సుఖంగా నిద్రపోయే సమయం కనిపెట్టాలి. అప్పుడు చచ్చుకు కాకుండా పొకుతూబోయే ఈ ఎలకబావ దాని కాళ్ళు కొరికి పారేయాలి. అదే అద సులో పులి వెళ్ళి దాని మెడ విరిచివేయాలి. అంతే ! అంది.

దాని తెలివికి అవి ఎంతో ఆనందించాయి. ఆ లేడి నిద్రపోయే సమయం కోసం ఎదురుచూశాయి.

అదవిలో గడ్డి ఏవుగా పెరిగిన ప్రాంతాలలో చెంగు చెంగున గంతు లేస్తూ, వచ్చికమేసి, సెలయేటి ఒడ్డున నీరు త్రాగి, బాగా అలిసి విశ్రాంతిగా కాళ్ళుబావి నిద్రపోతున్నది లేడి.

నక్క పలహా ప్రకారం అలికిడి కొకుండా ఎరికవెళ్ళి దాని కాలు కలుక్కున కొరికింది. బాధతో అది లేవబోతుండగా పులి తన వంజాతో దాని వెమ్ముమీద కొద్ది మెడ కొరికిసింది.

నక్కతోపాటు దాని స్నేహితులు నలుగురూ సంతోషంతో లేడి చుట్టూ కూర్చున్నాయి.

అప్పుడా నక్క :

“స్నేహితులారా ! ఇంత రుచిగల మాంసం మనందరం హాయిగా తినాలి. ఇప్పుడు మీ శరీరాల్ని దుమ్మా ధూళితో ఉబ్బాయి. అందు చేత ఆ కొండలోయలో సెలయేటికి పోయి స్నానం చేసి రండి. అప్పుడు తినవచ్చు” అంది.

అవి నాలుగూ పంకోషంతో స్నానానికి వెళ్ళాయి.

అందులో అందరికంటే ముందుగా వరుగు వరుగున వచ్చింది పులి, ఆ లేడి మాంసం తినాలని.

నక్క బొటబొటా కన్నీరు కారుస్తూంటే చూసిన పులి :

“బావా ! ఎందుకు విచారిస్తున్నావు : అంది.

“ఏం చెప్పను పులిబావా ! ఆ ఎరిక లేదూ ! అది ఏమన్నదో తెలుసా ! ‘పులి ఎంత పెద్ద జంతువైతే ఏం లాభం. నేను కాళ్ళు కొరికితే గాని అది ఏమీ చేయలేకపోయింది. నా తెలివితో వచ్చిన లేడిని తినడానికి వస్తుంది సిగ్గులేకుండా,’ అని మోకోళం చేస్తే నాకు బాధ కలిగింది, అంటూ నక్క కన్నీరు విడిచింది.

పులికి బాధుషం వచ్చింది.

“మిత్రమా ! ఎరిక నా కాళ్ళు తెరిపించింది. ఈ రోజు మొదలు నా శక్తితో నా తిండి సంపాదించుకుందాను. ఒకరిమీద ఆధారపడను.” అంటూ వెళ్ళిపోయింది.

అంతలో ఎరిక రాగా -

“విన్నావా, ఎలకబావా! ఈ లేడిని పులి ముట్టుకుంది కవక ఇది విషపూరితం అయింది. దీన్ని నేను తినను. నా ఆకలి తీరడానికి ఎలకను తినేస్తా అంటూ ముంగిస బయలుదేరింది. అసగా ఎలుక చటుక్కున కన్నంలోకి పారిపోయింది.

మరికొంతసేపటికి తోడేలు వచ్చింది. “విన్నావా! పులిబావకు నీ మీద కోపంవచ్చి, నిన్ను తినేస్తానంటూ బయలుదేరింది. దాని భార్యతో కలిసి నిన్ను తింటుందట”, అనడంతో తోడేలు దాడు తీసింది.

అప్పుడు ముంగిస రాగా, చాలా ఆకగా వచ్చావు. వాళ్ళ ముగ్గుర్ని చంపి దూరంగా పారేశాను. నీకు బలంఉంటే నన్ను ఓడించి ఈ లేడి మాంసం తిను” అసగా అది తోక ముడిచి పారిపోయింది.

హాయిగా ఆ లేడిమాంసం ఆరగించింది నక్క.

విన్నారా! మహారాజా! తెలివితో వంచనతో మనకార్యాలు చక్క పెట్టుకోవాలి అన్నాడు కడికుడు. ఇదే కడిక నీతి.

విద్య గురుముఖత: నేర్చుకోవాలి

(ఈ కథ ఆరణ్యవర్ణంలో ఉంది)

పూర్వం భరద్వాజుడని మహర్షి ఉండేవాడు. ఆయనకు ప్రాణస్నేహితుడు రైఘ్యుడు. వారిరువురూ, సూర్యోదయానికి ముందుగానే లేచి కాలకృత్యాలు ముగించి, నదీస్నానంచేసి, నిర్మలచిత్తంతో వరద్రాహ్మధ్యాసంచేసుకుంటూ అడవిలో దొరికే ఫలాలతో జీవయాత్ర సాగించేవారు. అలా ఉండగా వారిలో భరద్వాజునికి యువక్రితుడనే కుమారుడు కలిగాడు.

రైఘ్యునికి అర్వావనువు, పరావనువు అని యిద్దరు కుమారులు పుట్టారు. వారు పెరిగి పెద్దవా రయ్యారు.

భరద్వాజుడు ఎప్పుడూ ధ్యానసమాధిలో ఉండి కుమారుని విద్యావిషయాలు వట్టించుకోలేదు.

రైఘ్యుడు తన కుమారు లిద్దరినీ విద్యాంశులుగా తీర్చి దిద్దుకున్నాడు.

వారుభయులూ వివిధప్రాంతాలలో వర్తించి తమ విద్యతో అందరి ప్రశంసలూ పొందుకున్నారు.

ఇదిచూసిన యువక్రితునికి విచారం కలిగి వారివలె కానుకూడా విద్యావంతుడై విశేషశ్యాతి సంపాదించాలనుకున్నాడు.

అదే ఉపాత తనన్ను ప్రారంభించాడు. యువక్రితుని తీవ్రనిష్ఠను గ్రహించి దేవేంద్రుడు వచ్చి:

“స్వామీ! విద్య అనేది గురుముఖత! అధ్యయనం చెయ్యక తప్పదు. అప్పుడుకాని వేద వేదాంగ విజ్ఞానంతో మనన్ను పరివర్తించాడు. ఈ ప్రయత్నంమూని ఉత్తమగురువును ఆశ్రయించు” అన్నాడు. ఆ మాట యువక్రితునికి నవ్పలేదు. తనన్ను చేస్తూనే ఉన్నాడు. ఉచిత రీతిని వీనికి ఉపదేశించాలని ఇంద్రుడు ముసలి బ్రాహ్మణవేషంలో వచ్చి గుప్తిడితో యివక తీసి నదిలో పోస్తున్నాడు. యువక్రితుడు నదీస్నానానికి వచ్చి ఏమిటివని: ఎందుకు చేస్తున్నావు: అని అడిగాడు. వృద్ధుడు నవ్వుతూ:

“ఈ నదికి అడ్డంగా గోడ కడుకున్నాను” అన్నాడు.

యవక్రీతుడు నవ్వి :

“ఇంతటి నదికి గుప్పెడు గుప్పెడు యివకతో గోడకట్టటం యీ జీవితంలో సాధ్యమా!” అన్నాడు.

అప్పుడావృద్ధుడు -

“నాయనా! గురుకు భాషలేకుండా వేదవిద్య అంతా నేర్చుకోవా అనుకోవడం కంటే నేను చేసేది అవివేకంకాదు.”

అని జవాబిచ్చాడు.

“ఓహో సురవతీ! మీరు ఎలా అయినానరే నాకు వేదవిద్య అనుగ్రహించి విశేషభ్యాసి కలిగించాలి” అని ప్రార్థించాడు.

ఎన్నిచెప్పినా ప్రయోజనంలేదని ఇంద్రుడు అనుగ్రహించాడు.

యవక్రీతుడు పర్యవేదకాస్త్ర విద్యా విడుదలయ్యాడు. మరుక్షణంలో తపోదీక్షవిడిచి తండ్రితగ్గరకు వచ్చి జరిగిన విషయాలన్నీ వివరించాడు.

అప్పుడు భరద్వాజాడు! “నాయనా! ఈ విధంగా విద్యసాధించడం వల్ల అది అహంకారం కలిగిస్తుంది. అహంకారం ఆత్మనాశనకారణం, నాయనా!

ఇంత చిన్నవయస్సులో తీవ్రతపన్నుచేసి పరాలు పొందడం మరింత అహంకార హేతు వవుతుంది. అయినా ఒక మాట విను.

మేప్పు ఎప్పుడూ రై ఘ్యుని ఆశ్రమ పరిసరాలకు వెళ్ళబోకు. ఆయన కుమారులతో వైరం తెచ్చుకోకు అన్నాడు. యవక్రీతుడు వివిధ ప్రదేశాలు పర్యటించాడు. అలా ఉండగా ఒకనాడు - అది పసంతమాసం. అరణ్య మంతా పూలవాసనతో, ప్రకృతి అంతా పరమరమణీయంగా, ఉల్లాస కరంగా ఉంది.

అటువంటి సమయంలో యవక్రీతుడు రై ఘ్యుని ఆశ్రమప్రాంతానికి వచ్చాడు. ఆశ్రమంలో ఆ మహర్షి కోడలు ఒంగరిగా కనుపించింది. యవక్రీతుని మనసు బెదిరింది. ఇంద్రియాలు వశం తప్పిపోగా ఆ యిల్లాని బలాత్కరించి భోగించి వెళ్ళిపోయాడు.

ఆశ్రమానికి వచ్చిన మహాముని ఆ కథవిని తీవ్రకోపంతో తన శిరస్సు నుండి రెండు జటలుతీసి హోమంచేసి ఒక సుందరాంగిని, ఒక రాక్షసుని సృష్టించాడు. వారిద్దరూ మహర్షి ఆదేశం ప్రకారం యువక్రితుని సమీపించారు.

ఆ సుందరీమణి తన కోరచూపుతో చిరునవ్వుతో లావణ్యదీప్తప్రదర్శనతో యువక్రితుని లొంగదీసి, వాని చేతిలోని వచిత్ర జలపూర్ణమైన కమండలువు తీసుకు వెళ్ళిపోయింది.

అంతలో వానిశక్తి నశించగా ఆ రాక్షసుడు తన కూలంతో యువక్రితుని తరిమి పొడవబోయాడు.

సరిగా భరద్వాజుని ఆశ్రమద్వారందగ్గరే వానిని సంహరించాడు.

అదీమాచి భరద్వాజుడు: “నాయనా! అనాయాసంగా లభించిన విద్య ఇటువంటి అనర్థాలే తెస్తుందని చెప్పినా విన్నావుకావు.”

అని గోలు గోలున విరిపించి, ఆ తీవ్రవేదనలో రైఘ్యుని శపించి, కామకూడా అగ్నిలోదాకి ప్రాణత్యాగం చేశాడు. కావగ్రస్తుడైన రైఘ్యుడు ఆయన కుమారుని చేతులలోనే మరణించాడు.

అప్పుడు అర్వావనువు సూర్యుని శాపాపించి తన తండ్రికి, భరద్వాజు, యువక్రితులనూ బ్రతికించాడు.

పునరుజ్జీవితుడైన యువక్రితుడు, తన ఎదురుగా ఉన్న దేవతలను శాస్త్రీశించి: “నేనుకూడా ఈ రైఘ్యునివలెనే తపస్సుచేసి, వేదవేత్త నయ్యామకదా అయినా ఈయన నాకంటే గొప్పవాడెలా అయ్యాడు?” అనగావారు:

“నాయనా! ఆయన గురు క్రూరశక్తికాంతో వేదవిద్యను సాధించాడు. కనుక అంత శక్తికాలి అయ్యాడు. అది లేకుండా మువ్వ సాధించావు. ఆ శక్తి నీకు రాదు. విద్య గురుముఖతః నేర్చుకోవాలి నాయనా!” అనివారువెళ్ళారు.

అహంకారం వివాళహేతువు

(ఉద్యోగపర్యంకో కథ యిది. కృష్ణుడు రాయబారానికివచ్చి తను చెప్పవలసిన హితవు చెప్పాడు. అనంతరం ఆ నభలో ఉన్న మహర్షి వరకురాముడు చేసిన హితబోధ)

నాయనా! దుర్యోధనా!

నీకూ, నీ వారికీ సర్వప్రపంచానికి మేలుకలిగే విషయం చెప్పుకున్నాను. ఆవేళవడకుండా సావధానంగా విను.

చాలారోజుల క్రితంమాట.

దంభోద్భవుడు అనేపేరుగల రాజు ఉండేవాడు. ఆయన ఈ భూమండలం అంతటా పాలించేవాడు. భుజబలంలో వరాక్రమంలో ఆయనకు సాదీవచ్చేవారు లేరు ఆ రోజుల్లో. అంతటి మహాయోధుడాయన.

ఆయనరోజూ ఉదయంలేచి, కలకృత్యాలు పూర్తికాగానే బాగా అలంకరించుకొని రత్నకీరీటం ధరించి, కోడెత్రాచువంటి కరవాలంచేత బట్టి సభాభవనానికి వచ్చి బంగారుసింహాసనం అధివసించేవాడు.

వంది మాగధులు ఆయన బలవరాక్రమాలను గానం చేస్తూంటే, కోరమీసం మెలికొప్పుకూ ఆనందించేవాడు.

అనంతరం తన కొలువులో ఉన్న వారందరినీ చూస్తూ:

ఈ భూలోకంలో ఎవడయినా నాతో యుద్ధం చేయగల మహావీరుడున్నాడా! గదా, ఖడ్గ ప్రాసాది ఆయుధాలతోకాని, అగ్నియ, వాదు, వాయువ్యాది అస్త్రాలతోకాని నన్ను ఎదుర్కోగల వీరుడుంటే చెప్పండి. అంతేకాదు మల్లయుద్ధం చేయగలవీరుడు ఉన్నవాడిని క్షణంలో కడతేరుస్తాను.

అని గర్వంగా నవ్వుతూ భుజాలు ఎగురవేసేవాడు.

ఆయన బలవరాక్రమానికిగిన వారెవరూ యుద్ధానికి దిగేవాడు కాదు.

అంతకో ఆయన అహంకారం నానాటికీ పెరుగుతూ వచ్చింది నా అంతవాడు లేడనే గర్వంతో ఆయన విర్రవీగుతూ తిరుగుతున్నారు.

అటువంటి అహంకారం ఉన్న రాజుకి అనుచరులుకూడా అటువంటి అవివేకులే దొరుకుతారాకదా !

వారు రోజూ ఆయన బలవరాక్రమాలను పొగుడుతూ ఉండేవారు.

అలాఉండగా ఒకనాడు ఆయనను చూడడానికి సభాభవనానికి వచ్చిన దూరదేశీయులైన విప్రులు -

మహారాజా ! మీరు నిజంగా మహావీరులే. బలవరాక్రమ సంపన్నులే.

అయితే —

గంధమాదనవర్యతంమిద వర నారాయణులని ఇద్దరు తీవ్రనిష్ఠతో తవన్ను చేస్తున్నారు. వారిని జయించగల వీరులు మూడులోకాలలో లేరని విన్నాము. తమకు కోరికఉంటే వారితో యుద్ధం చేయవచ్చు అన్నారు.

ఆ మాట వినడంతో ఆయన ఆగ్రహంతో కత్తి జళిసింది నేలమీద పొదంతో తొక్కి !

ఎంతకావరం ! నన్నుమించిన యోధులా వారు, అంటూ సేనలు నన్నద్దం చేసి ధమర్పణలు తీసుకుని బయలుదేరాడు. గంధమాదన వర్యతం చేరాడు.

ప్రకాంతంగా ఉన్న వనంలో వారు తవన్ను చేసుకుంటున్నారు.

వారిని చూస్తూనే తొడగొట్టి యుద్ధానికి పిలిచి, నవ్వుతూ కోరమీసం మెలితీప్పాడు.

వర నారాయణులు తమ ఆక్రమానికి వచ్చిన మహారాజుకి అతిథి సత్కారాలు జరుపబోగా :

ఇవన్నీ అనవసరం, యుద్ధం, యుద్ధం అని అట్టహాసం చేశాడు.

అప్పుడు వారు :

ఎవరితోనూ సంబంధంలేకుండా కళ్ళుమూసుకుని యీ ప్రకాశక ప్రదేశంలో తవస్సు చేసుకునే ముమూసం. మాతో యుద్ధం చేయాలనే కోరిక ఎందుకు కలిగింది మీకు, అన్నారు.

వినలేదు మహారాజా.

యుద్ధం చెయ్యకతప్పదు, అన్నాడు

అంటూనే బాణం తొడుగుతూంటే చూచిన నరుడు నవ్వుతూ ఒక దర్పపుల్లతీసి :

ఇదిగో ఈ గడ్డివరక నీ సేనను నిలబెడుతుంది అని వదిలాడు.

ఆ రాజు బాణవర్షం కురిపించాడు. ఆ గడ్డివరక అన్ని బాణాలనూ ముక్కలు ముక్కలు చేసింది.

ఈలోగా సేనలోని వారందరూ ముక్కులూ, చెవులూ ఊడిపోయి రోదనం ఆరంభించారు.

రాజుకి తల తిరిగింది.

సేనలు వలాయనం చేస్తున్నాయి

చూసిన రాజుకి గుండె జారింది.

ఆయుధాలన్నీ క్రిందపెట్టి, తలవంచి నర వారాయణుల పాదాలమీద వ్రాలి :

ఆర్యా ! నన్ను క్షమించి అనుగ్రహించండి. నా గర్వానికి ప్రాయశ్చిత్తం అయింది, అని దీనంగా ప్రార్థించాడు. అప్పుడు వారు నవ్వుతూ :

మహారాజా !

నీరి సంవదలు కలవారు పేద సాదలకు దాన ధర్మాలు చేసి గొప్ప వారు కావాలి.

అలాగే బల పరాక్రమాలు ఉన్నవారు దుర్మార్గుల బారినుండి పట్టనులను రక్షించడానికి తమకత్తిని వినియోగించాలి. అంతేకాని, అహంకారంతో తిరగరాదు.

ఇరుగు పొరుగులకు అవకారం చేయని వాడి బుద్ధివ్యర్థం - అన్నారు.

మహారాజు వారి బోధవిని, అనాదీనుంచి అహంకారం విడిచి, అందరి శ్రేయస్సునా దృష్టిలో ఉంచుకొని తన సంపదలను బీదలకు దానం చేస్తూ, తన బలంతో దుర్మార్గులనూ, క్రూరులనూ శిక్షించి, న్యాయమార్గాన పజ్జనపేసేవేసి పేరు ప్రఖ్యాతులు పొందాడు.

కమలక, దుర్యోధనా :

అహంకారం, బలగర్వం ఎప్పుడూ పనికిరావు. అవి ఎవరికి ఉంటాయో వారినే నాశనం చేస్తాయి, అన్నాడు వరకురాముడు.

గరుడ గర్వభంగం

(ఉద్యోగ పర్యంతో చాయదార సమయంలో కణ్ణమార్పి చెప్పిన కథ)

“నాయనా దుర్యోధనా !

దేవలోకానికి అధిపతి అయిన దేవేంద్రుని పేరు విన్నావు కదా !
అయిన రథాన్ని నడిపే సారథి పేరు మాతలి.

ఇంద్రుని మనసు గ్రహించి రథం నడిపించే మాతలికి ముల్లోకాల
లోనూ సాదిరాగల సారథులు లేరు. అటువంటి సేవాధర్యం ఎరిగిన
మాతలి కాంత స్వభావంతో, సద్గుణ సంపదతో అందరివేతనూ ప్రశంసలు
పొందినవాడు.

ఆయనకు గుణకేశి అని ఒక కూతురు. గుణకేశి ఎంత
అందగత్తెయో అంతకంటే గుణవతి, శీలసంపన్న, విద్యావతి. తల్లి
దండ్రుల శిక్షణలో ఆమె వంశ సంప్రదాయాన్ని, ఆచార మర్యాదలనూ
చక్కగా అలవరచుకొని పదినుందిలో వినయగుణవతిగా పేరు పొందింది.

కాల్యదశ దాటి పదహారేడుల యవ్వనవతి అయింది. అంటే
వివాహ యోగ్యమైన వయసులో అడుగు పెట్టింది. వరాన్వేషణ ఆరంభం
చాడు మాతలి.

ఉన్నత వంశంలో పుట్టి, చక్కని అంద చందాంతో గుణవంతు
రాణు, విద్యావతి అయిన ఆడబిడ్డకు యోగ్యుడైన వరుడు దొరకడం
చాలాకష్టం.

విద్యుడుంటే వినయం ఉండదు. విద్యావినయాలుంటే రూపం
ఉండదు. ఈ మూడూ ఉంటే సంపద ఉండదు.

విద్యా వినయ గుణరూపాలున్న వరుడు దొరుకుతాడేమో అని
మాతలి దేవలోకం అంతా తిరిగాడు. భూలోకం కూడా గాలించాడు.

ప్రయోజనం లేకపోయింది. అయినా ప్రయత్నం విరమించ
కుండా తిరుగుతూనే ఉండగా, ఒకనాడు నారదముని కనిపించి, మాతలి
బాధ విని ఆయనకూడా తోడుగా బయలుదేరాడు.

ఇరువురూ కలిసి పాతాళంలో వరుణలోకం చేరారు. ఆలోకం లోని వింతలూ, విశేషాలూ వివరంగా చెప్పాడు నారదుడు. అన్నీ విని మాతలి :

దేవమునీ :

నేను దేవతల ప్రభునైన ఇంద్రుని సారథిని కదా ! ఈ లోకం రాక్షసులకు నిలయం. వీరితో బాంధవ్యం నాకు కుదరదు, అన్నాడు.

గరుడ లోకం తిరిగారు. ఇక్కడ కూడా యోగ్యుడైన వరుడు దొరకలేదు. రసాతలానికి వెళ్ళారు.

ఆ లోకం ప్రజలందరూ భోగమయి విలాస జీవితం గడుపు తున్నారు. అది మాతలికి రుచించలేదు.

అప్పుడు నాగలోకానికి చేరారు. ఆ లోకానికి రాజధాని భోగవతి. ఆ రాజధాని నగరంలో అన్యేషణ ఆరంభించారు.

నాగ వంశ ప్రముఖులందరి గుణగణాలనూ నారదుడు వివరిస్తూ వారిని చూపిస్తున్నాడు.

వింటూ వింటూన్న మాతలి కనులు ఒక సవసుందరాంగుని మీద నిలిచాయి.

అది గ్రహించి నారదుడు మాతలి :

నాగలోకంలో ఐరావత వంశం ప్రఖ్యాతమయింది. అందులో పెద్ద ఆర్యకుడు. ఆయన కుమారుడు చికురుడు.

సువ్యూ చూపే యువకుడు సుముఖుడు. ఈ సుందర గుణ సంపన్నుడయిన సుముఖుడు చికురుని ప్రేయ పుత్రుడు, అని చెప్పాడు. తరువాత 'కులపెద్ద' అయిన ఆర్యకునితో :

'నాయనా ! ఈయన ఇంద్రసారథి మాతలి. ఈయన కుమార్తె గుణశిశి. ఆమె రూపంలోనే కాక గుణసంపదలో కూడా ఎందరికో పాతాలు నేర్పగలది. ఆ బిడ్డను మీ ఇంటి కోడలుగా వంపాలని మా సంకల్పం అన్నాడు.

భా. నీ. 2

అర్కతుడు 'దేవమునీ: వివతానందనుడైన గరుత్మంతుడు మా వాగ్దాతని ఆహారంగా తీసుకుంటాడని మీ రెరుగుదురు. మొన్ననే మా చితురుడు ఆయనకు ఆహారం అయ్యాడు. అప్పుడే చెప్పాడాయన -

తరువాయి వంతు సుముఖునిది, అని. ఈ విషయం తెలిసి ఈ వివాహం జరిపి మీ ఆడబిడ్డను జీవితాంతం దుఃఖనముద్రంలో వడల మంటారా!' అన్నాడు.

అప్పుడు మాతలిని వెంటబెట్టుకొని వారడుడు శ్రీమన్నారాయణుని పూజించి, చేతులు జోడించి, విషయం వివరించగా ఆయన సుముఖునికి పూర్ణాయుర్దాయం అనుగ్రహించాడు.

తిరిగి వచ్చి మాతలి తన బిడ్డను వాగలోకం కొని వచ్చి సుముఖునితో వివాహం జరిపించాడు.

వా దుభయులా అనురాగంతో ఆనందమయ దాంవత్యం సాగిస్తున్నారు.

ఈ వార్త గరుత్మంతుని చెవిని పడింది.

తీవ్ర కోపంతో వాగలోకం చేరి

'చతుర్దశ భువనాలకూ అధిపతి అయిన మహా విష్ణువు భారాన్ని నేను తప్ప ఇతరుడు భరించ లేడని తెలియదామీకు: అంతటి శక్తికల నన్ను మీరు అవమానించారు, నామాట వినకుండా ఈ వివాహం జరిపించి' అని అహంకార గర్వంతో తన శక్తి ప్రదర్శనకు ఉపక్రమించ బోతుండగా గ్రహించిన మహావిష్ణువు అక్కడకు వచ్చి మందహాసంతో:

'నాయనా! వివతానందనా! నా భారం అంతా మోయగల శక్తిమంతుడివి కదా! ఏదీ, నా చెయ్యి ఒక్కటి నీ వీపుమీద ఉంచు తాను, చూడు,' అని గరుత్మంతుని మీద తన చెయ్యి ఉంచాడు.

అంతే! ఇంతకాలంగా శ్రీమన్నారాయణుని వాహనంగా ఉన్న గరుత్మంతునికి ఆ చెయ్యి ఒరుపుకి కళ్ళు తిరిగి, కాళ్ళు వణుకుతన్నీ, రెక్కలు గజగజలాడి, నోరుఎండి నాలుక పిడచకట్టింది.

అప్పుడు మహావిష్ణువు కన చేతిలో వెన్నుదుబ్బి ఆక్వాసింది!

‘నాయనా! గర్వం, అహంకారం, ఎప్పుడూ కొరగానివి. వినయంతో, సరోవకార దృష్టితో జీవించే వారికి ఉత్తమ గతులు ప్రాప్తిస్తాయి’, అన్నాడు.

అనంతరం గరుడవాహనం మీదనే ఆయన వై కుంఠం వెళ్ళాడు.

‘చూశావా, దుర్యోధనా! గర్వం ఎటువంటి ఆపదలు తెచ్చి పెడుతుందో! కనక అది విడిచి పెట్టాలి’ అన్నాడు కణ్వమహర్షి.

అన్నదాన మహిమగొప్పది

(ఈ కథ అశ్వమేధ సర్వంలో ఉంది. వైశంపాయనునిచే జనమేజయునికి చెప్పబడింది.)

ధర్మక్షేత్రమైన కురుక్షేత్రంలో అతిరథులూ, మహారథులూ ఎందరో కన్నుమూశారు. వద్దెనిమిది అక్షోహిణులసేనలో కురువక్షంలో అశ్వశ్వామ కృతవర్మ, కృపాచార్యులు మిగిలారు. ఇటు పాండవులయిదుగురు, కృష్ణుడూ, సాత్యకీ మిగిలారు.

ధర్మరాజుకి వట్టాభిషేకం జరిపించారు. అంశశయ్యమీద ఉన్న భీష్మపితామహుడు సర్వధర్మవిషయాలూ బోధించి ఉత్తరాయణ పుణ్య కాలం ప్రవేశించగానే యోగమార్గాన దివ్యలోకాలు చేరాడు.

జరిగిన సంగ్రామంలో ఆపులు, ఆత్మీయులూ అందరూ మరణించారనే బాధ ధర్మరాజు మనస్సుని వికలంచేస్తూనే ఉంది. ఈ మహా పాపానికి ప్రాయశ్చిత్తం చేసుకోవాలని భావించగా అశ్వమేధం సాగించమని విద్వాంసులు సలహా ఇచ్చారు.

వారి ఆదేశానుసారం అశ్వమేధయాగం ఆరంభించాడు.

దేశ దేశాలనుంచి చక్రవర్తులూ, విద్వాంసులూ ఎందరో వచ్చారు. వివిధ నగరాలనుంచి, జననదాలనుంచి లక్షలాది ప్రజలు ఆ యాగం తిలకించడానికి వస్తున్నారు.

చూడవచ్చిన వారందరికీ వస్తుదానంతోపాటు నిర్విరామంగా అన్న దానంగూడా జరిపించాడు.

యోగ్యులైనవారికి సువర్ణ, మణి, రత్నదానాలు చేశాడు.

అక్కడకు వచ్చినవారిలో సంతృప్తివడకుండా ఉన్నవాడు ఒకడూ లేడు.

అలాసర్వజన సంతృప్తికలిగించిన అశ్వమేధయాగం చూచిన దేవతలు పూజనీయ కురిపించి ధర్మరాజుని అభినందించారు.

అలా ఆనందించే సమయంలో ఆ యాగకాల సమీపానికి ఒక ముంగిస వచ్చింది.

వారందరూ ఈ శాలలోకి ముంగిస ఎలా వచ్చిందా : అని ఆశ్చర్యంతో చూస్తున్నారు.

అప్పుడా ముంగిస నవ్వుతూ :

‘దేవతలుకూడా అభినందించే యాగమా యిది’ అంది.

తెల్లబోయారు అందరూ.

దాని శరీరంలో ఒకభాగం బంగారు కాంతు లీకుతోంది. రెండవ భాగం మామూలు చర్మంతో ఉంది.

‘సత్తు వ్రస్తుడి ధర్మ బుద్ధితో బోలిస్తే యీ యాగశాలలో జరిగిన దానం ఏమాత్రం’ : అంది.

అందరూ తెల్లబోయారు.

దానినిచూస్తూ :

‘ఎవరా మహనీయుడు ! ఏవిటాయన కథ’ : అన్నారు.

అలా వారు ఆతురతతో అడుగగా :

‘సావధానంగా వివండి’ అని ఇలా చెప్పింది ముంగిస.

‘ఈ ధర్మభూమి అయిన కురుక్షేత్రంలో చాలాకాలం క్రితం సత్తు వ్రస్తుడనే పేరుగల గృహయజమాని ఉండేవాడు.

ఆయనకు ఒకే కుమారుడుండేవాడు. ఆ అబ్బాయికికూడా వివాహం అయింది. వారు నలాగురూ సర్వభూత కోటిని దయతోచూస్తూ, కామ క్రోధాలు విడిచి తపస్సు చేసుకుంటున్నారు.

కొడుకు, కోడలా ఆ వృద్ధులను సేవిస్తూ ఉండేవాడు. ఎవ్వరికీ హనిచేయకుండా ఏ పూటకు ఆ పూట దొరికినదాన్ని తిని తృప్తిగా జీవితం గడుపుతున్నారు.

వరప్రహ్లాదుడనే మనస్సునిలిపి జీవితం సాగించడానికి ఆహారం తీసుకునేవాడు. ఆ జీవితంకూడా వరమేశ్వరధ్యానానికి అర్పించేవాడు.

అలా ఉండగా ఒకవారు :

వారు తమ పరిపర ప్రాంతాలలోని చేలలో తిరిగి, అక్కడ రాలిన ధాన్యపుగింజలు ఏరితెచ్చుకుని, దంచి, పండిచేసి, వండుకుని నలుగురూ సమంగా పంచుకున్నారు.

తినడానికి సిద్ధమవుతున్నారు. అటువంటి సమయంలో, ఒక వృద్ధుడు వచ్చాడు. ఆయనకళ్ళలోకుకు పోయాయి. ఏము కలు బయట పడుతున్నాయి. దొక్కలు మాడి ఉన్నాయి.

ఆకలి, ఆకలి అని నీరసంగా అడిగాడు.

ఆయనను ఆదరంగా తీసుకునివచ్చి, తన పక్క కూర్చో పెట్టుకుని

అర్యా! తమరు కుశలమే కద! మా అతిథ్యం స్వీకరించి, అనుగ్రహించండి. ఏ ప్రాణికి హని కలుగకుండా, ఏ పాపానికి ఒడిగట్టకుండా మేం తెచ్చుకున్న ధాన్యపుగింజల పిండితో వండిన ఆహారం యిది. దీనితో మీ ఆకలిబాధ నివారించుకోండి! అని గృహయజమాని తపతాగం ఆయనకు వడ్డించాడు.

అది ఆరగించి తనకింకా ఆకలిగా ఉంది అన్నాడు.

ఆ మాట వింటూనే ఆయన భార్య తన తాగం యిచ్చింది.

ఇంకా ఆ వృద్ధుని ఆకలిబాధ తీరలేదని తెలిసి కొడుకూ, కోడలూ కూడా వారి ఆహారం ఆయనకు పెట్టారు.

అంతా ఆరగించి, ఆయన ఆనందంతో -

‘నాయనా! మీ అతిథినక్కారం, అన్నదానం నాకు తృప్తి కలిగించాయి. నీతోపాటు నీకుటుంబంలోని వారంతా ఎంతో ఆకలితో బాధ పడుతూకూడా మీరు తినబోయే ఆహారం దానంచేసి, పుణ్యం సాధించారు. మీ దానబుద్ధిని సర్వలోకాలు మెచ్చుకుంటాయి.

ప్రపంచంలో ఆకలితో ఉన్న మనిషి ఎటువంటి పాపానికైతే ఒడిగడతాడు. అన్నంకోసం ఎన్నో దారుణాలు చేస్తాడు మానవుడు.

అటువంటి దశలో మీ దానబుద్ధి ఎంతగొప్పదో దేవతలుకూడా గ్రహించారు దయగలగుండే కలవారే అతకు దూరం అవుతారు. ఈ రెండూవున్న మీకు దివ్యలోకాలు లభిస్తాయి.

ఆకలితో అలమడించే ప్రాణికి యింత అన్నం పెట్టడంకంటే ఏ దానమూ గొప్పదికాదు. అటువంటి అన్నదానంచేసిన పుణ్యాత్ములు మీరు ' అంటూండగా దేవవిమానం వచ్చింది. వారందరూ ఆ విమానం ఎక్కి వెళ్ళారు.

ఇదంతా వింటూ చూసిననేను వారు వెళ్ళిన అనంతరం ఆ ప్రాంత ములో ఆ అతిథిపాదాలు కడిగినచోట తిరిగాను. తిరిగినప్రక్క ఆ పాదాలు కడిగిన నీటికడి తగిలిన నా దేహంలో ఈ భాగం బంగారు మయమయింది. దానం అంటే అదే.

అనంతరం ఎన్నెన్నో దాన, ధర్మాలుసాగి ప్రదేశాలు తిరిగినా ఈ రెండవప్రక్క దేహం యిలానే ఉండిపోయింది. ఇక్కడకూడా అంతే. నవ్వుకూ వెళ్ళిపోయింది ముంగిస.

ఉత్తమ సంపాది ఇలా ఉండాలి

(ఈ కథ ఆదిపర్వంలో ఉంది.)

“మహామునులారా !

జరక్కారుడనే మహర్షి పేరు మీరు వినే ఉంటారు”

అని సూతుడు కథ మొదలుపెట్టాడు.

“జరక్కారుడు బ్రహ్మచర్య నియమాలు విడువకుండా తపోదీక్షతో అరణ్యాలలో తిరుగుతూ బ్రహ్మవదం చేరడానికి ప్రయత్నిస్తున్నాడు.

అలా ఆయన తిరిగి రోజులలో ఒకనాడు ఒక అడవిలో ఒక విచిత్రం చూశాడు.

క్రింద పెద్దగాయ్యి. దాని వ్రక్కగా ఒకే ఒక్క పేరు ఆధారంగా ఉన్న ఒక రకం చెట్టు.

దానిమీద తలక్రిందులుగా వ్రేలాడుతూ తవన్ను చేసే ఋషులు.

ఆశ్చర్యంతో వారిని నమిపించి :

‘అయ్యా ! మీరింత తీవ్ర తవన్ను ఎలా చేస్తున్నారు. నాకు కూడా దీని విధానం బోధించండి అన్నాడు.

నాయనా ! మేము వరమ విషాదంతో యిలా ఉన్నాం. మా వంశంలో జరక్కారుడనే వాడు వుట్టాడు. వాడు వివాహం చేసుకుని వంశ వృద్ధి చేయకుండా ఉండటం వల్ల ఈ దీన దశలో ఉన్నాం.

ఈ చెట్టుకు మిగిలిన పేరు కూడా జరక్కారుని మరణంతో తెలి పోతుంది. మేము ఈ నరకకూపంలో పడతాం. వాడు వివాహం చేసు కుని సంతానవంతుడై తే మాకు దివ్యలోకాలు దొరుకుతాయి’ అన్నారు.

అప్పుడా ముని :

‘అయ్యా, నేనే ఆ జరక్కారుడను. మి శ్రేయస్సు కోసం నేను వివాహం చేసుకుని వంశవృద్ధిని నిలబెడతాను’ అని తనకు తగిన తార్కాణం అన్వేషణ ఆరంభించాడు.

తనకు తాబోయే భార్య కూడా తన పేరుతోనే ఉండాలని ప్రకటిస్తూ తిరుగుతున్నాడు.

ఈ వార్త విన్నాడు నాగశాతి ప్రముఖుడు వాసుకి.

తన చెల్లెలు జరత్కారువును తీసుకుని ఆ మహిముని దగ్గరకు వచ్చి పమనస్కరించి:

‘మహిమునీ! ఈమె నా నోదరి. దీని పేరు జరత్కారువు. మీరు ఈమెను వివాహమాడి మన ఉభయ వంశాలూ ఉద్ధరించండి’ అని ప్రార్థించాడు.

అందుకు అంగీకరించాడు జరత్కారుడు.

ఒకనాక సుముహూర్తంలో వివాహం జరిగింది. మొదటి రాత్రి గదిలోకి వచ్చిన భార్యతో -

‘ధర్మచారిడీ! ఈ రోజు మొదలు నా మనస్సుకి వ్యతిరేకంగా మువ్వ నడిస్తే ఆ క్షణంలో నిన్ను విడిచి వెళ్ళిపోతాను. ఈ నియమాన్ని మరువకు!’ అన్నాడు.

జరత్కారువు ఆ నియమానికి అంగీకరించి, నిరంతరం ఫతిపేవతో జీవితం గడుపుతున్నది.

అలా ఆయన మనసుకి అనుగుణంగా మెలగుతూ, ఆయన అనురాగం పొంది దాంపత్య జీవితం సాగిస్తూ, గర్భవతి అయింది.

రోజులు గడుస్తున్నాయి.

ఒకనాడాయిన తిరిగి తిరిగి వచ్చి ఒక చెట్టు నీడన, తన భార్య తాడమీద తల పెట్టుకుని నిద్రపోతున్నాడు.

నూర్పుడు పడమటి కొండకు చేరాడు.

మునింద్రుడు గాఢంగా నిద్రిస్తున్నాడు.

అప్పుడామె ఆలోచనలో పడింది.

పంధ్యానమయంలో జరవలెసిన పేదవిహిత కర్మలకు లోపం రాకూడదు కదా! ఇప్పుడియనను లేపితే కోపం వస్తుందేమో! లేవకపోతే

ధర్మలోపం జరుగుతుంది. ఆయనకు కోపంపై అది నేను భరించాలి. కాని ధర్మలోపం జరగరాదు కదా - అని నిశ్చయించి నిద్ర లేపింది.

మఖనిద్రకు భంగం కలిగించినందుకు ఆయనకు కోపం రానే వచ్చింది.

‘ఎందుకు నాకు నిద్రాభంగం కలిగించావు?’ అని తీవ్రంగా అడిగాడు.

‘స్వామీ! సంధ్యాసమయం అయింది. మీరు విద్యుత్తకర్మలు జరపాలి కదా!’ అంది.

‘ఎంత వెర్రిదానివి. నేను నిద్రపోతూండగా అస్తమించడానికి మార్కుడికి ఎన్ని గుండెలు కావాలి! ఈ మాత్రం గ్రహించలేక నన్ను అపమానించావు. కనుక నా నియమ ప్రకారం నిన్ను విడిచి పెడుతున్నాను. అయితే యింత కాలం నువ్వు చేసిన పరిచర్య నాకెంతో సంతోషము కలిగింది.’

ఇప్పుడు నువ్వు గర్భవతివి. సూర్య సమ ప్రభావుడైన కుమారుడు నీకు కలుగుతాడు. వాడు ఉభయవంశాలనూ ఉద్ధరిస్తాడు. నువ్వు నిర్విచారంగా మీ అన్నగారి దగ్గరకు వెళ్ళు’ అని తన కమండలువు తీసుకుని ఆయన వెళ్ళిపోయాడు.

విచారంతో జరక్కారువు తన అన్నగారి దగ్గరకు వచ్చింది.

జరిగిన విషయం విన్నాడు వాసుకి. సోదరిని ఓదార్చి, ఆదరంతో చూసుకుంటున్నాడు.

నెలలు నిండిన అనంతరం జరక్కారువు మగబిడ్డను కన్నది.

వాసుకి పరమానందంతో వారుభయులకూ ఉచిత పేషలు చేయించాడు.

పెరిగిన కుమారునికి అస్త్రీకుడని పేరు పెట్టారు.

ఆ బాలుడు పెరిగి పెద్దవాడై, సర్వ విద్యలూ నేర్చి పలువురి ప్రశంసలు పొందాడు.

“ఈ అస్త్రీకుడి జనమేజయ మహారాజు ఆరంభించిన వర్ష
యాగాన్ని అపే తన తల్లి చుట్టాలయిన వాగజాతినీ మహా వివశ్వుముద్రం
మండి రక్షించి ప్రత్యాతి పొందాడు.” జ్ఞానులయినవారు సంసార కూవంలో
మునిగిపోక తమ కర్తవ్యం పూర్తిచేసి విరాగు లవారి.

వాతాపి జీర్ణం

(ఈ కథ అరణ్యపర్వంలో ఉంది.)

చాలా రోజులక్రితం మాట.

అగస్త్యుడనే పేరుగల బ్రహ్మచారి ఉండేవాడు. ఆయన తీవ్ర నిష్ఠతో తపస్సు చేస్తూ సర్వ ప్రాణి కోటిని దయావృషయంతో చూసే వాడు.

ఆయన తపోదీక్ష మహామహులెందరికో ఆశ్చర్యాన్ని ఆనందాన్ని కలిగించేది. అలా తపస్సు చేసుకుంటూ అరణ్యాలలో తిరుగుతూండగా వాని పితృ పితామహులు కనిపించి:

‘నాయనా, యోగ్యురాలయిన కన్యను వివాహం చేసుకుని నువ్వు పుత్ర సంతానం పొందాలి. లేకపోతే మాకు ఉత్తమ లోకాలు దొరకవు’ అన్నారు.

కులవృద్ధుల మాట శిరసావహించి అగస్త్యుడు తనకు తగిన ధార్య కోసం అన్వేషణ ఆరంభించాడు.

తిరిగి తిరిగి విదర్భదేశం చేరాడు.

ఆ రాజుగారి యింట మెరపు తీగెవంటి లావణ్యంతో, నిర్మల సరోవరంలోని నల్ల కలువ వలె పెరుగుతూన్న లోపాముద్రమ చూశాడు.

అంద చందాలలోనే కాదు వినయగుణ శీలాలలో కూడా ఆమె యోగ్యురాలని గ్రహించాడు.

ఆ మహారాజు అగస్త్య మహర్షి రాగానే ఆయనకు స్వాగతం పలికి, అర్ఘ్యపాద్యాలతో పూజించాడు.

వారి పరిచర్యలకు సంతోషించి ఆ మునిచంద్రుడు:

‘మహారాజా! మా వంశాన్ని ఉద్ధరించే ఉత్తమ సంతానం కోసం నీ కుమార్తెను నా ధార్యగా కోరుతున్నాను’ అన్నాడు. మహారాజు గుండె దడ దడ లాడింది. మనస్సు అందోళనలో పడింది. చీని

చీనాంబ రాజుతో మడిరత్న కూషజాలతో, హంసకూలిక తల్పాలమీద రాజభవనంలో వందలాది దాసీజనాల సేవలందుకుంటూ ఇంద్రభోగం అనుభవించవలసిన తన కూతురు, ఈ మునీశ్వరుడి భార్యగా వనవాసం చేస్తూ పటకుటీరాలలో నార చీరలు ధరించి, కందమూల ఫలాలు తింటూ జీవించగలదా! అనే సందేహంలో వడ్డాడు.

ఈ వార్త విని మహారాజు విచార సాగరంలో మునిగింది.

అది చూసి లోపాముద్ర చిరునవ్వుతో తండ్రిని నమీపించి:

‘నా వల్ల మీరు కష్టాలపాలు కానవనరం లేదు. నేను నంత షంతో ఈ మునీశ్వరుని భార్యగా, ఆయన సేవచేసి వారి అనుగ్రహం పొందుతాను’ అంది.

విధి విహితంగా లోపాముద్రా పరిణయం జరిపించాడు మహారాజు.

లోపాముద్ర తన ఆభరణాలు, చీని చీనాంబరాలు విడిచి నార చీరలతో సామాన్య మునివత్ని వేషంతో ఆయన వెంట అరణ్యానికి వచ్చి నిరంతరం పతిసేవలో ఆయన హృదయాన్ని చూరగొన్నది.

గంగానదీ తీరాన రమణీయ వనంలో పట కుటీరంలో రాజపుత్రిక నార చీరలతో చలిగాలులూ, వేడిగాడ్పులూ లెక్కచెయ్యకుండా ఎంతో ఓరిమితో సేవలు చెయ్యడం ఆ మునిని ఎంతగానో అలరించింది.

అయినా ఆయన తన ఋషిధర్మాన్ని విడువకుండా వేదవిహిత కర్మలే కొనసాగిస్తున్నాడు. రోజులు సాగిపోతున్నాయి. కాలచక్రం తిరుగుతున్నది.

ఆ విధంగా కొంతకాలం గడిచాక ఒకనాడు లోపాముద్ర ఋతు స్నానం చేసి సర్వాంగ శోభతో అత్రమ ప్రాంగణంలో సడయాడు చుండగా మహర్షి మనస్సు చలించింది.

ఆమెను చేరబిలిచి, చెయ్యిపుచ్చుకుని; బుగ్గ ముద్దాడటోగా ఆమె మందహాసంతో వెనుదిరిగి:

‘స్వామీ! ఆశ్రమ ధర్మాను సారం మనం ఈ పట కుటీరంలో దర్శన కయ్యలమీద జీవితం గడుపుతున్నాం. ఇప్పుడు మీకు సంసార సుఖం కావాలంటే, నేను మానాన్న గారింట విభోగతాగ్యాంతో ఉండే దానినో అవి సమకూర్చగలిగితే, సుఖంగా ఆ సంతోషం మీకు అందివ్వ గలను’ అని క్షణం ఆగి, మీ వంటి మహా తపస్వికి అవి సమకూర్చడం నిమిషాలలో వని. నా ఋతుకాలం పూర్తి కాకుండా అవి సమకూర్చండి’ అంది.

ఆలోచించాడు, ఆ మునిశ్వరుడు. ఈ సాంఘిక సుఖంకోసం తపశ్శక్తిని వ్యయం చేయడం యిష్టం లేకపోయింది.

ఏ మహారాజు నయినా అర్థించాలని బయలుదేరాడు. వెళ్ళి ముగ్గురు మహారాజులను దర్శించి:

‘ఎవరికీ కష్టం కలగకుండా మీ ఆదాయంలో నా కెంత దానం చెయ్యగలరు’, అని అడిగాడు.

వారందరూ తమ ఆదాయ వ్యయాలు సమంగా ఉన్నాయన్నారు.

వారి సూచనానుసారం ఇల్లులుడనే దానవరాజు దగ్గర కావలసిన సంవత్సరం ఉన్నాయన్నారు. ఆయన ఈ రాజులను వెంటబెట్టుకుని అదే బయలుదేరాడు.

ఈ ఇల్లులుడు వాతాపిసోదరుడు. వారిద్దరూ ఒక అరణ్యంలో ఉంటూ ఆ దారిని వచ్చేవారిని భోజనానికి పిలుస్తారు. వారు రాగానే వాతాపి మేకలా మారిపోతాడు.

ఆ మేకను చంపి వండి పెడతాడు, ఇల్లులుడు. వారు పోయిగా భుజించాక ఇల్లులుడు:

‘నోవరా, వాతాపి! అని పిలవగానే వాడు కొట్ట చీల్చుకుని బయటవడగానే అన్నదమ్ములిద్దరూ ఆ అతిథిని వండుకు తింటారు.

అది వారి జీవన విధానం.

అగస్త్యుడు తనతో రాజులను వెంటబెట్టుకుని రాగానే విషయంగా వెళ్ళి వారికి స్వాగతం వలికి ఆశ్రమానికి తీసుకు వెళ్ళారు.

వారి ఎదురుగానే మేకను వండిపెట్టటోగా ఆ రాజులు భయంతో మునివై పు చూశారు.

ఆయన వారికి అభయమిచ్చి వండినదంతా ముందునాకు వడ్డించు. మిగిలితే వారి విషయం చూద్దాం' అన్నాడు.

సరిగ్గా అదే సమయానికి ఇల్వలుడు -

పోదరా! వాకాపీ! అని అరిచాడు.

అదివిని అగస్త్యుడు: 'ఇంకా ఎక్కడ వాకాపీ! వాడింక తిరిగి రాడు', అని నవ్వుగా ఇల్వలుడు భయపడి:

'స్వామి! క్షమించండి' మీకు నా సర్వ సంపదలూ యిస్తాను, అని తన వద్ద నున్న మణిరత్న మువర్త రాసులు రథంమీద ఉంచి ఆయనకు అర్పించాడు.

ఆయన కదలబోతుండగా అనునను సంహరించటోగా మహర్షి వెను తిరిగి హుంకరించాడు. ఇల్వలుని దేహం గుప్పెడు మూడిన అయింది.

మహాముని ఆ సంపదతో ఆశ్రమానికి వచ్చి:

'ధర్మచారిణీ! లోకంలో అందరిలా ఉండే పుత్రులు, అసంఖ్యాకంగా కావాలా! గుణశీల సంతుడయిన కుమారుడు ఒకడు కావాలా! అని అడిగాడు.

అవిడ గుణవంతు డొకడు చాలునంది.

అనంతరం ఆ దంపతుల సంసార యాత్రా ఫలంగా దృఢదమ్యుడనే మహాతపస్వి ప్రభవించాడు.

వాకాపిశీర్షం శీర్షం శీర్షం వాకాపిశీర్షం అనే నామూడి ఈ కథ వల్ల పుట్టింది. ఇది భోజనానంతరం ఉచ్చరిస్తే తిన్నది లాగ శీర్షమవుతుందని పెద్ద అంటారు.

శిబిచక్రవర్తి దాతలలో పాటిలేవివాదు

(అరణ్య వర్షంలో రోషక మహర్షి ధర్మరాజులో చెప్పిన కథ)

ఈశీనరుడనే మహారాజుండేవాడు. ఆయన కుమారుడు శిబి. ఈయన మహాదాతగా లోకలోకాలలో ప్రఖ్యాతి పొందాడు.

అంతటి కీర్తి వచ్చిన శిబి చక్రవర్తి దాన విశేషం ఏమిటో వరి డిండాలని ఇంద్రుడు, అగ్ని బయలుదేరాడు.

అగ్ని హోత్రుడు పావురం రూపం ధరించాడు.

దేవేంద్రుడు దేగలా బయలుదేరాడు.

ఆ పావురాన్ని తరుముతూ దేగవస్తున్నది. పావురం గజ గజ వణుకుతూ ఎగిరి ఎగిరి అలసటతో శిబిచక్రవర్తి దగ్గరకు వచ్చినది, 'శరణు. శరణు, మహారాజా'! అని ప్రార్థించింది.

అప్పుడు అక్కడే ఉన్న రాజపురోహితుడు :

'మహారాజా! ఈ పావురం ప్రాణభయంతో నిన్ను శరణు వేడింది. ఏ జీవికయినా ప్రాణమంత ప్రీతికర మయింది మరొకటి లేదు. అలానే ప్రాణరక్షణ కంటే ఉత్తమ కర్మలేదు.

కాని-పావురాలను చేరదీయడం మృత్యు సూచక మంటున్నారు విద్వాంసులు. దానికి ప్రాయశ్చిత్తం తప్పదు' అన్నాడు.

అది విని ఆ పావురం :

"మహారాజా! ఆ దేగకు భయపడి నిన్ను శరణు వేదాను. నేనాక మహామునిని. ఆ రూపం విడిచి యిలా తిరుగుతున్నాను. దీనులకూ, అసమర్థులకూ మహారాజే రక్షకుడని వేదాలు మోషిస్తున్నాయి కనుక నిన్ను శరణు వేడుతున్నాను" అంది.

అప్పుటి కక్కడకు చేరిన దేగ :

'మహారాజా! ప్రతి జీవికీ ఎన్నో రూపాలు ప్రాప్తిస్తాయి. ఇది పావురమై నిన్ను శరణు వేడింది. అయితే పావురాలు దేగలకు ఆహారం

అని మరిచిపోకు. నా నోటి దగ్గర ఆహారమయిన ఈ పావురాన్ని విడిచి పెట్టి నా ప్రాణాలు కాపాడు' అంది.

ఆ వక్రం మాటలు వింటున్న శిబి చక్రవర్తి మనస్సు ఆందోళనలో పడింది.

'ప్రాణ భీతితో వచ్చి శరణు వేడిన వారికి అభయమివ్వని రాజు యొక్క దేశంలో వానలు కురియక, వంటలుమాడి క్షామదేశక విలయ కాండవం చెస్తుంది. పయిగా అటువంటి రాజ్యంలో ప్రజలకు రక్షణలేక నానా బాధలు పడతారు. అందువల్ల మహారాజు నరకంలో పడతాడు.

మరి - ఈ దేగ ఆకలితో ఉంది. దాని ఆహారం పావురం. దాని నోటిముందు అన్నం తీసెయ్యడమూ పాపమే. ఇవ్వుడు నా కర్తవ్యం ఏమిటి?' అని ఆలోచించి, ఆలోచించి రాజు -

'ఓ దేగా! నీకు యింతకంటే రుచిగా ఉండే, బలం కలిగించే ఆహారం యిప్పిస్తాను. దీన్ని విడిచిపెట్టు' అన్నాడు.

దేగ: మహారాజా! ఈ పావురంమాంసం కంటే రుచికరమయిన ఆహారం మరొకటి లేదు. ఏ వక్షి దొరకనవ్వుడు పావురాలనే మాకు ఆహారంగా యిచ్చాడు బ్రహ్మదేవుడు.

శిబి: ఓ దేగా! శరణు వేడిన ఈ పావురాన్ని విడిచి ధర్మహిని చెయ్యను. నా ప్రాణాలు వదులు కుంటాను కాని అభయమిచ్చిన ప్రాణికి హిని జరగనివ్వను. ఈ విషయం లోకాన్నిదీక్షి తెలుసు. అందుచేత నువ్వు పావురాన్ని విడిచి ఏమయినా అడుగు.

దేగ: మహారాజా! నువ్వు అంత దయచూప దలిచినట్లయితే నా మాట విను. నీ కుడితొడ చీల్చి దానిలోని మాంసం తీసి ఈ పావురం బరువుతో నమంగా తూచి ఆ మాంసం నాకియ్యి. ఆరగిస్తాను.

ఇది వింటూనే శిబి చక్రవర్తి, క్రామ తెప్పించి ఒక వయిపు పావురాన్ని ఉంచి, కత్తితో తడతొడ కోసి మాంసం తక్కిడలో ఉంచాడు. ఎంత మాంసం వదులున్నా పావురం బరువుకి నమం కావడం లేదు. రెండుతొడ, చెయ్యికోసిపెట్టినా అది తూగలేదు. అంతలో శిబికానే క్రామలో తూర్పున్నాడు.

దేగ : చాలు. నేను వెడుతున్నాను, అని ఎగిరిపోయింది.

అది చూసి శిబిచక్రవర్తి :

‘ఓ పాపురమా ! నువ్వెవరవు. ఏమిటి నీ కథ ?’ అని అడిగాడు.

‘మహారాజా ! నేను అగ్నిహోత్రుడను. ఆ దేగ దేవేంద్రుడు. నీ కీర్తివిని, నీ శరదాగత రక్షణ దృష్టిని, దాన శక్తిని పరిశీలించాలని వచ్చాం. నువ్వు విజయం పొందావు. నీ యశశ్చంద్రికలు ఈ భువన భవనం అంతటా వ్యాపిస్తాయి. నీకు కలిగి కుమారుడు కూడా నీ కీర్తిని నిలబెడతాడు’, అని అశ్రుశ్యమయింది.

ఈ విధంగా శరణువేడిన ప్రాణికోసం తన శరీరాన్నే దానం చేసిన మహాపురుషుడు కనకనే ఈ నాటికీ శిబి చక్రవర్తి పేరు ప్రఖ్యాత మయింది. దాతలపేరు చెప్పేటప్పుడు ఆ పేరు తప్పని సరిగా చెప్పు కుంటారు.

గణకచ్ఛవ సంగ్రామం

(అదివర్షంలో ఎన్నెన్నో చిత్రవిచిత్రమైన కథలున్నాయి. అందులో ఒకటి గరుత్మంతుడు తనతల్లి వినతకు దాసీత్వం తప్పించడానికి నాగులకోరికమీద 'అమృత కలశం' తేవడానికి బయలుదేరుతాడు. దారిలో తన ఆకలితీరేదారి చెప్పమని తండ్రి అయిన కశ్యప ప్రహరణిని అడిగాడు. ఆయన చెబుతున్నాడు.)

నాయనా !

ఇక్కడకు సమీపంలోనే ఒకానొక దివ్యమైన సరోవరం ఉంది. అది కలువలతో, కమలాంతో, వివిధరకముల జలవక్షులతో నయనానందకరంగా ఉంటుంది. ఆ సరోవరంలో ఒక పెద్ద కిచ్చపం(తాబేలు)ఉన్నది. కొలను ఒడ్డునే ఒక మత్తగడం ఉన్నది.

ఈ ఏనుగు తన పొడుగాటి తొండంతో ఆ తాబేలుమనదీలాగి హింసిస్తూండేది. తాబేలు ఏనుగుకాళ్ళపట్టి లోలెకు ఈడ్చి హింసపెట్టా ఉండేది.

అలా అవి ఎన్నో ఎక్కుగా కొట్టుకుంటున్నాయి. ఆ రెండు జంతువులూ నీకు ఆహారంగా పరిపోతాయి అన్నాడు.

అదివిని గరుత్మంతుడు:

‘పితృపూజ్య! వాటిమధ్య దేవుకారణం ఏమిటి? ఏనుగుతో తాబేలుకు పోరాటం ఎలా సంభవం!’ అని ప్రశ్నించాడు.

కశ్యపుడు:

“నాయనా! ఆ ప్రాణులు రెండూ పూర్వజన్మలో మానవులు. అప్పుడమ్మలుగావుట్టాయి. పెద్దవాడు విభాసుడు. రెండోవాడు సుప్రతికుడు.

ఇద్దరు నిత్యం ప్రాతః కాలంలోలేఖి స్నానసంధ్యాదులు ముగించి, నియమప్రకారం వరాయణులయి పరబ్రహ్మను ఆరాధించేవారు. అయితే వారికి కొంత ధనసంపద ఉంది. ఆ ధనంలో తనవంతు తనకు వంచిపెట్టమన్నాడు సుప్రతికుడు.

అన్న విభాసుడు !

‘తమ్ముడూ ! ప్రలోభంపుట్టినవారు సంపదలు పంచుకుంటారు. మనం అన్నదమ్ములం. మనకు లోభంపనికిరాదు. పైగా ధనవ్యామోహంవల్ల ద్వేషం పెరిగి కలహాలు వస్తాయి. అప్పుడు ఇరుగు పొరుగులు పరిష్కారం చెయ్యడానికివచ్చి ఈ భేదభావాలు రెచ్చగొడతారు! అందు వల్ల మనం సర్వనాశనం అవుతాం. కనక పంపకాలమాట ఎప్పుడూ మనస్సులోకి రానివ్వకు. ఇంటి పెద్దకొడుకు తండ్రితో సమానం. నువ్వు నా బిడ్డవంటివాడవు’ అని సముదాయించ బోయాడు.

సుప్రతీకుడు వినలేదు. ఏమయినాసరే పంపకాలు జరిగి తీరా లన్నాడు.

అంతలో విభాసుడికి ఆగ్రహం వచ్చి —

‘అన్నగారి మాటమీద గౌరవంలేకుండా అన్న నువ్వు మహారణ్యంలో ఏమి గర్వానవడి, గజజన్మఎత్తు’ అని శపించాడు.

సుప్రతీకుడు మరింతకోపంతో — ‘అదే అరణ్యంలో చెరువులో కాబేలువై పుడతావు నువ్వు’ అని శపించాడు.

ఇద్దరూ పవిత్రమానవ శరీరాలు విడిచి జంతువు లయ్యారు. అది మొదలుగా ఆ ఏనుగు గట్టుమీదనిలిచి ఘీంకరిస్తుంది. కాబేలూ నీటిమీద తేలి అలలు రేపుతుంది. యుద్ధం ఆరంభ మవుతుంది.

అలా అవి నిర్విరామంగా పోరాడుకుంటున్నాయి ఆ చెరువులో.

ఆ ఏనుగు ఎత్తు ఆరు యోజనాలు, పొడవు పన్నెండు యోజనాలు.

కాబేలు చుట్టకొలత వది యోజనాలు, మందం మూడు యోజనాలు.

ఈ రెండు జంతువుల సంగ్రామంలో ఆ నరోవరం, దాని పరిసర వనం గగ్గోలయి పోతున్నాయి.

ఆ చెరువులో నీరు తాగడానికి అవకాశం లేదు.

ఆ వనంలో ఏ మృగమూ పోయిగా ఆహారం తీసుకు తిరగడానికి అవకాశంలేదు.

ఆ రెండుజంతువులనూ నువ్వు ఆహారంగా తీసుకుంటే అప్పుడు ఆ చెరువూ, వనమూ, మరికొన్ని ప్రాణులకు ఆధారమవుతాయి. ఆ ప్రాంత ములో వక్షలూ, జంతువులూ స్వేచ్ఛగాతిని, తాగి, తిరుగుతాయి. వెళ్ళు, నీకు శుభం" అని తండ్రి ఆశీర్వదించాడు,

గరుత్మంతుడు తండ్రికి నమస్కారంచేసి సెలవు తీసుకున్నాడు.

ఒకసారి ఆకాశానికి ఎగిరి, సూర్యుని ఆ సరోవర ప్రాంతానికి వచ్చి చూశాడు.

తొండం ఎత్తి వినుగు ఘింకరిస్తున్నది. తాబేలు అలలు రేపుతున్నది.

ఒక్కవూపులో క్రిందికిదిగి గరుత్మంతుడు ఒక కాలిగోళ్ళకు తాబేలుతు తగిలించి, రెండవ కాలిగోళ్ళతో వినుగును అందుకుని విశాలమైన వర్షత శిఖరానికి దోయి హాయిగా అరగించాడు.

ఈ విధంగా ఆ అన్నదమ్ములచోరు ముగిసింది.

ఈ కథను విన్నవారే దీర్ఘకాలంసాగే చోటిలనూ, చోరావాలనూ గజకచ్చవస్త్రామంతో చోలుస్తూంటారు.

చిరంజీవులు

(అరణ్యవర్షంలో మార్కండేయుడు చెప్పిన కథ యిది)

పాండవులు అరణ్యవాసం చేస్తున్న రోజులలో వారికి మార్కండేయ ముని దర్శనభాగ్యం లభించింది.

ఆయనకు అర్హ్యపాద్యాలిచ్చి పూజించారు. కుశల వ్రశ్నలు సాగినవి. పాండవుల వండి ధర్మవరులకు కలిగిన క్షేణాలకు ఆయన కొంత సేపు విచారించి, యంతకంటే దుఃఖాల పాలయిన శ్రీరామచంద్రుల కథ, నలదమయంతుల కథ వివరంగా చెప్పి కొంత ఓదార్పు కలిగించాడు.

అలా వారికి ఏవేవో పురాతన రాజవంశాల గాథలూ, మహర్షుల విశేషాలూ చెపుకున్నాడు.

ఒకనాడు ధర్మరాజు వినయంగా, చేతులు జోడించి:

‘మహర్షీ! నా కొక వ్రశ్న వచ్చింది’ అని అడగడానికి సంతోచించాడు. మార్కండేయుడు చిరునవ్వు నవ్వి:

‘తెలియని విషయాలు తెలుసుకోవడం దోషం కాదు నాయనా! నీ సందేహం ఏమిటి, అడుగు’ అన్నాడు.

‘మహామునీ! మాకు తెలిసినంత వరకూ మీరే చిరంజీవులు. మీరు కాక మరెవరయినా చిరంజీవులున్నారా’ అని అడిగాడు.

మార్కండేయ ముని చిరునవ్వుతో, తన తెల్లని వండు గడ్డం సవరించి, ‘ధర్మనందనా! మంచి వ్రశ్న అడిగావు. తప్పకుండా తెలుసుకోదగ్గది. సావధానంగా విను’.

ప్రాచీన కాలంలో ఇంద్రద్యుమ్నుడనే పేరుగల మహారాజు ఉండేవాడు. ఆయన ఎన్నెన్నో దానాలు చేశాడు. వ్రవంశంలో అంతటి ధర్మపురుషుడు లేడని ఖ్యాతి పొందాడు. రాజర్షిగా పేరుపొంది వ్రజలందరి మన్ననలూ పొందిన ఆ పుణ్యపురుషుడు కాలం చెల్లగానే వ్యర్థం చేరాడు.

అక్కడ కొన్ని సంవత్సరాలు గడిచాయి. అప్పటికి ఆ మహారాజు పుణ్య కర్మలతో సాధించుకున్న ఫలం పూర్తిగా అయిపోయిందని క్రిందికి వంపేశారు.

భూలోకానికి వస్తుండగా నేను కనిపించాను. కనిపించగానే నన్ను చూచి: 'మహర్షీ! మీరు నన్ను ఎరుగుదురా?' అని అడిగాడు.

అప్పటికి నేను చిరకాలంగా తీర్థయాత్రలతో, పుణ్యకర్మలతో, ఉపవాస వ్రతంతో కృశించి ఉన్నాను. అందుచేత 'నాకు గుర్తులేదయ్యా' అన్నాను.

'స్వామీ! మీకంటే ముందు పుట్టిన ప్రాణి ఏదయినా జీవించి ఉన్నదా?' అని అడిగాడు.

'హిమాలయ వర్షత ప్రాంతంలో ప్రావారకర్ణం అనే పేరు గల గుడ్లగూబ ఉంది అది నా కంటే పెద్దది. కొంచెం శ్రమ పడితే దానిని చూడగలవు,' అన్నాను.

'ఇంద్రద్యుమ్నుడు నన్ను వెంటబెట్టుకుని హిమాలయానికి వచ్చి ఆ గుడ్లగూబను తేరి: 'మళ్ళీ నన్ను ఎరుగుదువా?' అన్నాడు. తెలియదని తల ఊపింది, ఆ వక్షి. 'అయితే నీ కంటే ముందు పుట్టిన వారిని ఎవరి నయినా ఎరుగుదువా?' అని అడిగాడు.

'అయ్యా! ఇక్కడకు యోజనాల దూరంలో ఒక సరోవరం ఉంది. దానిని ఇంద్రద్యుమ్ను సరోవరం అని పిలుస్తారు. ఆ కొలనులో వాడీ జంతుమనే పేరు గల కొంగ ఉంటుంది. అది నా కంటే పెద్దది,' అంది.

ముగ్గురూ కలిసి ఆ చెరువు దగ్గరకు చేరారు. ఆ మహారాజు మామూలు వ్రత్తు అడిగాడు. అప్పుడా కొంగ!

'ఈ కొలనులోనే ఆకూపారం అనే పేరు గల కాబేలు ఉంది. అది నా కంటే ముందు పుట్టింది', అని జవా బిచ్చింది.

ఆకూపారాన్ని పిలిచి యిదే వ్రత్తు పేరుగా, అది కన్నీరు విడుస్తూ:

‘అయ్యా! ఆయన వెయ్యి మారులు యజ్ఞం చేసి వెయ్యి యావ
స్తంభాలు వేయించాడు. ఆయన దానం చేసిన గోవుల రాకపోకలతో
భూమి దిగబడి యింత సరోవరం అయింది. ఇది ఆయన చరిత్ర’, అంది.

ఆ క్షణంలో దేవతలు ఆయనను స్వర్గం తీసుకు వెళ్ళారు. అంటే
మన కీర్తి భూలోకంలో ఉన్నంత కాలం మనం స్వర్గంలో ఉంటాం.

ధర్మవరులను వరాభివేంచ వద్దు

(ఈ కథ అరణ్యవర్ణంలో ఉంది)

పాండవులు జూదంలో ఓడిపోయి, అడవులకు వచ్చారు. వారితో పాటు ఎందరో వేదవిదులు కూడా అనుసరించి రాగా, వీరందరి పోషణ భారం ఎలా నిర్వహించగలనా అని ధర్మరాజు విచారంలో మునిగాడు.

అప్పుడు వారి పురోహితుడు ధౌమ్యుడు:

‘ధర్మనందనా! రాజవంశీయుడు తనను ఆశ్రయించిన వారికి అన్నపానాలు సమకూర్చి వారి యోగక్షేమాలు చూసుకుంటూ ఉండాలి. మీ ప్రాచీను లందరూ ఈ ధర్మ నిర్వహణ సాగించారు. తవస్సుతో, యోగశక్తితో వారు తమ వ్రజలకు ఈ రక్షణ సాగించారు.

అంతకంటే ముఖ్యాంశం ఉంది:

ఈ సృష్టి ప్రారంభం వేళ జీవకోటి అంతా ఆకలి బాధతో కటకట లాడుతుంటే అది చూసిన సూర్యభగవానుడు తాను ఉత్తరంగా వయస్సించి భూమిలోని సారాన్ని గ్రహించి, అనంతరం దక్షిణంగా తిరుగుతూ ఆ సారాన్ని మళ్ళీ భూమికి అందిచ్చేవాడు. అదే సమయంలో చంద్రుడు మేఘరూపంలో ఉన్న సూర్యతేజస్సును వర్షంగా మార్చి, ఆ జలధారలతో ఓషధులను అందించేవాడు. ఆ ఓషధులలోని ఆరు రసాలూ వృక్షచులుగా జీవకోటికి ఆహారం అయ్యాయి.

అంటే సర్వ జీవకోటికి వెలుగునిచ్చే సూర్యుడే అన్నదాత. ఆయనను ప్రార్థించి నీ కోరిక నెరవేర్చుకో’ అన్నాడు.

పురోహితుల అదేకామసారం ధర్మరాజు అరుణోదయానికి లేచి గంగా తీరానికి వెళ్లి, స్నానం చేసి పవిత్ర హృదయంతో సూర్యుని ఆరాధించాడు.

ఆ నిర్మల హృదయుని తపోదీక్షకు సంకోషించి సూర్యుడు వ్రస మ్ముద్దై వాని కోరిక ప్రకారం ఒక కామ్రు పాత్ర యిచ్చి:

‘ధర్మనందనా! ఇది అక్షయ పాత్ర. ఎందరి కయినా ఇది అన్న పానాలు సమకూరుస్తుంది. అయితే, నీ భార్య పొందాలి భోజనం చేసి, ఈ పాత్రను పరిశుద్ధం చేసిన అనంతరం ఆ పూటకు మరి భోజనం రాదు. అంటే అతిథి పూజలు పూర్తి చేసే వరకూ, ఆవిడ భుజించదు కదా! అందు చేత నీ కోరిక తీరింది. ఇది తీసుకు వెళ్లు’ అన్నాడు.

అపరిమితానందంతో ధర్మరాజు తిరిగి వచ్చి, ఆనాటి నుండి తనతో వచ్చిన వారికే కాక, అతిథి అభ్యాగతులకు కూడా అన్నదానం చేసి కీర్తి కొందుకున్నాడు.

ఈ కబురు విన్నాడు దుర్యోధనుడు.

ఆ సమయానికే అక్కడకు చేరిన దుర్యాసమహర్షిని ఆరాధించి పొండవులను ఏ విధంగా నయినా పరాభవించాలని కోరాడు.

దుర్యాస ముసీంద్రుడు అంగీకరించి బయలుదేరి వచ్చాడు.

విషయం తెలిసిన వాడు కనుక పొండవులూ, పొంచాలీ కూడా భోజనం చేశాక వారిని చేరి, కుశల ప్రశ్నలు ముగించి:

‘నా శిష్యులతో పాటు నాకు ఆతిథ్యం యివ్వాలి అన్నాడు.

ధర్మరాజు సంతోషంతో ఆ వార్త పొంచాలికి చెప్పాడు.

వంట యిల్లు కడుగుతున్న ఆ ఇల్లాలి గుండె గతుక్కుమంది.

‘నదీస్నానం చేసి రాగలం. ఈ లోపున సర్వం సన్నద్ధం కావాలి’ అని వలికి ముసీంద్రుడు వెళ్ళాడు.

ద్రువద రాజనందన రెండు చేతులూ జోడించి వాసుదేవుని ప్రార్థించింది. నిర్మల చిత్తంతో ఆమె ధ్యానించే సరికి దీనజన శరణ్యుడైన వాసుదేవుడు చిరునవ్వుతో ప్రత్యక్షమై:

‘అమ్మాయీ! ఈ నాటి కాక పాకాలలో ఏ లేకమైనా ఉంటే నా చేతిలో వెయ్యి’ అన్నాడు.

‘అక్షయ పాత్ర కూడా తద్దీ చేశాను. కృష్ణా! ఎందుకీ పరీక్ష!’ అంది.

‘కాదమ్మా! నా మాట విని ఒక్క మారు ఆ పాత్రలోకి చూడు, అన్నాడు.

ఆయన మాట కాదనలేక, అక్షయ పాత్రలో చెయ్యి పెట్టింది.

దాని అంచున ఒక అవిశ అటు దొరికింది. అది తీసి కృష్ణుని చేతిలో ఉంచగా ఆయన దానిని నోట ఉంచుకొని:

‘ముల్లోకాలకూ తృప్తి!’ అని వెళ్ళిపోయాడు.

ద్రువద రాజనందన అతిథుల కోసం ఎదురు చూస్తున్నది. ఎంత సేపయినా వారు రావడం లేదని భీముని పంపారు.

ఇక్కడ వాసుదేవుడు ‘ముల్లోకాలకూ తృప్తి’ అన్న శ్లోకంలో దుర్వాసునికి, ఆయన శిష్యులకూ, కడుపు నిండుగా భుజించిన ఆయానం కలిగి వారు అదే వెళ్ళిపోయారు.

సదీ తీరానికి వచ్చిన భీమునికి అక్కడి మునులు:

— ‘నాయనా! దుర్వాసుల వారు శిష్య వషేతం స్నానం చేస్తూనే సుష్టుగా భుజించిన తృప్తితో త్రేస్సుకుంటూ వెళ్ళిపోయారు’ అని చెప్పారు.

భీముడు తిరిగి వచ్చి ఆ వార్త చెప్పగా అందరూ ఆశ్చర్యపోయారు.

(‘ధర్మవరులను పరాభవించడానికి ప్రయత్నిస్తే ధర్మ రక్షకుడు వారినే పరాభవం పాలుచేస్తాడు, అని నూతుడు భారతకథను విని పించాడు.)

భర్తను ఎలా వశం చేసుకోవాలి ?

(ఈ కథ ఆరణ్య పర్వంలో ఉంది)

భారతంలో కూడా ఈ భామామణి ఉన్నదా ! అని ఆశ్చర్య పడే వారు లక్షలకు పయిగా ఉంటారు. కాని లక్ష కోకల మహా భారతంలో ఈ సత్యభామ ఉండేది అయిదారు నిమిషాలు. ఆ కొంచెం సేపులోనే ఆవిడ మన మనస్సును పట్టుకుంటుంది. చూడండి.

శకుని అడిన మాయ జూదంలో ఓడిన పాండవులు అరణ్యవాసం చేస్తున్నారు. కొద్ది రోజులలో అది పూర్తి అయి అజ్ఞాత వాసానికి వెళ్ళింది.

అటువంటి సమయంలో చుట్టపు చూపుగా వచ్చారు వాసుదేవుడు. ఆయన వెంట సత్యభామ కూడా వచ్చింది.

అక్కడ నాలుగయిదు రోజులు గడిపారు. ఒకనాడు పాండవవత్సి ద్రౌపదీదేవి విక్రాంతిగా ఉన్నవేళ, ఎవరూలేనిచోట, సత్యభామ ఆవిడ దగ్గరకు చేరి, కొంతసేపు లోకభిరామాయణం అయ్యాక -

‘వదినా ! ఒక్కమాట అడగాలని ఉంది. ఏమీ అనుకోకుండా, దాచుకోకుండా చెప్పకావా ? అంది.

ద్రువద రాజనందన చిరునవ్వు నవ్వి :

‘అదేమిటి వదినా ! నీ దగ్గర దావరికం ఏవుంటుంది నాకు’, అంది.

సత్యభామ : వదినా ! ఇన్ని రోజులుగా చూస్తున్నాను. ఒక్క నాడు నీ అయిదుగురు భర్తలలో ఎవ్వరూ నిన్ను వరుషంగా పరికరించడం కాని, కన్ను లెర్రజేసి చూడడం కాని కనిపించదు. అందరూ అనురాగంతో ఆప్యాయంతోనే నిన్ను చూస్తున్నాను. ఈ విద్య ఎలా సాధించావు ?

ఏ మంత్రం వేస్తే, ఏ మందు పెడితే, ఏ వ్రతం వేస్తే, ఏ నడి స్నానం వేస్తే యింతటి అనురాగాన్ని భర్తమంచి పొందవచ్చునో చెప్పు,’ అంది.

ద్రౌపదీ దేవి అంతా విని, మందహాసం చేసి

‘వదినా! ఎంత అమాయకురాలివమ్మా! లోకోత్తర పురుషుడయిన మా అన్నయ్యకు ధార్య వయిన నీకు ఇటువంటి ఆలోచన ఎలా వచ్చిందమ్మా! అయినా అడిగావు కనక విను.

నువ్వు చెప్పిన వ్రతాలూ, నోములూ, స్నానాలూ, మందులూ, మాకులూ, మంత్రాలూ, తంత్రాలూ మనకు కాదమ్మా.

వతివ్రతా ధర్మాలు తెలియని కులటలూ, నీచులూ అటువంటి వాటి కోసం ఆలోచిస్తారు. మనమనస్సులో ఆ వెర్రి ఉచా పుట్టనే కూడదు. పుట్టినా మరుక్షణంలో దానిని పారదోలి మనస్సును వతీసేవలో లగ్నం చేసి నిర్మలంగా ఉంచుకోవాలి.

భర్తను వశపరచుకుంచుకు ఈ విధంగా మందులూ, మంత్రాలూ ఉపయోగిస్తున్న సంగతి వారికి తెలిసిందంటే యింక చెప్పాలా!

పాముదూరిన యింటిని ఎలా చూస్తారో అలా చూస్తారు. వారి మనస్సు అశాంతికో నిండి, మనమీద ఉన్న ప్రేమ కూడా బోయి ద్వేషం పుడుతుంది.

ఎవరో ఏదో ఎందు తెచ్చి తినిపించమంటారు. దానివల్ల కొందరు మరణించారనీ, కొందరికి వివరీతంగా రోగాలు వచ్చాయనీ, మరికొందరు పిచ్చివారయి ఎందుకూ కొరగాకుండా బోయారనీ విని ఉంటావు.

ఈ మందుల వల్ల నడి వయసులోనే ముసలితనం వస్తుందనీ, కొందరికి మాట వడిబోయి మూగవారు అవుతారనీ, కొందరు చెవిటివారయారనీ వినే ఉంటావు. అందుచేత ఆ ఆలోచన వదులుకో.

నేను ఎలా సాధించానంటావా! అది చాలా సులభం వదినా!

ముందుగా అహంకారం వదిలేశాను. దురలిమానాన్ని దూరంగా తరిమాను. సాధ్యమయినంతా పెదవి విప్పి మాట్లాడను. తప్పని పరితయితే చిరునవ్వుతో మృదువుగా మాట్లాడుతాను. ఏనాడూ కరకుగా, వరుషంగా మాట్లాడి ఎరగను. మాటలోనే కాదుటమ్మా మనం ఎదుటివారి హృదయాన్ని జయించేది!

ఇక -

నిరంతరం వారి మనసు గ్రహించి దానికి అనుగుణంగా వదులు కుంటాను. మాకు పరివయం లేని కొత్తవారితో అసలు మాట్లాడను. ఎక్కడకు పడితే అక్కడకు వెళ్ళను. అనవసర విషయాలలో జోక్యం కలిగించుకోను.

వీరు ఏ పనిమీదనో అటూ ఇటూ వెళ్ళివస్తే, వారు రాగానే నవ్వుతూ ఎదురు వెళ్ళి వారిసేవ కోసం ఎదురు చూస్తాను.

వీరి అవసరాలన్ని నేను స్వయంగా చూసుకుంటానే తప్ప, అది మా దాపదాసీజనానికి విడిచిపెట్టము.

వారు నాకు ఏ విషయం చెప్పినా అది వరకు సహస్యంగా దాచు తాను. ఎంత చిన్న విషయమయినా సరే, ఆ మాట యితరులకు చెప్పను.

ఈ యింట్లో ఎవరికి ఏది యిష్టమో నాకు తెలుసు. ఆ పదార్థాలు స్వయంగా వండి, నేనే పెట్టింది, నవ్వుతూ మాట్లాడుతూ వారి చేత పోయిగా భోజనం చేయిస్తాను.

సోమరితనాన్ని నా దరిదాపులకు రానివ్వను. మా గృహం నిత్యం పరిశుభ్రంగా కలకల లాడుతూ ఉండేలా చూసుకుంటాను.

వారితో మాటల సందర్భంలో అవసరమైతే నవ్వుతాను. అంతే తప్ప వెకిలినవ్వులు నవ్వుతూ నిలబడను.

ఇంద్ర ప్రస్థంలో యువరాజు పీఠంమీద వారిని ఎంత గౌరవంతో చూశానో, యీ వనవాసంలో కూడా అలానే చూస్తున్నాను. ఆ రోజులలో మా అత్తగారు కుంటిదేవి ఎవరితో ఎలా ఉండేవారో నేనూ అలానే నడుపుకున్నాను. ఏనాడూ ఆవిడమాటకు ఎదురు చెప్పలేదు.

తెలి తెలి వారు కూండగా నిద్రలేచి, నిశ్చల మయిన మనస్సుతో నా పనులు నేనే చేసుకుంటాను. అక్కడ ఉన్న రోజులలో మా దాపదాసీ జనం యొక్క శష్టసుఖాలు స్వయంగా చూసుకునేదాన్ని.

అంతేకాదు, మా రాజభవనంలో వేదవేత్తలూ, వారి శిష్యులూ ఉండేవారు. ఇందరి భోజనభాజనాలూ పరిగ్గా సాగుతున్నదీ లేనిది

చూసే వని ఎప్పుడూ మరిచిపోలేదు. అందరూ సుఖంగా నిద్రించే వరకూ నేను వడక గదిలో కలుపెట్టను.

మా కోకాగారంలో ఎంత ఉన్నదీ, అది ఎలా వ్యయమవుతున్నదీ నాకు తెలుసు. ఆవాయం - వ్యయం ఎలా ఉంటున్నాయో చూసుకునే వని నాదే.

వని పాటా లేకుండా ఎవరి యింటికి వెళ్ళకూడదు. అనవసరంగా కాలక్షేపానికి చేరి వారిని వీరిని నిందించే వారిని దరిజేర నివ్వరాదు.

మరొక ముఖ్య విషయం -

కన్న కొడుకుతో ఆయినా సరే ఏకాంతంగా పురుషులతో ఉండ కూడదు, భర్తతో కప్ప.

ఎప్పుడూ చిరునవ్వుతో, పూలుముడిచిన జుట్టుతో, వరిశుభ్రమయిన వస్త్రాలు ధరించి, అలంకారాంతో, భర్తసేవకోసం ఎదురు చూస్తూ ఉండాలి. మన బంధువులలో వీరికి దగ్గర వారెవరో, శత్రువు లెవరో, స్నేహితు లెవరో తెలుసుకుని వారి వారికి తగినట్టు నడుచుకోవాలి.

నిత్యం సంతోషంతో ఉండాలి. అసంతృప్తి అనేది కలలోకికూడా రాకూడదు.

ఈ సూత్రాలు ఆచరించిననాడు ఎటువంటి భర్త ఆయినా భార్య మీద అనురాగం వర్షిస్తూ ప్రాణ సఖిగా చూసుకుని సుఖపెట్టి సుఖం పొందుతాడు వదినా !

ఇవన్నీ నీకు తెలుసు. కాని నేను ఎలా ఉంటున్నానో చెప్పా నంతే ! అంది ద్రౌపదీ దేవి.

విదురసీతి పాటించి ముఖించండి

(ఈ కథ ఉద్యోగపర్యం లో ఉంది.)

వెళ్ళాడు.

వచ్చాడు సంజయుడు.

కుష్కప్రియాలతో వెళ్ళి, ఈన్యహస్తాలతో తిరిగివచ్చాడు. వస్తూనే ధృతరాష్ట్రమహారాజును దర్శించి, రాయబారం విఫలమయిందని, విశేషాలన్నీ మరునది ఉదయం మహాసభలో కురు, గురు, వృద్ధపాంథవమంత్రి, సామంత, దండనాథులందరూ ఉండగా వివరంగా చెబుతానని స్వగృహానికి వెళ్ళాడు.

సంజయుడు వెళ్ళడంతో మహారాజు మనసు మథనపడసాగింది. కుటుంబకలహం ఏ పరిణామాలకు దారితీస్తుందో అనే ఆందోళనతో ఆ వృద్ధరాజు హృదయంలో కల్లోలం పుట్టింది. రాత్రికి రాత్రి మనశ్శాంతి కలిగించే ప్రీయవాక్యాలు వింటూ నిద్రపోదామని మహామంత్రి విమరునికి కబురు చేశాడు. కొరవసామాన్యానికి నిండుగౌరవంతెచ్చే మంత్రి వదిలిని నిరాదంబరంగా నిర్వహించే నిరహంకారుడు, నిశ్చలమనస్కుడైన విదురుడు మహారాజు పిలుపును రాత్రివేళ అందుకోవడం అదే మొదటి సారి.

మొదటిసారి ఆయినా ఆ ధీవిశారదుడు నిశ్చలచిత్తంతో రాజమందిరానికి విచ్చేసి తనరాకను ద్వారపాలకునిద్వారా మహారాజుకి తెలియజేశాడు.

తక్షణం లోపలకు రమ్మని అనుజ్ఞ అయింది.

విదురుడువచ్చినమస్కరించి, రాజాజ్ఞానుసారం ఆసీనుడయ్యాడు. అప్పుడు ధృతరాష్ట్రాడు తనకు నిద్ర వట్టటంలేదనీ, హృదయానికి శాంతి కలిగించేమాటలు చెప్పవలసిందనీ అడిగాడు.

‘మహారాజా! మీకు నిద్రవట్టడంలేదంటే నాకు చిత్రంగా ఉంది. బలవంతునితో విరోధం తెచ్చుకున్న దుర్బలులకూ, ఇతరుల సంపదను హరించినవారికీ, కామం పెచ్చు పెరిగినవారికీ, దొంగలకూ మాత్రమే రాత్రి

నిద్రవట్టదని కాస్త్రాలు మోపిస్తున్నాయి. ఈ లక్షణాలన్నీ మీకున్నట్లు నీ నెరుగుదును. అటువంటిప్పుడు మీకు నిద్రవట్టకపోవడానికి కారణం ఏమిటో నా కవగాహన కావడంలేదు’.

అని ఎదురుప్రశ్న వేయడంతో ధృతరాష్ట్రుడు కొంచెం చికాగ్గా - ‘నేను నీ ముఖంనుండి ధర్మవనచనమే కోరుతున్నాను’ అన్నాడు.

‘మహారాజా! ఉత్తమగుజాలూ, ఉన్నతాశయాలు, ఉదాత్త ధర్మాలూకల ధర్మరాజు త్రిలోకాధీశుడు కాగలడు. కాగలిగినకత్తికన్నా ఆకుంటేనుకుడు మీ మాటకెన్నడూ ఎదురు చెప్పలేదు. అయినా మీరు వారిని కారడవులకు వంపారు. మీకు బుద్ధిలేదనీ, ధర్మజ్ఞులుగారనీ అవలీం. అయినా వాటిని అనుసరించేప్పట్టి మీకు లోపించింది. వారికి రావలసిన రాజ్యభాగంకూడా వారి కివ్వలేని స్థితిలోఉన్నారు మీరు.

దుర్యోధన, దుశ్శాసన, శకుని, కర్ణుడి అయోగ్యులపై అవరిమిక మైన విశ్వాసం ఉంది ఈ సామ్రాజ్యభారం అంతా వారిచేతులలో ఉందారు.

అలా ఉంది కాంతిని వాంఛించడం వివేకమా మహారాజా :

సాత్త్విక స్వభావమూ, ఉద్యోగయత్నమూ, క్షేపణావసరమూ, ధర్మబద్ధ దృష్టికల పురుషుడు ఎన్నడూ వంచుకుడుకాదు. అటువంటి విద్వాంసులు దుష్టులకు దూరంగా ఉంటారు. మహారాజా! ధర్మార్థాలను అనుసరిస్తూ, లోకవ్యవహారం గ్రహిస్తూ, భోగదీపకలేటండా పురుషార్థాలు సేవిస్తూ, అప్రస్తుతప్రపంగాలు చెయ్యకుండా, దుర్లభాలు వాంఛించకుండా, పోయినవాటికోసం కోరించకుండా, ఎటువంటి వివక్షలువచ్చినా, ధైర్యంకోల్పోకుండా, ప్రారంభించిన పనిని నిర్విఘ్నంగా పరిపూర్ణం చేయ్యునిదే విడువకుండా, పోషరితనాన్ని దరిజీరనివ్వకుండా, మనస్సును స్వాధీనంలో ఉంచుకోగలవాడే విద్వాంసుడు.

అదరి పై అనందిస్తూ, అనాదరానికి అగ్రహం పొందడం విద్వాంసుల లక్షణంకాదు. వారిహృదయం గంభీరంగా గంగానదీ నద్యకంగా ఉంటుంది. విద్వాంసులబుద్ధి విద్యను అనుసరిస్తుంది. విద్య వారిబుద్ధికి

అడుపులో ఉంటుంది. వివ్యా వివేకమూ, లేకుండా గర్వంతో వరించే వాడు మూర్ఖుడు. దారిద్ర్యంతో కొట్టుమిట్టాడుకూ, లేనిదీని ఆశలు పెట్టుకునేవాడూ, అంతే.

స్వేయ ధర్మం విడిచి, యితరుల మార్గాలసాగేవాడూ, స్నేహితులతో అసంబద్ధంగా వరించేవాడూ, శత్రువులతో సఖ్యంగా ఉంటూ, బలవంతునితో నైరంపెంచుకునేవాడూ, మిత్రశూన్యుడూ, ఎదుటివారు కోరకుండానే సంభాషించేవాడూ, వృతఘ్నులను విశ్వసించేవాడూ, వరులలో దోషాలే చూచేవాడూ, అకారణంగా ఆపేళానికి లొంగేవాడూ, అనర్థాలకు ఉపదేశాలిచ్చేవాడూ .... వీరందరూ మూర్ఖులే ప్రమా !

విద్యా, దానాలు ఎంత విరివిగా ఉన్నా, ఆ రెండింటితో అహంకారం లేకుండా ఉండేవాడే విద్వాంసుడు.

తనదోషంలో ఉన్నవారికి భోజనభాజనాలు సమకూర్చకుండా తన కొట్టనింపుకునేవాడు పరమమూర్ఖుడు. విషం ఉన్నదే - అది త్రాగినవానినే వంపుతుంది. వాడిమొస కలిగిన బాణం గుచ్చుకున్నవాడే మునునదనం చేరుతాడు. మరి ప్రజలో ! ....

ఈ ప్రకాశమూహం ప్రభువును వదల్రుమ్మనిచేసి, పరలోకానికి వంపగలదు.

విధి నిషేధాలు

మహారాజా !

ఏకాకిగా - అంటే ఒంటరిగా భోజనంచెయ్యకూడదు. విషమ నమస్కలు ఎదురయినప్పుడు తనకుతానై నిశ్చయాలు తీసుకోకూడదు. ఒంటరిగా ప్రయాణం చెయ్యకూడదు. అందరూ నిద్రిస్తుంటే ఒక్కడుగా మేల్కొని ఉండరాదు.

నహనశక్తికలవారిలో అనమర్థత ఉంటుందని అంటారు. కాని, అనమర్థులలో నహనం ఉండనే ఉండదు. క్షమ కంటే బలీయ మయినది లేదు. అది పురుషులకు అలంకారంకూడా.

అల్పబుద్ధులనూ, అదే బనిగా ఆలోచించే వారిని, త్వరత్వరగా నిర్ణయాలు మార్చేవారిని, స్త్రీత పాతకులనూ కఠినమైనమాలోచనకు ఆహ్వానించ కూడదు.

కుటుంబంలోని వృద్ధులనూ, దారిద్ర్యంలో పడ్డ ఉన్నత కుటుంబీకులనూ, అటువంటి దశనే అనుభవించే స్నేహితులనూ, సంతాన విహీనయై, భర్తను కోల్పోయిన నోదరిని, ఆదరించి అక్రయమిచ్చి పోషించాలి.

నమయి, సంపర్కం లేకుండా కోపం తెచ్చుకునేవాడూ, సేవకుల కష్ట సుఖాలతో నిమిత్తం లేకుండా వారినేత సేవ చేయించుకునేవాడూ, వారి కృషికి తగిన వేతనాలూ, బహుమతులూ యివ్వని వ్రతువును అచిరకాలంలోనే వ్రజలు క్రిందికి దింపుతారు.

వ్రథూ : వమ్ములు వనూలు చేయడంలో కూడా అధికారులు చాలా జాగరూకతతో వ్యవహరించాలి. పూలదండలు కట్టేవాడు మొక్కకి ఏ చేటు రాకుండా దాన్ని పెంచుతునే పువ్వులు కోసేట్టు, వమ్ములు వనూలు చెయ్యాలే తప్ప, బొగ్గులవ్యాపారిలా చెట్టు మొదలంటా నరకకూడదు.

గో, నారీ, విప్రజనులమీద, వ్యజనంమీద కౌర్యం వ్రకతించే వారు ఆరముగ్గిన పండులా నేల కూలుతారు.

వికాల ప్రాంతంలో ఒక్కటిగా పెరిగే చెట్టు గట్టి వ్రేళ్ళతో బలంగా పెరుగవచ్చు. కాని, ఒక్క గాలివాన వినరిందో-మహారాజా! సమూలంగా నేలకూలి పోతుంది. అదే వృక్ష సమూహం మధ్యలో ఉంటే - అన్నదది అంత మృతంగా గాలికి వరిగిపోదు. అందు చేతనే నష్టములు సంఘంగా ఉండాలనీ, వారంతా వరస్పర సహకారంతో చరించాలనీ, బుధులు చెప్పుకూ ఉంటారు.

ఆకాశాన్ని సిదికిది పోటుతో వంచేద్దామనుకునే వాడూ, ఇంద్రధనుస్సును తన బాహు బలంతో వంచుదామనుకునేవాడూ, మార్యకిరణాలను దోసిలి వడదామనుకునే వాడూ, వీరందరూ మూర్ఖులే అంటారు స్వాయం భువమనువు.

ప్రియం - హితం

మనకు ప్రీతికలిగి మాటలు చెప్పేవారు అయాచితంగానే అనేకులు లభిస్తారు. కాని, మన శ్రేయస్సుకోరి హితవు చెప్పేవాడు దొరకడు. ఓవేళ హితబోధ చేసే వారున్నా, వినేవాడుండడు. ధర్మదృష్టి విడువకుండా స్వామియొక్క ప్రయాప్రియాలతో నిమిత్తం లేకుండా హితవు చెప్పగలవాడే ఉత్తమ సేవకుడు.

సేవకుల జీవనభారం గ్రహించి వారికి వేతనా లివ్వకపోయినా, మంత్రులు భోగపంచికు లయినా ఆ ప్రభువు పక్షమ్యుతుడు కాక తప్పదు.

ప్రభువుమాట పెడచెవినిపెట్టి యితర కార్యాలలో తిరిగి సేవకుని, అహంకారంతో ప్రభువుకు ప్రతికూలంగా చరించేవానినీ, మరుక్షణమే పదవి నుండి తొలగించాలి. ప్రభువుకుగల బలాలలో బాహుబలం మొదటిదే అయినా, దాన్ని మనంగా భావించరాదు. ఇక రెండవ బలం ఉత్తముడయిన మంత్రి. తరువాత ధనబలం. పితృ, పితామహప్రాప్తమున్నదే అది సహజబలం. అన్నింటినీ మించినది బుద్ధిబలం. శ్రీ-సౌభాగ్యకాలిని. కనుక ఆమె గృహంకారం. అందుకే ఆమెను రక్షించుకోవడం పురుషుని విధి.

మహారాజా ! సర్వసద్గుణ సంపన్నులూ, ధర్మ మర్మజ్ఞులూ అయిన పొండవులతో విరోధం ఉచితం కాదు. అందుచేత వారిభాగం వారికిచ్చి నంతోపించండి', అన్నాడు.

వివేక మార్గంలో బోవావి

మహా విద్వాంసుడూ, భారత కవి సామ్రాజ్యానికి ప్రధానమంత్రి అయిన విదురుడు తన ప్రభువు అభిషేకాన్ని వేలెత్తి చూపుతూ చెప్ప కున్నాడు.

ప్రభూ ! ధనవంతుడున్నాడే వాడు పోయిగా సుఖవతుడూ భోగ మయ జీవితం గడుపుతూ తృప్తి పడకూడదు. ఎదిమందికీ పెద్ద, పేద వారికి దానధర్మాలు చేస్తూండాలి. దానం చెప్పేటప్పుడు చిరాకుతో, విసుగుతో చెయ్యకూడదు. సంకోషంతో చేస్తే పుచ్చుకున్నవాడు కూడా ఆనం దిస్తాడు. దానివల్ల మన పుష్కలం పెరుగుతుంది. అదే ధనానికి ఫలం.

పేద వేదాంగాలు చదివినవా రుందారు. వారు నిత్యం సత్కర్మలే చేస్తూ లోక కళ్యాణం కోసం పాటుపడాలి. కాస్తాగ్ని చదివిన వారందరూ అందులో చెప్పిన సదాచారాలను కాము ఆచరించి ఎదుటి వారికి బోధించాలి.

ఆత్మబలం కనక ఉన్నట్లయితే ఎన్ని విపత్తులు మీదనడతా తట్టుకోగలం. అది లేని నాడు ఏ చిన్న కష్టం వచ్చినా క్రుంగిపోతాం.

ద్యేషాన్ని ద్వేషంతో జయించలేము. క్రోధాన్ని శాంతంతో జయించాలి. దుష్టులను మంచి మాటలతో మరలించాలి. లోభబుద్ధి ఉంటే అది పోవడానికి దానగుణం అవసరమవుతోంది. అసత్యాన్ని సత్యమే జయిస్తుంది.

దొంగలు, జూదరులు, పోమరిపోతులు, కాముకులు, కృతఘ్నులు, వాస్తవీకులు-వీరందరూ అపభ్యాసినీ పొందుతారు.

విద్యావంతుడు కానివాడి జీవితం నిరర్థకం. అలానే సంకాపం లేని దాంపత్య జీవితమూ.

విక్రాంతి లేకుండా తిరిగి వారికి త్వరగా మునలితనం వస్తుంది. వదిమింది చేత అవమానాల పాలయిన వాడి మనస్సుకి వార్ధక్యం ప్రాప్తిస్తుంది. నిరంతరం మనసం చేసుకోక పోతే విద్య నిలవదు.

అన్నిటికంటే లోభం మహాచెడ్డది. ఎందుకంటే -

ఈ ప్రపంచంలో ఉండే బంగారం, మణులూ, రత్నాలూ, ధాన్యాలూ, అన్నీ లభించినా యింకా ఏదో దొరకలేదని ఏడుస్తూనే ఉంటాడు లోభి. అందువల్లనే మానవుడు ముందుగా లోభ గుణాన్ని విడిచి పెట్టాలంటారు.

నడ్డివంటి వని చేసేవాడికి ఏ లోటూ రాదు. సజ్జమంతో సహవాసం చేసే వానికి అవకీర్తి రాదు. వీరిద్దరూ సర్వ సుఖాలూ పొందుతారు.

గుణవంతులను దోషులుగా ప్రచారం చెయ్యడం కంటే మరణం లేదు. ఇతరులను నిందిస్తూ కూర్చోవడం కంటే దరిద్రం లేదు.

విద్యార్థులయిన వారు నోమరికనాన్ని దరి చేర నివ్వకూడదు. వ్యామోహంతు లొంగరాదు. మదోన్మత్తులు కాకూడదు. చవలచిత్తులు కాకూడదు. సర్వ సుఖ భోగాలలో తేలియాడే వారికి చదువు రాదు. విద్యాభ్యాస కాలంలో వినయాన్ని, క్షేత్ర సహనాన్ని అలవచుకోవాలి. అప్పుడే విద్య అంటుకుంది.

ప్రభూ :

మరొక్క ముఖ్యమయిన మాట. సావధానంగా వినండి. ఈ శరీరం కాశ్యతం కాదు. అత్త మాత్రమే నిత్యం. అందుచేత దానిని గురించే యోచన చెయ్యాలి.

ధన ధాన్య సమృద్ధిమూ, రత్న మాడిక్య సంపన్నమూ అయిన ఈ భూమండలం అంకడినీ పాలించిన మహారాజు కూడా మరణానంతరం తనతో ఒక్క గడ్డి పరక కూడా పట్టుకుపోలేడు అన్నీ యిక్కడ విడిచి పోవలసిందే.

ఈ విషయం మీకు తెలియనిదని చెప్పడం లేదు. తెలిసిన వాడిని మళ్లీ గుర్తు చేసుకోవడం మన విధి.

కష్టపడి పెంచి, పోషించి, విద్యాబుద్ధులు వేర్పి, సంపదలన్నీ యిచ్చిన కండ్రి మరడిస్తే, యిన్నీ అనుభవించే అకౌడుకు ఏం చేస్తున్నాడు :

ఇంతసేపు విచ్చి, వల్లకాదికి తీసుకుపోయి బూడిద చేస్తున్నాడు. అంతేగదా! ఆ తరువాత హాయిగా జీవితం సాగిస్తున్నాడు. ఇదీ లోక వ్యవహారం.

ఆ మరణించిన వాడి సరి సంవదలన్నీ బంధువులు వంచుకు తింటున్నారు. ఆ కరీరాన్ని బూడిద చేస్తే వంచ భూకాలలో కలసిపోతుంది.

పాతిపెడితే సక్కలూ, గ్రద్దలూ తింటున్నాయి.

పువ్వులూ, కాయలూ లేని చెట్లమీదికి వట్టలు కూడా చేరవు. అలానే మరణించిన వాడితో ఎవరూ పోరు.

ఎటొచ్చి - వాడు చేసిన పుణ్య, పాపకర్మల ఫలం మాత్రం కూడా వెదుకుంది. కనుకనే దాన ధర్మాలూ, పుణ్యకార్యాలూ చెయ్యాలని పెద్దలు చెబుతున్నారు.

మనం చెయ్యవలసిన పనులు మనం చేసుకుంటూ పేదసాదిలను ఆదరంతో చూస్తుండాలి. పతికులను రక్షించడానికి ప్రయత్నించాలి.

గురువులనుండు శక్తి కలిగి శ్రద్ధతో వారి బోధలు వింటూ, వారిని సేవించుకోవాలి.

ఎప్పుడూ సత్యమే వలకాలి అసత్య భాషడానికి అవకాశం యివ్వ కూడదు.

ధనవంతులు దానధర్మాలతో త్యాగబుద్ధిని ఎలా అలవర్చుకుంటారో, అలానే బలవరాక్రమాలు కలవారు ఎదుటి వారిని హింసించడానికి దానిని వినియోగించరాదు.

దుర్బలులకు సాయపడడానికి వీరులు కృషి చెయ్యాలి.

అన్ని దానాల కంటే శ్రేష్ఠమయినది అన్నదానం.

అదే కదా ప్రాణానికి ఆధారం.

అలానే జీవితంలో ప్రధాన మయినది ధర్మ మార్గాన నడవడం.

అంతకంటే ఏమీలేదు.

నారదుని ఉపదేశం వివరించి :

(నారదుడి పేరు వినే సరికి చాలామంది ఫకాలన నవ్వుతారు. ఆయన విదూషకుడనీ, కలహ ప్రయుడనీ ఈ అభిప్రాయానికి కారణం యిటీవలి కాలపు నాటకాలు, సినిమాలు మాత్రమే. భారత, భాగవత, రామాయణాలలో కనిపించే నారదుడు దేవముని, భక్తితత్త్వవేత్త, మహాజ్ఞాని. అటువంటి మహామహానికి విదూషక రూపం కల్పించిన పుణ్యాత్ములకు నమస్కారం.)

మహాభారతంలో నారద మహర్షి దర్శనం మొదటిసారి సభా పర్యంలో లభిస్తుంది.

ఇంద్ర ప్రస్థంలో ధర్మరాజు మయుసభా భవనంలో సింహాసనం మీద ఉండగా ఆ ఉత్సవం చూడడానికి వచ్చాడు నారదుడు.

ఆ మునీంద్రునికి ఎదురేగి స్వాగతం యిచ్చి, ఆననంచూపి, అతిథి మర్యాదలు జరిపాడు, పొందవాగ్రజుడు.

అప్పుడా మునీంద్రుడు ఆనందంతో ఆశీర్వదించి:

‘ధర్మనందనా! నిన్ను సింహాసనంమీద చూడడం సంతోషంగా ఉంది. అయితే యింతకు పూర్వం ఈ సామ్రాజ్యాన్ని పాలించిన నీ తండ్రి తాతలందరూ ఏ విధానాలు అవలంబించారో ఆ మార్గాలను విడనాడ కుండా ఉంటున్నావా? నీ రాజ్యంలో ప్రజలందరినీ సమానదృష్టితో చూసుకుంటున్నావా? ధనలోభానికి లొంగి కొందరిని ప్రేమతోనూ, మరికొందరిని ద్వేషంతోనూ చూడడం లేదుకదా! అదిచాలా అవర్ణనకు దారి తీస్తుంది. చివరకు రాజుకీ ముప్పు తెస్తుంది.

ఏ మానవుడయినా, ఉదయంపూట ధర్మకార్యాలు కొనసాగించాలి. మధ్యాహ్న సమయాల్లో ధన సంపాదన మార్గాలు ఆలోచించాలి. రాత్రి పూట కామభోగాలు అనుభవించాలి.

ఈ విధంగా సామాన్యులు నడవాలంటే మహారాజు వారికి మార్గ దర్శకంగా ఉండాలి.

ధనం ఉన్నదీ-అది ఎక్కువయితే దురభ్యాసాలకు దారితీస్తుంది. దానికి లొంగుకున్నామంటే సర్వనాశనమే.

వగడిపూట నిద్రపోవడం, రాత్రి వేళల మేలుకొని ఉండడం అనారోగ్య కారణం.

మన మంత్రులు, కార్యనిర్వహణ దక్షులూ, నిర్మల మనస్కులూ, కుశాగ్ర బుద్ధులూ, నిస్సౌకర్య జీవనులూ అయి ఉండాలి సుమా!

ఉద్యోగాలు

వ్యక్తుల విద్య, వివేకంతో పాటు వారి శీల న్యథావాలు పరిశీలించి వారిని తగిన ఉద్యోగాలలో నియమించాలి.

అధములకూ, మధ్యములకూ ఉన్నత పదవులు ఇచ్చి, ఉత్తములను దిగువ శ్రేణిలో ఉంచరాదు. అందువల్ల పెద్ద పదవులలో ఎక్కించిన వారికి బాధ్యతలు తెలియవు. క్రిందికి దిగినవారు అవమాన భారంతో ఉండి పాలనా యంత్రాంగాన్ని పాడుచేస్తారు.

మన బాధ్యతలు మనమే నిర్వర్తించాలి. అవి క్రిందివారిమీద విడిచిపెడితే వారు మనలను లోకువ చేసి మరీ క్రిందికి దింపుతారు.

నీ సేవలోని వారికి ఎప్పటి కప్పుడు జీతభత్యాలు సకాలంలో అందకపోతే వారు తిరుగుబాటు తెస్తారు. మన రక్షణకోసం, క్యాగాలు చేసే వారి పోషణ విషయంలో చాలా శ్రద్ధ చూపాలి. అలా దేశ ప్రజా రక్షణ కార్యంలో ప్రాజాలు బలిపెట్టినవారు ఉంటారు. వారి కుటుంబ పోషణ అంతా మనమే భరించాలి.

అలా చెయ్యకపోతే మళ్ళీ ఏ సేనాపతి మన కోసం సాహసించడు. దేశ రక్షణ పాడయిపోతుంది. కనక సేనలోని వారి పోషణ ప్రధాన కర్తవ్యం.

మరొక ముఖ్యాంశం.

మన కొలువులో ఎందరో ఉద్యోగులుంటారు. వారిలో కొందరే మేధావులు. వీరు తమ ప్రతిభతో మనకు పేరు ప్రతిష్ఠలు తెస్తారు. అటువంటి వారికి పెద్ద పెద్ద పదవులు యిస్తుండాలి. అంతే కాని అలాగే ఉంటితే వారి ఉత్సాహం పన్నగిల్లుతుంది. దానివల్ల రాజ్యానికి ముప్పు, అవధ్యాతి.

అలానే దేశంలో అద్భుత సాహస కార్యాలు చేసేవారు, మహా విద్యాంనులూ ఉంటారు. వారిని ఘనంగా నన్నానించాలి. విద్యా వంతులూ, ప్రతిభావంతులూ అయినవారు ఎవ్వడూ కొద్దిమంది ఉంటారు.

అటువంటి వాళ్ళు దేశానికి అలంకారం. అందుచేత వారి పోషణ భారం ప్రభుత్వమే వహించాలి.

దేశానికి రెండు రకాల ప్రమాదాలు ఉంటాయి. అందులో మొదటిది గాలివానలూ, అగ్ని ప్రమాదాలూ, వరదలూ; వీటివల్ల కరువు కాటకాలూ వస్తాయి. ఇవి ప్రకృతి వల్ల వచ్చే ప్రమాదాలు.

రెండవ రకం -

దేశంలో సంస్కారం లేని మూఢులు పెరుగుతుంటారు. వారిలో వశుత్వం ఎక్కువ ఉంటుంది. రాజు బలవంతుడై ధీమాగా ఉంటే ఈ మూఢులు మూల మూలల్లో బ్రతుకుతారు. అలాకాక ప్రభువుకూడా మూఢుడై తే వీరు ప్రజలను హింసించి దోచుకు తినేస్తారు. ఒక్కోసారి రాజుకే ధన లోభం పుడితే రాజు పేరుమీద వీరే దోపిడి ఆరంభిస్తారు. అందుచేత అధికారంలోకి వచ్చేవాడు ఈ మూఢుల సంఖ్య పెరగకుండా చూడాలి. చూడనివాడు వదలికి నీళ్ళు వదులుకోవాలి. పై గా నేరాలు చేసేవారిని ఎవ్వడి కన్నుడు కఠినంగా దండించకపోతే దేశంలో దొంగ తనాలూ, దొమ్మీలూ, హత్యలూ పెరిగిపోతాయి. ఏ సమయంలోనూ వైద్యులను దండించకుండా విడువరాదు. వైద్యుల మీద కనికరం చూపడం కంటే తెలివితక్కువ నని లేదని ముహూ వినే ఉంటావు ధర్మ నందనా!

దేశ ప్రజలకు అగ్ని ప్రమాదాల బాధ రాకుండా రాజు కాపాడాలి. అలానే వారి ఆరోగ్యానికి అవసరమైన వదుపాయాలూ, చక్కని మంచి నీరు దొరికే ఏర్పాట్లు ప్రభువే చెయ్యాలి.

దేశంలో వికలాంగులూ, అవాళులూ ఉంటారు. వీరంవరి రక్షణ, పోషణలూ ప్రభువే చూడాలి.

చివరగా ప్రజలనుంచి వస్తులు వనూలు చేసే వారిని నరయిన వారినే పెయ్యాలి. మంచి గంధపు చెట్లను కట్టల కోసం కొడిచే మూర్ఖుల వలె వస్తులు విండరాదు. పూలమాల కట్టివాడు పూల తీగ కందకుండా పూలు కోసుకునేటట్లు మనం వస్తులు వనూలు చేసుకోవాలి.

దేశ దేశాల నుంచి మన దేశానికి వ్యాపారంకోసం వర్తకులు వస్తారు. వారిని వీడించి అధికంగా వస్తులు గుంజితే వారు మళ్ళీరాదు. అలాకాక వారు వస్తులు ఎగగొట్టకుండా కూడా జాగ్రత్త పడాలి సుమా!

దేశం ఆరోగ్యంగా ఉండాలంటే తుచిగా వండిన ఆహారం మితంగా తీసుకోవాలి. దేశారోగ్యంతోపాటే మనస్సుకూడా నిర్మలంగా ఉండాలంటే అనుభవ సంపన్నులయిన విద్వాంసులతో, సత్పురుషులతో రోజూ కొంతసేపు సత్కాంక్షిపాలు చెయ్యాలి.

ధర్మనందనా! ఇవన్నీ నీకు తెలుసు. అయినా చెప్పడం మా విధి అన్నాడు వారదుడు.

కలియుగం

[అయిదువేల సంవత్సరాల క్రితమే వ్యానముసిండుడు ఆధునిక కాలాన్ని ఎలా ఊహించాడో చదివితే ఆయన దూరదృష్టి వివేకవంతులకు ఆశ్చర్యం కలిగిస్తుంది, కనక సావధానంగా చిత్తగించండి.]

అరణ్యవాసం పొగిస్తున్న రోజులలో పాండురాజు వందములకు మార్కండేయ మహామునీంద్రుని దర్శన భాగ్యం లభించింది.

ఆ చిరంజీవి వారికి ఎన్నెన్నో విశేషాలు, కథలు చెప్పతూ తాను ఓకానాకన్నడు చూసిన కలియుగం ఎలా ఉన్నదో వివరిస్తున్నాడు.

“ధర్మనందనా !

కృతయుగంలో రాజు ఉండడు. సేనలు ఉండవు. ఎందుకంటే ఆ యుగంలో అందరూ ధర్మపరాయణులు, సత్యవాళ్ళా లకులు, అహింసా స్వతదీక్షితులు. అటువంటి సమయంలో సేనలూ, రాజులూ అవసరం లేదు.

త్రేతాయుగంలో సత్య, ధర్మాలకు కొంత హాని జరుగుతుంది. ధర్మం మూడు పాదాలే ఉంటుంది. అందువల్ల రాజు, సేన ఏర్పడతాయి.

ద్వాపర యుగంలో సగం మంది అధర్మ పరాయణులే. ఈ యుగాంత వేళకే కలియుగ లక్షణాలు కూడా ప్రవేశిస్తాయి. అయినా ద్వాపరయుగంలో ధర్మానికి విజయం. సత్యవ్రత పరిపాలకులే ప్రభువులవుతారు.

శత కలియుగం

ఈ కలికాలంలో ఎవడు బాగా మోసం చెయ్యగలిగితే వాడు సింహాసనం ఎక్కి అధికారం చెలాయిస్తాడు.

అటువంటి వారు అధికారులయినప్పటికీ విచేక వంతులకూ, క్షామ లకూ స్థానం ఉండదు. అందువల్ల అవివేకులూ, క్షానకూమ్యులూ ఉపదేశాలివ్వుతూ ధన సంపాదన అరంభిస్తారు.

వేదాధ్యయనమూ, పత్కతువులూ సాగించి వరప్రహ్మను ఆరాధించుకోవలసిన విప్రవరులు ఆ రెండూ విడిచి అన్ని రకాల పానీయాలూ సేవిస్తూ, రకరకాల ఆహారాల కోసం ఎగబడతారు. లోకానికి వన్యార్థం చూపవలసిన వీరే యిటువంటి దురాచారాలకూ, దుర్వ్యవసాలకూ లొంగితే వీరి ననుసరించవలసిన వారు ఏమవుతారో వేరే చెప్పాలా!

అసత్యవాదులూ, అల్పాయుర్దాయం కలవారూ పుడుతుంటారు. అంతేకాదు, ఇవ్వుడివరి ఆజానుబాహులూ, కాశప్రమాణదీహులూ పుట్టరు. మరుగుజ్జులు ఎక్కువవుతారు. నేల ఉసిరిచెట్టుకి నిచ్చిన వేసి ఎక్కవలసిన అంగుష్ఠమాత్ర శరీరాలవారు పెరుగుతారు. వీరికి కామవాంఛ ఎక్కువ. అందుకోసం మద్యపానం విరివిగా సాగిస్తారు. మరో విచిత్రం :

ఆహార వదార్థాలలో రుచి ఉండదు. అన్నీ ఎందుగడ్డిలా ఉంటాయి. అసలు వీరి నాలుకకు రుచి తెలియదు, దొరికిన వదార్థం తినడమే.

అంతకన్న ఆశ్చర్యం ఏమిటంటే -

సుగంధ ద్రవ్యాలకు సువాసన ఉండదు.

ఆ యుగంలో మనుషులకు వసహరేళ్ళు రాకుండానే జుట్టు తెల్లబడి పోతుంది.

ఏదెనిమిది సంవత్సరాల వయసుకే కన్యలు గర్భవతులవుతారయ్యా!

మానవుడి పూర్ణాయుర్దాయం ఎంత ఉంటుందో తెలుసా!

వసహరేళ్ళు! అంతే!

అప్పటికే అన్నీ తీరిపోతాయి.

మత్స్యమాంసాలు తిననివారు కనిపించరు.

దానికో మద్యపానం విలాసంగా తయారవుతుంది. జూదరులు వాడ వాడలా పెరుగుతారు. ఇవన్నీ మనకార్యాలుగా తావిస్తారు.

ఏ రోజు తెల్లవారి లేచినా -

హత్యలూ, దోపిడీలూ, దోపిడిలు యివే కనిపిస్తాయి. వీటిని గురించే చెప్పకుంటారు.

గోళ్ళూ, పెంట్లుకలూ వివరీతంగా పెంచుకుని రాజవీధులలో తిరిగి వారి సంఖ్య ఎక్కువగా ఉంటుంది. అటువంటి రోజులలో నా స్త్రీ కుటుంబాదా ప్రబలుతారు కదా! అది ఒక వ్యాపారంగా ప్రవర్తించుకుంటారు వీరు.

పోనీ మమమలు ఎలా తయారయితే ఏం? అనుకుంటే - వీరు తమ అవసరం కోసం పోషాపోష లేకుండా ఎప్పుడు వదిలే అప్పుడు ఆవుల పాలు ఏతకడం వల్ల అవి అనారోగ్యంతో మరణిస్తాయి. గో సంపద క్షీణిస్తుంది.

గోవుల పాలే కడుటయ్యా! మానవులకు అమృతం. అది లేకుండా చేసుకుంటారు కలియుగ మానవులు.

ఆ సమయంలో అధికారులందరూ జలగలు రక్తం పీల్చినట్లు ప్రజలను హింసించి వస్తులు ఏండుతారే తప్ప వారి రక్షణ విషయం చూడనే చూడరు.

పోపిష్టి డబ్బు కోసం అన్నదమ్ములు ఒకరినొకరు చంపుకుంటారు. తండ్రిని కొడుకు మన్నించడు. భర్తను భార్య ఎదిరిస్తుంది. జనననారంభం వానితో తయారయిన వస్త్రాలు ధరించి తిరుగుతారు.

కన్యాదానాలు, వివాహాలూ ఉండవు. వయసు వచ్చిన ఆడపిల్లలు తమకు వచ్చిన యిద్దరు ముగ్గురు యువకులతో పోయిగా వివాహాలు సాగిస్తారు. అదే దాంపత్యం.

శ్మశానాలలో దూరంగా ఉండవలసిన ఎముకలు తెచ్చి రకరకాల బొమ్మలు చేసి గృహాలలో అలంకరించి పంపిస్తారు.

ధర్మనందనా!

ఇప్పుడు విద్య నేర్చుకునే వాడికి అన్నం పెట్టి, నీడయిచ్చి, విద్య నేర్పే, ఆశ్రమాలు చూస్తున్నావు. అలానే ఆకలితో కడుపు చేతబట్టి గుమ్మంలో నిలిచి 'దేహి' అన్న పిలుపు వివరితే ఆదరంతో అన్న దానం చేసే సంసారులు కనిపిస్తున్నారు.

కలియుగంలో అన్నదానం, విద్యాదానం ఉండవు. అన్నాహారాలు అమ్ముకుంటారు. విద్యకూడా వ్యాపార వస్తువే అవుతుంది.

అన్నవిక్రయం, విద్యావిక్రయం ఆరంభించాక యింక ఏం జరుగుతుందో అహింసలేవు.

అలా కొంతకాలం కలియుగం గడిచాక అమావాస్య రాకుండానే సూర్యగ్రహణం, పూర్ణిమ ప్రవేశించకుండా చంద్రగ్రహణం ఏర్పడకాయి.

ప్రజలకు వచ్చని చాలాలూ, తోటలూ ఉంటే నదీ తీరాల్లోని పల్లెల మీద మనసు విరిగిపోయి పట్టదలకు చేరుతారు. అందరికీ నగరవాస వ్యామోహమే! పల్లెలు నిర్జనప్రాంతాల అవుతాయి. వంటలు వశిస్తాయి.

యుగాంత సమయంలో ఝంఝూమారుతం రేగుతుంది. అది నిర్విరామంగా సాగుతుంది.

ఏడుగురు సూర్యులు ఉడయిస్తారు. భగభగలాడుతూ అగ్ని త్యాగిలు. అలా గడిచాక అంశా బూడిద అవుతుంది.

అప్పుడు కుండపోతగా కొంతకాలం వానకురుస్తూనే ఉంటుంది. అది యుగసంధి.

నెమ్మదిగా ఈ వీధిత్వాలు చల్లారుతాయి. రవి, గురు, చంద్రులు ఒకేసారి కర్కాటకంలో ప్రవేశిస్తారు.

కాలానికి అవసరంగా వానలు, ఎండలు ఉంటాయి. భూమి వచ్చు వచ్చని చెట్లతో, లతలతో, పరి, పుష్ప భరితం అవుతుంది.

ప్రజలు జరా రోగవీడలు లేకుండా అన్నదానం, విద్యాదానాది సత్కార్యాలతో సుఖంగా ఉంటారు. అది కృతయుగం

అన్నాడు మార్కండేయుడు.

మేనక

(బ్రహ్మర్షివిశ్వామిత్రుడు రామాయణంలో చాలాముఖ్యమయిన పాత్ర నిర్వహిస్తాడు. భారతంలో విశ్వామిత్రుడు బ్రహ్మర్షికావడానికి తపోదీక్షలో ఉండగా కనిపిస్తాడు. అదికూడా శకుంతలకథలో ఒక సన్నివేశంలో ఈయన దర్శనంలభిస్తుంది: (వస్తుతకథ ఆదివర్ణంలోనిది.)

వసిష్ఠమహర్షితో వచ్చిన వైరంకారణంగా, ఆయనవలె బ్రహ్మర్షి కానానీకోరికతో విశ్వామిత్రుడు తీవ్రనియమాంతో తపస్సు చేస్తున్నాడు.

దేవేంద్రుడు ఆ తపోదీక్షకు భయపడి ఏ విధంగానయినా దానికి భంగం కలిగించాలని బాగా ఆలోచించి, ఆలోచించి ఏ మాసపుడయినా కామిని, కాంచనాలకు దాను దవుతాడని నిశ్చయించుకున్నాడు.

ధనంకంటే మనిషిని సుందరీమణులే మరింతగా వంచించగలరని భావించి, అప్పరసలకు తలమానికమయిన మేనకను పిలిపించి:

‘అప్పరోజనశరోమణి:

ఇప్పుడు మువ్వక దేవకార్యం సాధించవలసిఉంది. నా వక్రాయుధం వనిచెయ్యనిదోట్ల నీ కంటచూపులు తీవ్రంగా వనిచేస్తాయని మేమెరుగుదుము. ఆ శక్తిని ప్రయోగించి కార్యం సాధించాలి.

విశ్వామిత్రమహర్షిపేరు విని ఉంటావు. ఆయన గాధిరాజు సంచుడు. రాజులోగానినీ అనుభవించి, వసిష్ఠులవారితో యుద్ధానికిపోయి, ఆ బ్రహ్మవేత్తముందు ఆగలేక రాజశక్తికంటె బ్రహ్మవిదులశక్తి మన మయినదని గ్రహించి, దానిని సాధించడానికి తీవ్రంగా తపస్సు చేస్తున్నాడు. అదిమాకు సంతాపం కలిగిస్తున్నది. ఆయన దీక్షకు భంగం కలిగించడం సామాన్యవిషయంకాదు. ఆయన శక్తికూడా అసాధారణమయినది.

అయినా నీ రూపం, లావణ్యంగా, నాట్య విద్యా ప్రావీణ్యం వీటితో ఆయన తపస్వమాధికి భంగం కలిగించాలి’ అన్నాడు.

ఆ మాటలు వింటున్న మేనక శరీరం ఆపాదమస్తకం కంపించింది. గుండె నిల్వరం తగ్గింది.

‘వ్రథూ ! మీమాటకు ఎనాదూ ఎదురు చెప్పకుండా తలవంచి వెళ్ళి వసులు చేసుకువచ్చాం. కాని, విశ్వామిత్రులవారి పేరు వింటేనే మాకు గుండె దద్దరిల్లుతున్నది.

అయిన సామర్థ్యం మీ రెరుగనిదికాదు. అయిన తవన్ను, తేజన్ను ఎంతటివో అంతకంటె వదిరెట్లు ఆయనకుక్రోధం. దీనికేకదా మీరు భయ పడుతున్నారు ! మీరే భయభ్రాంతులయేచోట మా గతి ఏం కావాలి :

వసిష్ఠులవారి కొడుకు లందరినీ సంహరించిన క్రోధమూర్తి ఆయన. తవన్నుకి అంతరాయం కలగకుండా తన ఆశ్రమ సమీపంలో నదిని వ్రవ హింపజేసుకున్న శక్తికాలి. మతంగునిచేత యజ్ఞం చేయించినప్పుడు మీరు స్వయంగా వెళ్ళి సోమపానం చెయ్యక తప్పలేదు. వసిష్ఠులవారు శపించిన త్రిశంకునిచేత యజ్ఞంచేయించి, ఆయనకోసం త్రిశంకు స్వర్గం నిర్మించాడు.

అయిన కన్నులెర్రజేస్తే ముల్లోకాలూ భస్మం అవుతాయి. కోపంతో భూమిమీద తన్నితే భూగోళం గజ గజ వణుకుతుంది. మేరు పర్వతాన్ని గద్ది వరకలా చూడగలదు. అంతటి మహిమహాని దగ్గరకు నన్ను వెళ్ళు మంటున్నారు.

నేను వెడతాను. అంతకుముందు ఆయన ఉన్న వనం అంతా వనంతకోభతో, మలయవననాంతో, సుగంధ సారభంతో అలరారు తుండాలి. నేను ఆ మహర్షి ఎదుటకు వెడుతున్నప్పుడు వాయువు వా పైట చెరగును ఎగరవేసుకు పోవాలి.

ఇన్నిటికోపాటు మన్నభుడు జాగరూకతతో తన పనిని కొనసాగించాలి. అప్పుడు మీ శాసనాన్ని నేను సక్రమంగా పాలించగలుగుతాను” అంది.

దేవేంద్రుడు చిరునవ్వుతో అన్నిటికీ అంగీకరించి వంపించాడు.

మేనక అమరావతి విడిచి విశ్వామిత్రుని తపోవన వాటికకు వచ్చింది.

అప్పటికే ఆశ్రమ పరిసరాల్లో లతలు మొగ్గ తొడిగాయి. చెట్లు పూతోనిండి సువాసన లీనుతున్నాయి. గాలి చల్లగా పోకుతున్నది.

పక్షులన్నీ అనురాగంతో ఒకదానినొకటి ముక్కులతో ముద్దులాడు కుంటున్నాయి.

అటువంటి సమయంలో ఆక్రమ సమీపాన తవోదీక్షలో ఉన్న విశ్వామిత్రునికి అల్లంతదూరంలో నిలబడి, అభినయంతో చేతులు జోడించింది మేనక.

ఆమె చేతిగాజులు, కాలిఅందెలమువ్వలు కదలి పన పన్నగా ధ్వని చేస్తూ ఆ మహర్షి చెవులలో చేరుతున్నాయి.

ఆయన మెల్ల మెల్లగా కన్నులుతెరిచే వేళకు ఆమె అంజలి బంధంతో నాట్యం చేస్తున్నది. సరిగ్గా అదే సమయానికి గాలి విసురుతో ఆమె పైట కండువా ఎగిరి దూరంగా వడింది.

కన్నులు విప్పిచూశాడు విశ్వామిత్రుడు.

చూస్తున్న విశ్వామిత్రుడు తవస్వి.

చూసిన విశ్వామిత్రుని దీక్ష నడలింది.

నెమ్మదిగా లేచాడు.

ఆమె సిగ్గుతో వెనుదిరిగి పైటకండువాకోసం అడుగులువేస్తూ వెనుదిరిగి చూస్తున్నది.

కనులు మిలమిలలాడిస్తున్నది.

గాలి మరింత రేగింది.

ఆమె పరికిణీ చక్రంలా తిరిగి పైకి లేచింది.

విశ్వామిత్రుని మనస్సు వివశమయింది.

తన స్వాధీనం తప్పిన మనస్సులో కామవికారం పుట్టింది.

కామక్రోధాలను జయించి బ్రహ్మర్షివదం చేరాలనే వట్టదలతో మానవ సంచారం లేని మహారణ్యంలో తవస్సు చేసుకుంటూ కూర్చున్న విశ్వామిత్రుడు ఆ వనంలో ఏకాంతంలో పైటజారిన నుందరీమణి కనిపించే సరికి నర్వమూ మరిచిపోయి మనములో మదనకావం రేగగా మేనకను చేరలిలిచాడు.

మేనక సిగ్గుతో, భయపడుతూన్నట్లు రాజహంసలా నెమ్మదిగా అడుగులో అడుగువేస్తూ ఆయనను సమీపించింది.

విశ్వామిత్రుడు ఆమెను దగ్గరగా తీసుకున్నాడు.

పది సంవత్సరాల కాలం గడిచింది.

అంతా ఒక నిమేషంలా అనిపించింది, ఆ విశ్వామిత్రునికి.

అప్పటికి మేనక గర్భవతి అయింది.

ప్రసవ కాలం సమీపిస్తున్నది.

నాటికి తెలిసింది, విశ్వామిత్రునికి

ఏమని :

తను కామాన్ని ఇయింపలేదని.

అంతే మేనకను విడిచి ఉత్తరాభిముఖంగా వెళ్ళిపోయాడు, తనో దీక్షతో.

మేనక ప్రసవించి శకువును మాలిని నదీతీరాన ఒక చెట్టు క్రింద వదలి దేవలోకం చేరుకుంది.

ఆ అమ్మాయి పేరే శకుంతల.

(ఎంతటి మహామహాలయినా ఒంటరిగ ఉన్నప్పుడు ప్రీతిను చేరనిస్తే పతనం తప్పదని నీతి)

సాక్ష్యం లేని ప్రేమ కష్టాన్ని కలిగిస్తుంది

మేనకా, విశ్వామిత్రులు ఎవరి దారిని వారు వెళ్ళారు. ఒక చెట్టు నీడలో శకుంతములు (పక్షులు) బోషిస్తున్నాయి పసిపాపము.

అటువైపు నదీస్నానానికి వచ్చాడు కణ్వమహర్షి. ఆయన కంట పడింది ఆ పాప. ఆమెను రెండు వేతులలోనికి తీసుకుని తన ఆశ్రమానికి తెచ్చి పెంచుతున్నాడు.

శకుంతములు (పక్షులు) బోషించిన కారణంగా ఆమెకు శకుంతల అని పేరుపెట్టాడు.

ఆమె పెరిగి పెద్దదవుతున్నది.

చక్కనిచుక్కలా, అప్పుడే విరిసిన పువ్వులా పదహారేళ్ళప్రాయంతో శకుంతల ఆశ్రమంలో తిరుగుతూ కణ్వమహర్షిని కన్నతండ్రిలా పేవించు కుంటున్నది.

అలా రోజులు గడుస్తూండగా ఒకనాడు దుష్కంతమహారాజు ఆ అరణ్యానికి వేటకు వచ్చాడు. వేట సాగుతుండగా ఆ మహారాజు కణ్వమహర్షి ఆశ్రమ ప్రాంతం చేరాడు.

నమీవంలో మహర్షి ఆశ్రమం కనిపించగానే పరివారాన్ని దూరంగా ఉంచి, ఒంటరిగా ఆశ్రమంలో అడుగుపెట్టాడు.

ఎంతటి మహారాజయినా, ఆ రోజులలో వేదవిదులను, మునులను, మహర్షులను అప్పుడప్పుడు స్వయంగా వెళ్ళి దర్శించి, వారి ఆశీర్వాదాలు పొందే సంప్రదాయం ఉండేది.

ఆ భావంతోనే ఆశ్రమ పరిసరాలలోని ప్రకాంత వాతావరణానికి భంగం కలగకుండా సేననూ, పరివారాన్ని దూరంగా ఉంచి వచ్చాడు.

ఆశ్రమం దగ్గర ఎవరూ కనబడలేదు. కొంచెం లోపలకు నడిచాడు. ఎదురుగా శకుంతల కనిపించింది.

ఆమె శరీర లావణ్యం, అవయవ శోభ మహారాజు మనస్సుకు ఆకర్షించాయి.

మహారాజును చూస్తూనే ఆమె అతిథిమర్యాదలు జరిపింది. ఇరువురూ కుశలప్రశ్నలు వేసుకున్నారు.

అప్పుడు శకుంతల:

‘ఆర్యా! తమరు మా ఆశ్రమానికి ఏ వనిమీద దయచేశారో సెలవిస్తారా’ అంది.

‘వద్దముఖీ!

నేను అవిల మహారాజు కుమారుడను. నన్ను దుష్కంతుడని పిలుస్తారు. మహాముషి కణ్వలవారిని దర్శించి వారి ఆశీర్వాదం పొంది వెళ్ళాలని వచ్చాను. వారు కనిపించలేదు’, అన్నాడు దుష్కంతుడు.

శకుంతల: మహారాజా! మా పితృపాదులు ఫలాలు తేవడానికి వెళ్ళారు. మీరు కొంచెం విశ్రాంతి తీసుకొనేలోగా వస్తారు.

దుష్కంతుడు: ఓ లావణ్యలహరి! చూడగానే మమ్ము ఆకర్షించిన నీ గురించి తెలుసుకోవాలని ఉంది. ఈ అరణ్యంలో ఆశ్రమంలో ఉండవలసిన అవసరం నీ తెందుకు కలిగింది? సువ్వెవరి బిడ్డవు? ఈ ప్రశ్నలు ఎందుకడుగుతున్నానంటే కణ్వమహర్షి ఇంద్రియాలను జయించి తపోదీక్షలో ఉన్నారని విన్నాం. ఆయనకు సంతానం కలిగే అవకాశం లేదు. నిన్ను నా భార్యగా గ్రహించి రాజ్యానికి తీసుకువెళ్ళి పట్టమహిషిని చేయాలని ఉంది.

శకుంతల: ఆర్యా! కణ్వమహర్షి న్నాకు గురువులు. వారి అనుమతి లేనిదే నేను స్వతంత్రించి ఏ వని చెయ్యను. వారు రాగానే మీరు వారిని అడగండి.

దుష్కంతుడు: ఆతిలోకనుందరీ! బ్రహ్మచర్య వ్రతనిష్ఠలో ఉండే కణ్వమహర్షికి సంతానం ఎలా కలిగింది?

శకుంతల: మహారాజా! నేను మేసకా - విశ్వామిత్రుల బిడ్డను. నన్ను చిన్ననాటి నుంచీ పెంచి పెద్ద చేసిన వీరే నాకు తండ్రివంటివారు.

దువ్వంతుడు : విశ్వామిత్రుని పుత్రివయిన నువ్వు రాజ వంశానికి చెందిన దానవు కనక, రాజులకు ఉచితమయిన గాంధర్వ వివాహం మనం చేసుకోవచ్చు. దానికి ఒకరి అనుమతి అవసరం లేదు.

శకుంతల : మహారాజా ! గాంధర్వం ధర్మబద్ధమయితే నేను మిమ్ము పెళ్ళి చేసుకుంటాను. కాని ఒక నియమం ఉంది. మీవల్ల నాకు కలిగిన కుమారుడు మీ రాజ్యానికి చక్రవర్తి కావాలి.

అంగీకరించాడు దువ్వంతుడు.

ఇద్దరూ కొంతసేపు సుఖించారు.

దువ్వంతుడు ఆమెను అనునయించి రాజధానికి వెళ్ళగానే చతురంగ బలాలను పంపి మహారాజిగా తీసుకు వెడతానన్నాడు.

దువ్వంతుడు వెళ్ళిన కొద్దిసేవడికి కణ్వమహర్షి వచ్చాడు. సిగ్గుతో, భయంతో ఉన్న శకుంతల ఆయనకు యథావ్రకారం ఎదురుగా వెళ్ళి నమస్కరించి, చిరునవ్వుతో స్వాగతం పలిక లేదు.

కణ్వమహర్షి ఆమెనుచూసి 'అమ్మా ! ఆశీర్వాదం. ఏం జరిగింది కల్లీ ! నిర్భయంగా చెప్పు' అన్నాడు.

'పితృపూజ్య ! దువ్వంత మహారాజు మన ఆశ్రమానికి వచ్చాడు. ఆయనను నేను భర్తగా స్వీకరించాను. అనంతర కథ మీరు గ్రహించ గలరు' అంది శకుంతల.

కణ్వమహర్షి వ్రసన్న వదనంతో :

'అమ్మా ! చాలా సంతోషం. అనురాగ తరంగిత హృదయులయిన మీరు ఏర్పరచుకున్న సంబంధం క్షత్రియులకు తగినదే. దీనినే గాంధర్వం అంటారు. యోగ్యుడయిన భర్తను పొందావు.

అందువల్ల నీవు ధర్మాత్ముడూ, మహా బలిష్ఠుడూ అయిన కుమారుని కని తీర్తి పొందుతావు. నీ పుత్రుడు సర్వకృతు సంహారం చేసి భూమండలాన్ని పరిపాలించగలడు,' అని ఆశీర్వదించాడు.

రోజులు గడుస్తున్నాయి. నెలలు దాటుతున్నాయి.

మహారాజు నుండి కబురు లేదు. శకుంతల మనసంతా దుష్కంతుని మీదనే ఉన్నది. ఆకలి వెయ్యడం లేదు. వరిశుభ్రంగా స్నానం చెయ్యా లనిపించడం లేదు. ఏ పూట కాపూట రాజధాని నుండి రథం వస్తుందని ఎదురు చూస్తున్నది.

తులోగా నెలలు నిండి ఒకనాక కథ ముహూర్తంలో ఆమె ప్రస వించింది.

కణ్వమహర్షి ఆ బాలుడికి జాతక కర్మ జరిపించాడు.

బాలుడు పెరుగుతున్నాడు. వాని చేతులలో చక్రాలు చక్రవర్తి లక్షణాలని నలుగురు అంటూంటే ఉచ్చింగిది శకుంతలలోని మాతృ హృదయం. ఆరేడు సంవత్సరాల వయసు వచ్చేసరికి ఆ బాలుడు సింహాంశాలే వరాక్రమించి, ఆశ్రమ వరిసరాలకు వచ్చి పెద్దపులులనూ, సింహాలనూ, మదగళాలనూ చెవులు వట్టి అడించే వాడు.

అది చూసి అక్కడి మునులు వానికి సర్వదమముడు అని పేరు పెట్టారు.

పెరుగుతూ ఉన్న బాలునికి రాజవంశ సంప్రదాయానుసారం అన్ని విద్యలూ నేర్చుతున్నాడు కణ్వమహర్షి.

వన్నెండు సంవత్సరాలు గడిచిపోయాయి.

అప్పుడొకనాడు కణ్వమహర్షి:

‘అమ్మా! ఇంతవరకూ మహారాజు కబురు వంపలేదు. ఇప్పుడు నీ కొడుకు యువరాజు వదలి అలంకరించవలసిన పయనులో ఉన్నాడు. ఎంతటి పత్నివ్రతయినా చిరకాలం పుట్టింట ఉండకూడదు. ధర్మ దగ్గరే కష్టమయినా, సుఖమయినా అమృతవింశదం భార్యకు ధర్మం,’ అని ఆమె కుమారుని దగ్గరగా తీసుకుని.

‘నాయనా! చంద్రవంశీయుడయిన దుష్కంఠ మహారాజు నీ తండ్రి. నువ్వు మీ అమ్మతో అక్కడకు వెళ్లి యువరాజు వదలిని ధర్మ దీక్షతో నిర్వహించాలి’ అని తన శిష్యులను పిలిచి.

‘నాయనలారా : వీరిద్దరినీ తీసుకు వెళ్ళి దుష్టాంత మహారాజు దగ్గర విడిచి రండి’, అన్నాడు.

ప్రయాణ సన్నద్ధురాలై శకుంతల ఆయన పాదాంకు అభివాదం చేసింది.

బ్రహ్మచర్య దీక్షితుడూ, తపస్సంపన్నుడూ అయిన కణ్వమహామునికి కన్నీరాగలేదు.

పెంచిన ప్రేమ నిండిన గుండెలో బాధ పుట్టింది. కంటినిరు ఒలికింది. గగ్గడ స్వరంతో :

‘లోకమంటే ఏమిటో ఎరగని ఈ అమాయకురాలిమీద దేవతలందరూ దయ చూపాలి!’ అని ఆశీర్వాదించి వంపాడు.

శకుంతల తన కుమారుడైన భరతుని (సర్వదమనుని ముద్దుపేరు) వెంట పెట్టుకుని దుష్టాంతుని దగ్గరకు బయలుదేరింది.

అరణ్యం దాటి రాజధాని చేరి దుష్టాంతుని కోటలో ఆయన కొలువులో శకుంతలనూ, భరతునీ విడిచి కణ్వని శిష్యులు తరలి వెళ్ళారు.

దుష్టాంత మహారాజు నభా భవనంలో సింహాసనం మీద ఉన్నాడు. మంత్రి, సామంత, దండనాథులతో విద్వాంసులు కూడా ఆ సభలో ఉచితాసనాల మీద అలరారు తున్నారు.

అప్పుడు వచ్చిన శకుంతల, తన కుమారుడయిన భరతుని భుజం మీద చెయ్యిపేసి :

‘నాయనా ! సత్య ధర్మ వరాయుడైన ఈ మహారాజు మీనాన్నగారు. ఆయనకు నమస్కరించు,’ అని తనుకూడా చేతులు జోడించింది.

కుమారుడు భరతుడు సంకోషంతో ఆశగా తండ్రి వైపు చూశాడు. దుష్టాంతుడు : ఓ తరుణీ! నీ బిడ్డను తీసుకుని ఏ వ్రయోజనం కోరి వచ్చావో అడుగు !

శకుంతల : మహారాజా ! మీరు మీ కుమారుడు. అలానాడు మీరు వేటకు వచ్చి కల్యాశ్రమంలో గాంధర్వవిదిని నన్ను వివాహం చేసుకునే నుందు నా బిడ్డకు యువరాజు వదలి యిస్తామన్నారు. ఆ మాట నిలబెట్టుకోవలసిన భారం మీ మీద ఉంది.

దుష్యంతుడు : ఓ మూర్ఖురాలా ! నువ్వెవరివి : నిన్ను నే నెప్పుడూ చూడలేదు. ఇటువంటి ఆనందరృపు వ్రలాపాలు కట్టిపెట్టి బయటికి నడు.

శకుంతల : మహారాజా ! మీరు నన్ను చూడనేలేదా : గుర్తు తెచ్చు కోండి. వన్నెండేళ్ళ క్రితం వేటకువచ్చి మాలిగీ నదీ తీరాన కణ్వ మహర్షి ఆశ్రమం దగ్గర నన్ను కలిసిన మీ రాడిన మాటలు మరవ కండి. పంచ భూతాలూ, సూర్య చంద్రులూ, అంతరాత్మ-ఇవన్నీ మనం చేసే వ్రతి పనికి సాక్షులు. వాటి కన్ను గప్పి ఎవరూ ఏమీ చెయ్యలేరు.

ఇప్పుడు నేను స్వయంగా వచ్చాను కనక మీరు తిరస్కారభావంతో చూస్తున్నారు. మీ సభలో నా మాటలు ఆరణ్యరోదనంలా ఉన్నాయి. ఒక్కటి మరువకండి. పురుషుడు పుత్ర రూపంలో భార్యగర్భంలో ప్రవేశించి పితృదేవతలను ఉద్ధరిస్తాడు. పున్నామ నరకంనుంచి కుమారుని వల్ల నే బయటపడతాడు. భార్య అనేది తండ్రివలె పురుషుని హతవు కోరుతుంది. తల్లివలె ఓరిమితో ఓదారుస్తుంది. మిత్రుని వలె సాయపడుతుంది. లోకంలో ఎవ రయినా భార్య కలవానినే విశ్వసిస్తారు. వివాహం కానివాడు ఎంత ధనవంతుడయినా ఆ పంపద, అడవికాసిన వెన్నెల. ఇన్ని విధాల తోడునీడగా ఉండాలి కనకనే భార్యను ఎమ్మకనీటప్పుడు రూపంతోపాటు గుణం, గుణంతో శీలం, శీలంతో పంవ్రదాయ పదాచారాలు చూడుకుంటారు పెద్దలు.

పోగా -

భార్యగర్భం నుంచి వ్రథవించిన బాలుడు సర్వ విధాలా తండ్రిని పోలి ఉంటాడు. అద్దంలో వ్రతి బింబంలా కుమారునిలో తండ్రి రూపం

సాక్షాత్కరిస్తుంది. అందువల్లనే పుత్రోదయ, దర్శనాలు తండ్రికి అప్లౌదం కలిగిస్తాయి.

దీశ భ్రష్టలయి, దుర్బర దారిద్ర్యం అనుభవించే వారయినా భార్య దగ్గర ఉంటే ఆ కష్టాలు మరచిపోతారు. అందువల్లనే భార్యను అనాదరంతో, అగ్రహంతో వాదించరాదు అని వివేకవంతులు చెప్పుతున్నారు.

మహారాజా ! అంతకంటే ప్రధాన ధర్మం ఉంది.

అది పుత్ర వాత్సల్యం.

పసికనంలో ఎక్కడ వడితే అక్కడ పాకుతూ, దుమ్ములో దొర్లుతూ, అల్లం త దూరంలో తండ్రి కనిపించే సరికి కిలకిల నవ్వుతూ వచ్చి రెండు కాళ్ళూ చుట్టివేసుకుని ఆశగా చూసే కొడుకుకంటే అనందం కలిగించే విషయం మరొకటి ఉన్నదా :

నామాట మీకు ఎంత చేదుగా ఉన్నా ఈ మీ కుమారుని నైపు చూడండి. మీ ఒడిలో కూర్చుని యువరాజు తీవిని ఒలికించాలనే కోరిక వీడి కన్నులలో మీకు కనిపిస్తుంది.

చిన్న చిన్న చీమల నుంచి పక్షులు, పశువులు తమ సంతానం మీద ఎంతో ప్రేమతో ఉంటాయి. తన గూటిలో ఉన్న కోకిల గుడ్లను కూడా కాకి అమాయకంగా తన సంతానమే అని సాకి పొదుగుచున్నది.

అది ఎరిగిన మీరు మీ కుమారుని విషయంలో అనాదరం చూపడం న్యాయం కాదు.

సామాన్య మానవుడు కూడా తిరిగి తిరిగి యింటికి రాగానే తన బిడ్డలను దగ్గరగా తీసుకుని ముద్దులాడి పొంగిపోతాడు.

మరొక మాట :

తన బిడ్డకు “జాతక కర్మ” జరుపుతూ

“అంగాదంగాత్

సంభవసి.....”

నా ప్రతి అవయవం నుంచి మువ్వు జన్మించావు. నా హృదయంలో మువ్వే. నా ఆత్మ నువ్వు. అటువంటి మువ్వ నూరేళ్ళు నుఖంగా బ్రతుకు అందాడు.

చూడండి నిర్మలమయిన కొలనిలో ప్రతిబింబంలా వీడు ముమ్మూర్తులా మిమ్ము పోలి ఉన్నాడు-

అని అలా శకుంతల చెప్పుకు పోతున్నది.

దువ్వంతుడు కదలకుండా పెదవి మెదవకుండా కూర్చున్నాడు.

‘మహారాజా : రాజ కార్యాలలో మునిగి తేలి మీకు అన్ని విషయాలు గుర్తుండవు.

వన్నెండేళ్ళ క్రితం :

వేటకోసం అడవికి వచ్చారు.

మీ బాచానికి అంపక వరుగైతే రేడికోసం తిరుగుతూ మా ఆశ్రమంలో ప్రవేశించి గాంధర్వ విధానాన నన్ను పెళ్ళి చేసుకున్నారు.

అప్పరో బామలలో అగ్రశ్రేణికి చెందిన మేనక నా తల్లి.

శేజోపంతుడూ, తపస్వీ అయిన విశ్వామిత్రులవారు నా జనకులు.

నన్ను పెంచిన జనకుడు బ్రహ్మర్షి కయ్యలు.

అటువంటి ఉత్తమురాలి నయిన నన్ను తియ్య తియ్యని మాటలతో వరిగ్రహించారు. అనాది మన పమాగ వలం ఈ బాలుడు,

విశ్వరక్షకులైన మీరు నా ప్రాణ నాథులు. ధర్మ వరులయిన మీరు నన్ను మోసం చెయ్యకండి.

చిన్న వాడే నా తలిదండ్రులు నన్ను వదిలేశారు. ఇప్పుడు నా ప్రాణ నాథులయిన మీరు కూడా తిరస్కరిస్తున్నారు. కష్టాలు నాకు కొత్తకాదు. కాని ఈ బాలుడు మాత్రం ‘మీ కుమారుడే’ అని నిర్ణయించింది.

దువ్వంతుడు : శకుంతలా ! సాధారణంగా అపద్ధా లాభదం అడవారికి పహజ గుణం. నీ మాటలు మరి పమ్మశ్రేణంత అపద్ధాల పుట్టణం.

ఎక్కడి విశ్వామిత్ర మహర్షి :

వారికి కలిగిన మువ్వు ఇలా కులబలా వ్రవర్తిస్తున్నానంటే నిమ్మ నమ్మలేను. మువ్వు ఏమేమో కథలు చెపుతున్నావు. నా కనలుగుర్తు లేవు.

శకుంతల ! మహారాజా ! ధర్మ భ్రష్టులను తాడుపాముతో చోలుస్తారు. అందుకే భర్తృ హీనలకు నాస్తికులు కూడా భయపడతారు.

మహారాజా ! వంశనూతులు తవ్వించడం కంటే ఒక దిగుడుబావి నిర్మించడం మంచిది. అటువంటివి నూరు నిర్మించడం కంటే ఒక పత్తకతువు మంచిది. అవి నూరు చెయ్యడం కంటే గుణవంతుడయిన కొడుకును కనడం శ్రేష్ఠం. కుమారులు నూరుగురికంటే ఒక్క పత్య వాక్యం శ్రేయోదాయకం. పత్యమే పరమేశ్వరరూపం. అందుచేత మీరు పత్యాన్ని మరువకండి. నన్ను విడిచినా బాధలేదు. నేను వెడతాను. ఆఖరు సారిగా ఇటు వీడికమ్మలలో మీ చూపుని నిలవండి. మీ కొడు కవునో కాదో తెలుస్తుంది. వరిగ్గా ఆ పమయానికి ఆ శరీరవాడి ఇలా పలికింది.

‘మహారాజా ! ఈమె నీ భార్య. వీడు నీ కుమారుడు. ఆమె నిజం చెప్పింది.’

ఆ మాటలు విని దువ్యంతుడు

‘నభావదులారా !

విన్నూరు కదా ధర్మ దేవత వలుకులు.

ఈమె చెప్పిందంతా నిజమే. కాని ముందుగా అంగీకరిస్తే మీ రంతా ఈ పుణ్యశీలను శంకిస్తారని ఇంతసేపు ఆగాను’

అని కొలువు చాలించి, శకుంతలా భరతులను దగ్గరగా తీసుకుని అంతఃపురానికి వెళ్ళి కన తల్లికి నమస్కరింపజేసి, విషయం వివరించి, ఆశీర్వాదాలు పొందాడు.

(భారతంలో మొదటి ప్రేమ కథ ఇది. సాక్ష్యం లేని ప్రేమ శక్తిని కల్గిస్తుంది. నాడు ధర్మం రక్షించి ఉండకపోతే ఈ నాటి ప్రేమ కథ ఇది కూడా)

జూదంతగడు

(ఈ కథ ఆదివర్యంలో ఉంది.)

తన వలె కష్టాలపాలయిన మహామహాలు చరిత్రలో ఎవరయినా ఉన్నారా అని ధర్మరాజు అడుగగా బృహదశ్వమహర్షి చెపుతున్నాడు.

“ధర్మనందనా! నిజానికి నువ్వు వడే కష్టం ఎంతటిదయ్యా! తమ్ములు నలుగురూ, నీ భార్య నీ దగ్గర ఉన్నారు. ఈ వనాలలోని ముసులూ, ఋషులూ నీకు ధర్మబోధ చేస్తూ, ఓదారుస్తూన్నారు.

ఈ మాత్రం కూడా లేకుండా భార్యకు దూరమై ఎన్నో బాధలు పడిన నలమహారాజు ఉన్నాడు. ఆయన కూడా జూదంలోనే రాజ్యం, సంపదనూ కోలుకోయి నానా యాతనలూ వడ్డాడు. ఆ కథ విను.

భారతదేశంలో ఉండే అనేక రాజ్యాలలో నిషధదేశం ఒకటి. ఆ రాజ్యాన్ని వీరసేనుడనే రాజుకొడుకు నలుడు పాలిస్తున్నాడు. ఈ నలమహారాజు సర్వసద్గుణ సంపన్నుడు, విద్యావంతుడు, రూపంలో మన్నభుడు. సత్యవ్రతంతో విద్వాంసులను పూజించే వాడు.

అయితే పాండురాజునందనా! ఆయనకు కూడా నీలానే జూదం అంటే మహాప్రీతి. ఆ విద్యలో మంచి నేర్చు కూడా ఉంది. సరే! ఆ విషయం అలా ఉండు.

ఆ రోజులలో విదర్బ రాజ్యాన్ని పాలించే భీముడనే రాజుకి దమయంతి అనే పేరుగల కుమార్తె ఉండేది. ఆమెకు వదహరేశ్వరుని నుండే నాటికి ఆమె గుణ, శీల, మందర రూపాలను గురించి దేశదేశాలలో చెప్పుకునే వారు.

సాధారణంగా అందం కల ఆడవారికి విషయం ఉండదు. కొందరికి శీలం ఉండదు. విషయమూ, శీలమూ లేని అందగత్తెను గురించి అందరూ అతిపోసుకుంటారే తప్ప మంచి మాట అనరు.

అలా కాకుండా ఈ దమయంతి తన అందం కంటే విషయ, గుణ, శీలాలతో అందరి మెప్పునూ పొందింది.

అలానే నదాదార, నద్దులు రూపాలకు, సాహస వ రా క్ర మా లు తోడుగా ఉన్న నలమహారాజుకి దమయంతి తగిన ఇల్లాలు కాగలదని దేశ దేవాల తిరిగి విద్వాంసులు అంటుండే వారు. ఈ వార్త నల దమయంతు లిద్దరి చెవిని వడింది. ఒకరినొకరు చూచుకోకుండానే వారి మధ్య అమ రాగం అంకురించింది.

అలా ఉండగా, ఒకనాడు నలుడు తన ఉద్యానవనంలో విహారం సాగించే సమయంలో అక్కడ తిరిగి హంసలలో ఒక రాయంవ నలుని చేతికి చిక్కింది.

దాని అందాన్ని చూసి ఆనందించే నలునితో ఆ హంస:

‘మహారాజా! మువ్వు నన్ను విడిచిపెడితే నేను విదర్భదేశం వెళ్ళి అక్కడ దమయంతికి నీ గుణ, రూప, సాహసాలు విపరించి ఆమెకు నీ యందు అసురాగం కలిగేలా చేస్తాను’, అంది.

నలుడు విడిచిపెట్టాడు.

హంస బయలు దేరి వెళ్ళి విదర్భ రాజు ఉద్యానవనంలో విహారం చే దమయంతిని సమీపించి నలుని గుణ గణాలు కీర్తించింది.

ఆ మాటలు విని దమయంతి హంసను లాలించి ఇదే విధంగా నా గురించి ఆ మహారాజుకి చెప్పవలసిందిగా ప్రార్థించింది.

హంస అలాగే అని వెళ్ళి విషయమంతా నలునికి విశదం చేసింది.

తన కుమార్తె వయసు గమనించి విదర్భరాజు స్వయంవరం వ్రక డించాడు.

ఆ స్వయంవరానికి దేశదేశాల రాజులతో పాటు దేవతలు కూడా వచ్చారు. వారు వచ్చే దారిలో నలుని చూసి, తమ వక్షన దమయంతి దగ్గరకు రాయబారిగా పంపారు.

దేవతల అనుగ్రహం వల్ల నలుడు ఎవరికంటా వడకుండా సరాసరి దమయంతి అంతఃపురంలో ఆమె ఎదుట నిలిచాడు.

ఆ సుందరాకారుని చూసి దమయంతి అశ్చర్యంతో

‘అర్యా! దివ్యసుందరాకారంతో ఉన్న మీరెవరు? ఈ అంతః పురంలోకి చోటుదీగ రావడానికి వీలులేదే! మీరెలా వచ్చారు?’ అంది.

నలుడు: కల్యాణీ! నేను ఇంద్ర, వరుణ, యమ, అగ్నిహోత్రులు వంశగా వారి అమృతగ్రహం వల్ల ఎవరి కంటబడక ఇక్కడకు దూతగా వచ్చాము. రేపు స్వయంవరంలో నువ్వు ఈ నలుగురితో ఒకరిని వరించాలి.

దమయంతి! తమరెవరో చెప్పలేదు:

నలుడు: నన్ను నలుడంటారు. నిషధ పత్రవర్తని.

దమయంతి సిగ్గుతో, ఆనందంతో తలవంచి -

‘మహారాజా! నా మనసెప్పుడు మిమ్మే ప్రాణనాథునిగా వరించింది. అలవాడు హంస చెప్పిన నాటినుంచి మిమ్మే ఆరాధిస్తున్నాను. ఈ స్వయంవరం మీ కోసమే ప్రకటించారు. మీరు నా భర్త. అలా జరగని నాడు మరణమే శరణ్యం’ అంది.

వరివరివిధాల దేవతల ఘనతను గురించి చెప్పి, వారిలో ఎవరినో ఒకరిని వరించడం ఉచితం అని నలుడు ఎంత బోధించినా అంగీకరించలేదు దమయంతి. ‘దేవతా సమక్షంలోనే మిమ్ము వరిస్తాము’ అంది.

నలుడు తిరిగి వచ్చి అంకా వివరించాడు.

దేవతలు ఆశచీడక మరునాడు స్వయంవర మండపానికి నలుని వేషంలో వచ్చి వాని పక్కనే కూర్చున్నారు.

గమయంతి స్వయంవర సభలో అడుగుపెట్టి ఒక్కొక్కరినీ చూస్తూ నలుని పరీక్షించింది. అక్కడ అయిదుగురు పరిమళరాజులు కనిపించగా

‘ఓ దివ్యపురుషులారా! నేను ప్రేమించే పరిమళరాజు మీలో ఎవరు?’ అంది.

వారు నలుగురూ లేచి నిలబడ్డారు. నలుడు కదలలేదు.

అప్పుడు దమయంతి ఆ నలుగురికీ సమస్కరించి నలుని మెడలో హంసాల వేసింది.

దేవతలు వారిని దీవించి వెళ్ళారు.

నలుడు భార్యానహితుడై తన రాజ్యానికి వచ్చాడు.

వన్నెండు సంవత్సరాలు సుఖ సంతోషాలతో నలదమయంతులు జీవితం సాగించారు. వారికి ఇంద్రసేనుడనే కుమారుడు, ఇంద్రసేన అనే కుమార్తె కలిగారు. వారు చక్కని శిక్షణలో పెరుగుతున్నారు.

ఆ రోజులలో వీరుగు రాజయిన పుష్కరుడు నలుని దగ్గరకు వచ్చి తనతో జూదం ఆడమన్నాడు.

జూదానికి, యుద్ధానికి ఆహ్వానం వస్తే తిరస్కరించరాదు అనే నియమం కల నలుడు అంగీకరించాడు.

జూదం ఆరంభమయింది. పుష్కరుని మాయజూదంలో నలుడు ఒక్కొక్క వందెం ఓడిపోతున్నాడు.

ఓడిన కొద్దీ ఆవేశంతో వందెం పెంచుతున్నాడు. గెలిచిన ఆనందంతో వందెం కాస్తున్నాడు పుష్కరుడు. రోజులు గడుస్తున్నాయి. భర్త జూదంలో నర్వం ఓడిపోతున్నట్లు తెలిసి దమయంతి తన బిడ్డ లిద్దరినీ ఒక రథం మీద పుట్టింటికి వంపింది.

అన్ని సంవదలూ ఓడిపోయిన నలునితో పుష్కరుడు :

‘ఇంక నీ దగ్గర పైసా కాసులేదు. నీ భార్య ఇంది. ఆమెను కూడా వందెం కాస్తావా ?’ అన్నాడు.

నలుడు దీనవదనంతో కోట దాటి వచ్చాడు. దమయంతి కూడా అనుసరించింది.

శత్రు నగరంలో ఇందరాదని రాజ్యం విడిచి వారు వెడుతున్నారు.

ప్రజలందరూ :

‘జూదం ఎంత వని చేసింది ! ధర్మవ్రతువయిన నలమహారాజుకి కూడా కష్టాలు తెచ్చి పెట్టింది’, అని కంటనీరు పెట్టారు.

నల దమయంతు లిద్దరూ తిరిగి తిరిగి ఆహారం కూడా దొరకనిచోట మంచినీరు తాగి కాలం గడుపుతున్నారు.

అలా ఉండగా ఒకనాడు వారి వమీవంలో కొన్ని వట్టులు కనిపించగా వలుడు వాటిని వట్టుకోవాలని ఉత్తరీయం వాటిమీద విసిరాడు. అవి ఆ ఒట్టతో సహా ఎగిరిపోయాయి. అప్పుడు భార్య పైట చెరగు పగం చింపి తన ఉత్తరీయం చేసుకున్నాడు.

కొంతదూరం నడిచి నాలుగు దారులు కలిసే ఒక కూడలిలో నిలిచి:

‘దమయంతీ! ఇంకవరకూ నాతో ఎన్నో కష్టాలు అనుభవించావు.’ ఇప్పుడు నీకు శ్రేయోమార్గం బోధించాలని ఉంది.

ఇదిగో ఇటు దక్షిణంగా వెడితే అవంతీ దేశం చేరుతావు. అటు నుంచి కొంచెం ముందుకు వెడితే విదర్భదేశం వస్తుంది’, అన్నాడు.

దమయంతి ఆ మాటలు విని కన్నీరు విడిచి ‘నాథా! ఎందుకు చెప్పుతున్నారు నాకు ఈ దారి? రాజ్యం పోయినా, సంపదలు పోయినా కట్టుబట్టి పోయినా మిమ్మల్ని నేను విడివలేదు. మీతోనే కష్టమయినా, సుఖమయినా అనుభవించడానికి సిద్ధంగా ఉన్నాను. ఎలా అయినా మీ దుఃఖాన్ని తగ్గించడానికే నేను మీతో ఉన్నాను. నన్ను వదలకండి’- అంది.

అప్పుడు వలుడు :

‘దమయంతీ! భార్యకంటే ఈ ప్రపంచంలో ప్రియమైనది, ఆ ప్రబంధువూ ఎవరూ లేరు. ఈ విషయం నే నెరుగుదును. ఎరిగి నిమ్ను విడిచిపెడకానని ఎందుకనుకున్నావు? ఒక వేళ నీకు నేను దూరమయినా నా మనస్సు ఎప్పుడూ నీ మీదనే ఉంటుంది. మన ప్రేమకు అంతరాయం ఉండదు’ అన్నాడు.

అలా మల్లాడుకుంటూ వారు ఒక పత్రం చేరారు. ఆ రాత్రి నిద్రిస్తున్న వేళ దమయంతిని విడవలేక విడవలేక విడిచి వెళ్ళిపోయాడు వలుడు.

తెలతెలవారు తుండగా నిద్రలేచిన దమయంతి భర్తకోసం గోలు గోలున విరిపిస్తూ పత్రం విడిచి తన దాటి అడవిదారి వద్ద వెదకడం ఆరంభించింది.

భా. నీ. 6

తిరుగుతూండగా ఓ కిరాతుడు ఆమెను చూసి మోహించి బలాత్కారం చెయ్యబోయి, ఆ పతివ్రత వేడిచూపులకు తట్టుకోలేక నేల కూలాడు.

దొరికిన పండుతిని, నీరుతాగి భర్తకోసం పిచ్చిదానిలా తిరుగుతూ వేడిదేశం చేరింది. అక్కడి జనులందరూ ఆమెను పిచ్చిదానిగా, భావించి వెంటాడుతూంటే, రాజభవనం నుంచి చూసిన రాజమార తన దాసిని పంపి దమయంతిని రాజభవనంలోకి రప్పించింద".

దమయంతి రాజభవనంలోని అంతః పురంలో మహారాజు నందాదేవి దగ్గరకు రాగానే ఆవిడ ఆదరంతో కూర్చుండ బెట్టింది. పరిచారిక లందరినీ దూరంగా వెళ్ళమని:

‘అమ్మయ్యా! ఎవరించి బిడ్డవమ్మా! నీ భర్త ఎవరు? ఈ దశలో ఎందుకున్నావు? అలంకారాలు లేకుపోయినా, జుట్టు చిందర వందరగా ఉన్నా, చూసిన బట్టలతో ఉన్నా నీలో దివ్యకోభ కనిపిస్తున్నది. సత్యం చెప్పు తల్లీ! అని బుజ్జగింపుగా అడిగింది.

దమయంతి విచారంతో:

‘మహారాజీ! నేను ఎవరి బిడ్డనని చెప్పము? ఆ కథ మరచి పోయాను. ప్రస్తుతం ఏకాకిని. సైరంద్రీ వృత్తిలో నాకు ప్రవేశం ఉంది. రాజాంతః పురాలో, నా నియమాలకు భంగం కలగనిచోట ఆ వృత్తిలో ఉంటాను.

నా భర్త గుణ, శీల రూపవంతుడు. కానీ, అన్యాయంగా జరిగిన జాదంలో అన్నీ కోలుపోయి అడవులపొలయాము. ఆయన నన్ను ఒక సత్రంలో ఒంటరిగా విడిచివెళ్ళాడు. ఆయనకోసం తిరుగుతూ తిరుగుతూ యిలా వచ్చాము. మీరు నా నియమాలకు అంగీకరిస్తే యిక్కడే ఉంటాను’, అంది.

అంగీకరించింది మహారాజి.

తన కొమార్తెను పిలిచి మహారాజి అన్ని విషయాలు చెప్పి, ‘ఈమెను కంటికి రెప్పవలె చూసుకోవాలి’ అంది. ఆ విధంగా దమయంతి వారి అంతఃపురంలో కాలం గడుపుతున్నది.

ఆ రాత్రి సత్రంలో బయలుదేరిన నలుడు ఒక మహారణ్యంలో సాగుతూండగా అక్కడ దావానలం వ్యాపించి మంటలు లేచాయి.

ఆ మంటలలో నుండి అర్తనాదం వినిపించింది. దీన జన రక్షణ దీక్షకల నలుడు అటునడువగా -

‘ఓ పుష్పాత్ముడా! ఇబురా! నేను నాగజాతి కర్కోటకుడను. నారదులవారి కావంపల్ల యిక్కడ కర్రలా వడి ఉన్నాను. నీ దర్శనంతో నాకు కావం పోతుందని ఆయనే అన్నారు. నన్ను ఈ మంటల నుండి కాపాడితే నీకు మేలు చేస్తాను’ అని కర్కోటకుడు వయకగా నలుడు వానిని యీవలకు తెచ్చి వదిలాడు.

అప్పుడు కర్కోటకుడు :

‘ఆర్యా! మీరు వది అడుగులు వేయండి. మీకు కుళం కలుగు తుంది’, అన్నాడు.

నలుడు వదో అడుగు వెయ్యగానే కర్కోటకుడు నలుని కాటు వేశాడు. ఆ సర్పవిషం ఎక్కగానే నలుడు నల్లని మరుగుజ్జు వాడయాడు.

నలుడు తెల్లబోయిచూడగా, కర్కోటకుడు :

మహారాజా! బాధపడకు. ప్రస్తుతం నన్ను కలిపురుషుడు బాధిస్తున్నాడు. నా విషంతో వాడు మాయమౌతాడు. అంతవరకూ నీ రూపం ఎవరికీ తెలియకుండా రహస్యంగా గడనదానికే నేను కాటువేశాను. ఇది మొదలు నీ పేరు బాహుకుడు.

ఇప్పుడు నువ్వు అయోధ్యకు వెళ్లి ఆ రాజు ఋతువర్ణుని కొలువులో చేరు. ఆయనకు జూదం అంటే పిచ్చి. ఆయన దగ్గర ఆ విద్య గ్రహించా అంటే నీకు తెలిసిన అశ్వహృదయం ఆయనకు వేర్పాలి. దానితో మిగిలిన కార్యాలు వక్కబడతాయి.

నీకు నీ రూపం ఎప్పుడు కావాలంటే అప్పుడు నన్ను వ్యరించు’, అని చెప్పి మాయమయ్యాడు.

బాహుక రూపంతో నలుడు అయోధ్య చేరి, రాజును దర్శించి, తనకు అశ్వశాస్త్రం తెలుసుననీ, ద్యూతంకూడా వచ్చుననీ, పంట చెయ్యటంతో మంచి అనుభవం ఉన్నదనీ తెప్పగా, ఆ మహారాజు వానిని తన అశ్వపాలకుడుగా నియమించాడు.

అలా కాలం గడుపుతున్నాడు నలుడు, నిత్యం రాత్రి వేళల దమయంతినే స్మరించు కుంటూ.

తన కుమార్తె దమయంతి, అల్లుడు నలమహారాజు అరద్యాళి పాలయారని విన్న విదర్భరాజు విచారంతో తన నగరంలోని విప్రవరులను రావించి:

‘వేదవిదులారా! మీరు దేశ దేశాలు తిరుగుతూ అనేక నగరాలు చూస్తుంటారు. ఎక్కడయినా నా కుమార్తె, ఆమె భర్త కనిపిస్తే ఆ వార్త నాకు అందించండి. అందుకు ప్రత్యుపకారంగా మీకు అగ్రహారం యిచ్చి వందల గోవులు సమర్పిస్తాను’, అన్నాడు.

వారందరూ తమ పర్యటనలో నలదమయంతుల జాడ తెలుసుకోవడానికి ప్రయత్నాలు ఆరంభించారు.

వారిలో సుదేవుడనే విద్వాంసుడు చేది రాజ్యంచేరి, రాజు యింట శుభకార్యం జరిగే వేళ అక్కడ ఉన్న నారీమణులమధ్య దమయంతిని గుర్తుపట్టాడు.

పతి వియోగంతో, అరణ్య యాత్రల క్షేణాలతో కృశించిన దమయంతి రాహు గ్రస్తమయిన చంద్రబింబంలా, ఎండకు వాడిపోయిన కామరపూవులా కనిపించింది.

నెమ్మదిగా వీలుచూసి ఆమెను ఏకాంతములో కలిసి, తనకథ చెప్పాడు సుదేవుడు.

దమయంతి మాట్లాడకుండా బొట బొట కన్నీరు విడిచింది. అది చూసి రాజకుమారి సునంద ఆ విషయం తన తల్లితో చెప్పింది.

రాజమాత ఆ విప్రునిచేరి వివరా లడిగింది.

ఆయన సంగతులన్నీ చెప్పి:

‘మహారాజీ! చూశారా! ఈ అమ్మాయి కనుబొమలమధ్య తిలకం వలె ఒక పుట్టుమచ్చ ఉంది. అదిచూసి నేను గుర్తుపట్టాను’ అనగా రాజమాత దమయంతిని దగ్గరగా తీసుకుని:

బిడ్డా! మీ అమ్మా నేను అక్క-చెల్లెళ్ళం. నీకు ఎంతటి దురవస్థ వట్టిందమ్మా! అని విచారించింది.

కొంతసేవయాక దమయంతి :

‘పిన్నీ! ఇంతకాలం నే నెవరో తెలియకపోయినా ఎంతో అదరంగా చూశావు. ఇప్పుడు నన్ను ఈ విద్వాంసుని వెంట మా పుట్టింటికి వంపు. అక్కడ నా బిడ్డ లిద్దరూ ఉన్నారు. వారిని చూసుకుని కొంత ఆశ్వాసం పొందుతాను’ అంది.

మరునాడే దమయంతి పుట్టింటికి చేరింది. తల్లిదండ్రులు ఎంతో ఆనందించారు. కన్నబిడ్డలు తల్లిని కౌగిలించుకుని సంతోషంతో కంటనీరు పెట్టారు.

దమయంతి బిడ్డలిద్దరినీ దగ్గరగా తీసుకుని ముద్దాడి, వెన్నుదువ్వి, కన్నీరు తుడిచి, బుజ్జగించింది.

ఆ రాత్రి గడిచింది. తెల్లవారింది. మరునాడు దమయంతి తల్లికి ‘తన భర్తను అన్వేషించే ప్రయత్నం సాగించమంది.

ఆ పనికి బయలుదేరే విద్వాంసులందరినీ రావించి దమయంతి :

‘పుణ్య పురుషులారా! మీరు వెళ్ళిన ప్రతి రాజనభలోనూ యీ సందేశం వినిపించి, అందరినీ వరీక్షగాచూచి, యిది వినగానే ఎవరు చలిస్తారో వానిని గురించి వివరాలు తెలుసుకు రండి.

జూదరి అయిన ఓ ప్రాచీన్యరా! పతిపేవకే అంకిత మయిన భార్యను నిద్రలో ఉండగా విడిచి, ఆమె చీర చెరగు కట్టుకు వెళ్ళావు. నాటి నుంచీ ఆమె అదే దశలో నిన్నే పూరిస్తూ కృశిస్తున్నది. కనికరంతో ఆమెకు నీ దర్శనభాగ్యం అనుగ్రహించు’

అని దమయంతి వినిపించిన సందేశంతో వెళ్ళిన వారిలో అందరూ ఏ సమాచారం లేకుండానే వచ్చారు.

వారిలో మదేవుడనే విప్రవరుడు దమయంతి దగ్గరకువచ్చి:

‘అమ్మా! దేశ దేశాలు తిరిగి నేను అయోధ్యలో ఋతువర్షుని ఆస్థానంలో నీ సందేశం వినిపించాను. ఆ సభలో ఎవ్వరూ జవాబివ్వలేదు. కాని, సభవాదీ వచ్చాక, దారిలో ఒక పురుషుడు (అమహారాజుగారి ఆశ్వపాలకుడు, బాహుకుడని ఆయన పేరు) నేను పలికిన మాటలకు జవాబిచ్చాడు’ అని చెప్పాడు.

ఒక రథం విదర్భ నగర సరిహద్దులలో ప్రవేశిస్తున్నది. ఆ వేగానికి భూమి కంపిస్తున్నది. రాతికోట గోడలు ఊగిపలాడుతున్నాయి. అంత దూరంనుంచి అంతఃపురానికి వినబడింది రథ చక్ర నేమిధ్వని.

దమయంతి గుండె పులికించింది. ‘సందేహం లేదు, అది నలుని సారథ్యమే. అంత వేగంగా మరెవరూ రథాన్ని నడవలేరు,’ అని నిశ్చయించింది.

ఆ ధ్వనికి విదర్భలోని గుర్రాలూ, ఏనుగులూ గజ గజ లాడి ఆకాశంలోకి తలెత్తి చూశాయి భయంగా.

రథం కోటలోని మధ్య ప్రాకారానికి రాగానే ఆ వార్త విని విదర్భ రాజు మర్యాదగా ఎదురువచ్చి ఋతువర్షునికి స్వాగతం పలికి, అతిథి మర్యాదలు నడిపాడు.

నగరంలో ఎక్కడా స్వయంవర సన్నాహాలు కాని, ఆ ప్రయత్నాలు కాని కనిపించక ఋతువర్షుడు తెల్లబోయాడు. ఇలా స్వయంవర వార్త తనకు ఎందుకు వంపారో తెలియలేదు.

ఋతువర్షుడు ఎందుకు వచ్చాడో విదర్భ రాజుకు తెలియలేదు.

‘మిత్ర ధర్మంగా వచ్చానన్నా’ డాయన.

‘సంతోషం’ అన్నా డీయన.

దమయంతి తన చెలికత్తెను పిలిచి:

‘శిశి! ఆ రథం మీద వచ్చిన చొట్టి చేతుల కురూపివున్నాడే ఆయన ఎవరో ఆయన కథ ఏమిటో వివరంగా తెలుసుకురా’ అని సంపించి.

అమె నెమ్మదిగా రథం దగ్గరకు వెళ్ళి బాహుకుని చేరి కుశం ప్రక్కలకో సంతాపణ మొదలుపెట్టి, సేకరించిన సమాచారంతో దమయంతి దగ్గరకు వచ్చి:

‘అమ్మా! ఆ రథం మీద వచ్చిన కురూపి ఋతువర్ణలవారి సారథి. మనం వంపిన బ్రాహ్మణుని వందేళం విని ఏ సమాధానం యిచ్చాడో అనే మాటలు చెప్పి వింపించాడమ్మా’ అంది.

దమయంతికి అర్థమయింది ఆ వ్యక్తి నలుడే అని. అయితే ఈ వికార రూపం ఏవిటో అర్థంకాక, మరోసారి దూతికను వంపి, వాని చర్యలన్నీ వసిగట్టి రమ్మంది.

వెళ్ళిన దూతిక తిరిగి వచ్చి:

‘అమ్మా! అంతా అద్భుతంగా ఉన్నదమ్మా!

మన కోటమంచి వారికి అన్నీ వందని వదార్థాలు వంపించారు. అక్కడ వంటకాలలో నీళ్ళులేవు, నిప్పులేదు. బాహుకుడు ఒక్కసారి అక్కడున్న భాళీ కుండలలోకి చూడగానే అవి నీటితో నిండాయి. రెండు గడ్డి పరకలు తీసి సూర్యుని కెదురుగా ఉంచాడు. అవి మండడం ఆరంభించాయి. క్షణాలలో వంట పూర్తి అయింది.

ఆ పరిసరాలలోని మన లంకానికుంజాలలో వికసించిన పువ్వులు తీసి ఆయన నలిపి పొరేశాడు. ఆ చేతులలో అంత నలిగినా అవి వాడి పోకుండా అప్పుడే రేకులు విచ్చిన వానన లీకుకున్నాయి.

అలా దూతిక చెప్పుతూంటే దమయంతి విశ్వాసం మరింత పెరిగి, ఆయన వండిన వదార్థాలు తీసుకు రమ్మని చెప్పింది. తెచ్చిన వంటకాల రుచిని ఐట్టి అది నలుని వేతి వంటయే అని గ్రహించింది.

తన బిడ్డ లిద్దరినీ యిచ్చి దూతికను నలుని దగ్గరకు పంపింది. వారిని చూస్తూనే దగ్గరకు తీసుకుని బాహుకుడు గోలు గోలున వింపించాడు.

తన పిల్లలు కూడా యిలా ముద్దుగా ఉండే వారనీ, వీరిని దూడగానే వారు గుర్తు వచ్చి విచారించా’ ననీ అన్నాడు.

ఈ కబురు విన్న దమయంతికి సందేహం పూర్తిగా తీరింది. తల్లి దగ్గరకు వెళ్ళి :

‘అమ్మా! ఆయనను అంతఃపురానికి రప్పించి అసలు విషయం తెలుసుకోవాలి’ అంది.

అవిడ మహారాజుతో సంప్రదించి బాహుకుని రప్పించింది.

దమయంతిని చూస్తూనే బాహుకుడు కంటిరు పెట్టాడు. దుఃఖం పొంగిపొర్లింది. దమయంతి కూడా అదే దశలో వడింది కొంతసేపు యిద్దరూ దుఃఖించారు.

దమయంతి దుఃఖాన్ని దిగ్గమింగుతూ :

‘బాహుకా! ఘోరారణ్యంలో భార్యను విడిచి వెళ్ళిన పురుషుని ఎక్కడయినా చూశావా? ఆమె ఏ అపరాధం చేసిందని అలా విడిచి వెళ్ళాడో కనుక్కున్నావా? దేవతలను కూడా తిరస్కరించి అనురాగంతో వరించి, సంతానవతిని ఆయన నన్ను అలా ఒంటరిగా వదలి వెళ్ళడం న్యాయమనీ భావించాడా ఆయన? ధర్మార్థ కామాలు మూడూ కలిసి సాగించి, అనుభవిద్దాం అని అగ్ని సాక్షిగా వివాహం చేసుకున్న నన్ను విడవడం ధర్మమా?’

అని అడుగుతూంటే బాహుకుని కన్నుల వెంట అశ్రుధారలు కురిశాయి.

‘ఓ మహాసాధ్వీ! యింకా నీ మాటల కూలాలతో నన్ను వేధించకు.

మనకు కలిగిన క్లైశాలన్నీ కలిపురుషుని వగవల్ల వచ్చినవి. ఇప్పుడికి వాడు నన్ను విడిచాడు. కనుక యిక్కడకు రాగలిగాను.

అనురాగంతో ఆనందమయ జీవితం గడిపిన నారీమణి పరపురుషుని వివాహ మాడుతుందని ఊహించలేకపోయాను. మీ నాన్నగారు నీ ద్వితీయ స్వయంవరం ప్రకటించడం వల్ల మా మహారాజును తీసుకు వచ్చాను’ అని రోదించాడు.

అప్పుడు దమయంతి :

‘నన్ను శంకించకండి. మీ జాడ కనిపెట్టడానికి నేనే ఆనందేశం సంపాదు. నగరంలో స్వయంవర వచ్చావోలు మీకు కనబడ్డాయా? మా నాన్న గారికి కూడా మీ రెండుకు వచ్చారో తెలిదు. మీరు తప్ప ఇంత దూరం రథాన్ని ఒక్కరోజులో నడవగలవారు లేరని ఎరుగుదును. నా ఈహ నిజమయింది’ అంది.

బాహుకుడు కర్కోటకుని స్మరించాడు. అంతే! బాహుకుడు నలు దుగా సుంవర రూపంతో సాక్షాత్కరించాడు. నలదమయంతులు ఇద్దరూ ఒకరి నొకరు గాఢంగా ఆలింగనం చేసుకున్నారు.

వాడిపోతున్న నారు మడికి తొలకరి చినుకులు వడినట్లు వారి దుఃఖభర హృదయాలు ఆనంద గగనంలో విహరించాయి. మరునాడు తెలితెలి వారుకూండగా నలదమయంతులు అభ్యంగన ప్నానంచేసి సూతన వస్త్రాన్ని ధరించి మహారాజును సమీపించి నమస్కరించారు.

ఆయన వరమ సంతోషంతో వారిని ఆశీర్వదించి నగరంలో ఉత్సవాలు జరిపించాడు.

తన సేవకుడుగా ఉన్న బాహుకుడు నలుడని తెలియగానే ఋతు ఎద్దుడు వచ్చి క్షమార్పణ కోరాడు. ఆనంతరం వారివద్ద సెలవు తీసుకుని వెళ్ళాడు.

నలదమయంతులు కొంతకాలం ఇక్కడే సుఖభోగాలు అనుభవించారు

అప్పుడొకనాడు నలుడు :

‘నే నిప్పుడు పుష్కరుని ఓడించగల ద్యూత రహస్యాలు నేర్చుకున్నాను. వెళ్ళి వాడితో ఆడి, ఓడించి మన రాజ్యం సంపాదించి వస్తాను’ అని వెళ్ళి పుష్కరుని జూదానికి పిలిచాడు. పుష్కరుడు వరమ సంతోషంతో జూదానికి దిగి సర్వమూ ఓడిపోయి నలుని పొచామీద ఎడ్డాడు.

నలుడు వానిని క్షమించి :

‘నీ రాజ్యానికి మువ్వపో’ అన్నాడు.

ఆనంతరం దమయంతినీ, బిడ్డలనూ ఉప్పించి ధర్మమార్గాన సత్య పాలనం పొగించి సర్వ ప్రజారంజకుడనే పేరు సంపాదించాడు.

అని మార్కండేయుడు కథ ముగిస్తా :

ధర్మనందనా ! విన్నావుకదా !

ఆయన ఎన్ని క్లీశాలు పడినా ధర్మమార్గం విడవక నత్యం కప్పక పడిచి నందువల్ల ముఖంగా జీవించి, కీర్తి సంపాదించాడు అన్నాడు.

గురుసేవ పత్పలితం ఇమింది.

(ఇది ఆదివర్యంలోకథ. గురుసేవ ఎంత అవసరమో, దాని ఫలితం ఎంతటిదో గ్రహించాలి.)

ఆ రోజులలో ఒకనాక గురుకులంలో పైలుకు అనే పేరుగల ఉపాధ్యాయుడు ఉండేవాడు. ఆయన దగ్గర ఎందరో విద్యార్థ్యానంచేసేవారు.

ఆ రోజులలో గురుకులాలంటే చదువుకోవడానికి వచ్చే విద్యార్థులు ఆ ఆశ్రమంలోనే ఉండాలి. వారికి అన్న వస్త్రాలిచ్చి చదువు చెప్పించే భారం రాజు మీద ఉండేది. నిరంతరం గురు సన్నిధానంలో ఆయన సేవచేస్తూ వినయ విధియతలతో విద్యనేర్చుకునేవారు. గురువుగారు కూడా వారిని తన బిడ్డలుగా చూసుకుని ఎవరికి ఏ విద్యయందు అభిరుచి ఉన్నదో గ్రహించి ఆ విద్యనే నేర్పేవాడు. తనకు కావలసిన విద్యనేర్పగల గురువును అన్వేషిస్తూ విద్యార్థి తిరిగేవాడు. అవీ అనాటి గురుకులాలు.

అటువంటి గురుకులంలో పైలునివద్ద ఉదంకుడనే శిష్యుడుండేవాడు. ఈ ఉదంకుడు విద్యపూర్తిచేసుకుని సంప్రదాయం ప్రకారం గురువుగారి దగ్గర సెలవుతీసుకునే ముందు, చేతులు కట్టుకు నిలబడి, తలవంచి:

‘అచార్యా! గురుదక్షిణ ఏమివ్వాలో ఆశ్చరించండి’, అన్నాడు అప్పుడు పైలుకు చిరునవ్వునవ్వి, ఆశీర్వదించి:

‘నాయనా! నీ పంటి శిష్యుడు దొరకడం మా అప్పివ్వం. గురుదక్షిణ ఏమీ అవసరం లేదు,’ అన్నాడు.

ఉదంకుడు అలాగే నిలబడి:

‘అచార్యా! గురుదక్షిణ ఇవ్వకుండా వెళ్ళడం న్యాయంకాదు. కనుక మీరు ఆశ్చరించండి’, అన్నాడు.

వాని వట్టువల, ధర్మనిరతిదూషి సంతోషంతో:

‘నాయనా! ఇంతకాలంగా నువ్వు చేసిన సేవకు మించిన గురు దక్షిణ లేదు. అయినా నువ్వు తప్పదంటున్నావు కనుక ఆశ్రమంలోకి వెళ్లి అమ్మగారు నీం కోరుకుంటారో అడుగు’, అన్నాడు పైలుడు.

ఉదంకుడు లోపలకు వెళ్లి గురువుగారిభార్యకు నమస్కరించి విషయం చెప్పాడు.

అప్పుడావిడ :

‘నాయనా! మీ గురువుగారి దగ్గర పౌష్యుడనే రాజు విద్యనేర్చుకున్నాడు. ఆ రాజుభార్య ధరించే కుండలాలు నాకు తెచ్చిపెట్టు’, అంది.

ఉదంకుడు వరమానందంతో బయలుదేరుకుండగా ఆవిడ పిలిచి:

‘నాయనా! ఇంక నాలుగు రోజులలో నేను ఒక వ్రతం చెయ్యబోతున్నాను. అప్పటికి అవి తీసుకురావాలి’, అంది.

‘చిత్తం, శరీరం’ అని ఉదంకుడు బయలుదేరాడు.

కొంత దూరం వెళ్ళేసరికి ఎదురుగా ఒక మహావృషధింమీద ఒక నాక పురుషుడు అడ్డుగా వచ్చి:

‘ఈ గోమయం భక్షించివెళ్ళు. అమమానించకు. దీన్ని మీ గురువుగారు కూడా భక్షించారు’, అనగానే ఉదంకుడు మాల్లాడకుండా అది తిని, త్వరగా రాజుగారింటికి వెళ్ళాడు.

మహారాజు చిరునవ్వుతో ఆహ్వానించి, అతని సమాచారం అడిగి: ‘మీ రాకవల్ల మా జన్మ ధన్యమయింది. ఊరకరారు మహాత్ములు! ఏ పనిమీద వచ్చారో చెప్పండి’, అనగా గురువత్సికోరిక వివరించాడు.

మహారాజు వినయంగా:

‘ఓ విద్వాంసుడా! మీరు ఏదికోరినా ఇవ్వవలసిందే. ఇప్పుడు మీరు స్వయంగా అంతఃపురానికి వెళ్ళి మహారాణిని ఆడగండి. ఆవిడ సంతోషంగా ఇస్తుంది’, అన్నాడు.

ఉదంకుడు క్షణాలలో అంతిపురికిపోయి తిరిగివచ్చి:

‘రాజా! మీరు విద్వాంసులతో పరిహాసాలాడుతూ రమకో లేదు. మహారాణి అంతఃపురంలో లేదు’, అన్నాడు.

రాజు: ఓ మహాత్మా! క్షమించాలి. అవనిక్తులకు నా భార్య కనబడదు. మీ వంటివారు అతుచిగా ఉన్నారనీ అనలేను.

ఉదంకుడు: గుర్తుకు వచ్చింది మహారాజా! నేను వచ్చేదారిలో ఆ బొరపాటు జరిగింది. వ్రయాణపు కొండరలో నేను కాళ్ళూ, చేతులూ, ముఖం కడగకుండా ఆచమించాను. ఇలాచెప్పి అప్పటి కప్పుడు అన్నీ ముగించి అంతఃపురానికి వెళ్ళి ఎదురుగా వినయంతో నిలిచిన రాణికి తన రాకకు కారణం చెప్పాడు.

రాణి: విద్వాంసుల కోరిక తీర్చడం మా విధి. ఇవిగో రత్న కుండలాలు తీసుకోండి. ఒకమాట. ఈ కుండలాలు దొంగిలించాలని చిర కాలంగా తక్షకుడు వేచి ఉన్నాడు. అది కనిపెట్టుకుంటూ వెళ్ళండి.

ఉదంకుడు అవి తీసుకుని చక చక వస్తున్నాడు. కొంక దూరం వచ్చేసరికి దారివెంట ముసలి బిచ్చగాడు వానిని వెన్నంటి వస్తున్నాడు.

ఉదంకుడు సాయంకాలానికి ఒక చెరువు దగ్గరకుచేరి, కుండలాలు ఒడ్డున పెట్టి సంద్యావందనం ఆరంభించగా ఆ దొంగ వాణిని అవహించి పారిపోయాడు.

ఉదంకుడు తిరిగి చూసేసరికి ఆ దొంగవాడు పాములామారి ఒక బిలంలో దూరాడు. దాన్ని తవ్వడానికి ఉదంకుడు శ్రమపడుతూంటే దేవేంద్రుడు వజ్రాయుధంతో ఆ బిలాన్ని వికారం చేశాడు.

దానిగుండా పోయి పోయి ఉదంకుడు నాగలోకానికిపోయి అనేక విధాల ప్రార్థనలు చేసినా తక్షకుడు కనిపించలేదు.

కనిపించకపోగా ఎదురుగా ఇద్దరు స్త్రీలు కూర్చుని తెలుపు నలుపు దారాలతో వస్త్రం నేస్తున్నారు.

నేత వక్రాన్ని ఆరుగురు తిప్పుతున్నారు. దానికి వన్నెండు ఆకులు ఉన్నాయి. ఎదురుగా అశ్వంమీద ఒక పురుషుడు కనిపించాడు. అందరినీ స్తుతించగా ఆ పురుషుడు వ్రసన్న వదనంతో - 'వరం కోరుకో' అన్నాడు.

ఉదంకుడు: నాగలోకమంతా నా వశంలో ఉండాలి.

'అయితే ఈ గుర్రం చెవిలో గట్టిగా ఉడు' అన్నాడా పురుషుడు.

ఉదంకుడు ఉదగా నాగలోకంనిండా అగ్నిశ్వాలులు వ్యాపించాయి. ఆ మంటలకు కాళరీక కక్షకుడువచ్చి కుండలాలు సమర్పించి పాదాలమీద పడ్డాడు.

అప్పటికే కాలాతీతం కావస్తున్నది. 'గురువత్సీ వ్రత సమయానికి ఎలాచేరడం?' అని విచారిస్తుండగా ఆ పురుషుడు తన గుర్రంయిచ్చి అదృశ్యం అయ్యాడు.

మరుక్షణంలో ఉదంకుడు గురువుగారి ఆశ్రమం దగ్గర దిగాడు. గుర్రం మాయమయ్యింది.

అప్పటికి గురువుగారిభార్య అభ్యంగస్నానంచేసి వ్రతానికి సన్నద్ధురాలవు తున్నది.

ఉదంకుడు ఆవిడ పాదాలకు నమస్కరించి, కుండలాలు అర్పించి, ఆశీర్వాదం పొంది, గురువుగారి దగ్గరకు వచ్చాడు.

ఇంత ఆలస్యం ఎందుకయిందీ? అని గురువుగారు అశుగగా జరిగిన విషయాలన్నీ వివరించి వాటి అంతరార్థం బోధించమని కోరాడు.

'నాయనా! నీకు ఎదురుపడిన పురుషుడు దేవేంద్రుడు. ఆ వృషభం ఆయన ఐరావతం. ఆ గోమయం అమృతం. అది భక్షించక పోతే సువ్య నాగలోకంలో జీవించవు.

నాగలోకంలో స్త్రీలను చూకావే, వారు ధాత-విధాతలు.

నలుపు తెలుపు దారాలు రాత్రింబవళ్ళు. చక్రాన్నితిప్పే ఆరుగురూ ఋతువులు. వన్నెండాకులూ మాసాలు. ఆ చక్రం సంవత్సర రూప మయిన కాలచక్రం.

అక్కడ కనిపించిన పురుషుడు దేవేంద్రుడు. ఆ గుర్రం అగ్ని హోత్రుడు.

ఇదంతా ఎందుకు జరిగిందంటే ఇంద్రుడు నాకు ప్రాణమిత్రుడు. మువ్వ నా శిష్యుడవు తనక నీకు అపాయం జరగకుండా కాపాడాడు. నీ వలె వినయ విధేయతతో, గురుకుట్రావచేసి విద్యనేర్చుకునే వారిని ఎప్పుడూ దేవతలు కాపాడుతారు. ఇకమిప్పు మీ ఇంటికి వెళ్ళు. నీకు సర్వకథాబా కలుగుగాక', అని గురువుగారు ఆశీర్వదించాడు.

కులంకాదు గుణం ప్రధానం

(ఇది అరణ్యవర్ణంలో మార్కండేయ మహాముని చెప్పిన కథ. దీన్నిబట్టి, కుల వర్గ వివేషాలు ఈనాటి నాగరక సమాజంలో బలహీనతగా ప్రాచీన కాలంలో ఉండేవి కావనీ, మంచి విషయం ఎవరి దగ్గర ఉన్నా గ్రహించవలసినదేనని తెలుసుకోవాలి.)

కులం కారణంగా ఉన్నత స్థానాలు, మర్యాదలు యివ్వడం ఈ నాడు పెరిగినంతగా భారతకాలం నాడు లేనేలేదు. గుణం ప్రధానంగా మనిషిని మర్యాద చేయడం అందరూ ఎఱిగిందే. అటుపండి అంశం యిది.

ఒకనాక గ్రామానికి సమీపంలో ఒక వనం. ఆ వనంలో ప్రకాంత ప్రదేశం. అక్కడొక చిన్ననది. ఆ నది ఒడ్డునే చక్కని నిడనిచ్చే పెద్ద చెట్టు. ఆ చెట్టు క్రింద కూర్చుని ఒక విప్రుడు తపస్సు చేసుకుంటూ, మధ్యాహ్నం కాగానే గ్రామంలోకి వెళ్ళి భిక్షాటనం చేసి తీవితం గడుపు తున్నాడు.

అలా తపస్సు చేసుకునే రోజులలో ...

ఒకనాడు —

అయన భిక్షాటనకు లేచే సమయంలో చెట్టుమీది కొంగ రెట్టవేసింది. అది అయన మీద పడింది.

అంతలో ఆయనకు చాలా కోపం వచ్చింది. అంతే: కన్నులు ఎర్రజేసి పైకి చూశాడు.

చూసిన మరుక్షణంలో ఆ కొంగ మాడి పడిపోయింది.

అయన యథాప్రకారం గ్రామంలో భిక్షకువెళ్ళి, ఒక యింటి గుమ్మంలో నిలబడి: 'భవతి! భిక్షం దేహి', అన్నాడు.

ఆ మాట చెవిని వడగానే యింట్లోని గృహండ్రి అయనకు భిక్ష తేవడానికి పంపియింది వయస్సు సడిచింది.

అదే సమయానికి ఆమె భర్త దూర ప్రయాణం చేసి యింటికి వచ్చాడు.

భర్తను చూడగానే ఆమె చల్లని నీటిలో ఆయన పాదాలు కడిగి, విసన కర్రతో కొంతసేపు విసిరి, భోజనం చేయించి, వరుండాక, భిక్ష తీసుకుని వీధిలోకి వచ్చింది.

అక్కడ నిలబడ్డ ముని కోపంగా చూశాడు. అప్పుడామె :

‘స్వామి! మీ కోపానికి మాడిపోయే కొంగనుకాదు. భర్తను సేవించిన అనంతరమే మరెవరి విషయమయినా చూసుకుంటాను. పతి సేవను మించిన పరమార్థం వేరే లేదు, నాకు’

అని నిలబడింది.

అప్పుడా ముని తెల్లబోయి :

‘అమ్మా! ఎక్కడో, అడవిలో జరిగిన నా కథ నీకు ఎలా తెలిసింది? నాకు జ్ఞానబోధ చెప్పుతల్లీ’, అని ప్రార్థించాడు.

గృహిణి: ‘మునిశ్వరా! ఇక్కడకుకొద్ది దూరంలో మిథిలానగరం ఉంది. అక్కడ ఒక బోయవాడు మాంస విక్రయం చేసి జీవితం గడుపుతున్నాడు. వానిపేరు ధర్మవ్యాధుడు. ఆయన మీకు సర్వవిషయాలూ బోధిస్తాడు, వెళ్ళండి’, అంది. ఆయన బయలుదేరి నడిచి నడిచి మిథిలా నగరం చేరాడు.

నగరంలో అడుగు పెడుతూనే ధర్మవ్యాధుని నివాసం గురించి అడిగి, తెలుసుకుని ఆ ప్రాంతానికి చేరాడు.

అక్కడ రకరకాల జంతువుల మాంసాలు చూసి దూరంగా నిలబడ్డాడు.

వచ్చిన మునిని అంత దూరంలో చూసి ధర్మవ్యాధుడు ఎదురుగా వెళ్ళి సమస్కారం చేసి :

‘అర్యా!’ ప్రవాహాలు. మిమ్ము వా దగ్గరకు వంపిన పతివ్రతా శిరోమణి క్షేమంగా ఉన్నదా! అని అడిగాడు.

వచ్చిన మునికి మతిపోతోంది.

‘అక్కడ ఆ యిల్లాలు కొంగ విషయం చెప్పింది. ఈ ధర్మ వ్యాధుడు ఆ వ్రతవ్రత క్షేమం అడిగాడు. ఇంతకాలంగా తనన్ను చేసినా ఏ శక్తి సాధించ లేకపోయాను.

ఆవిడ పతివ్రత కనుక ఆ వ్రత దీక్షతో దూరదృష్టి వచ్చి ఉండ వచ్చు.

జంతువుల మాంసం అమ్ముకునే ఈ కనాయి వానికి ఇంత శక్తి ఎలా వచ్చింది’ అని ఆలోచనలో పడ్డాడు.

అది గ్రహించి దర్శివ్యాధుడు :

‘స్వామీ ! ఈ మాంసపు వానస మీరు భరించలేరు. రండి మా యింటికి వెడదాం. నాకు యింతటి శక్తి ఎలా వచ్చిందని ఆలోచిస్తున్నారే కదూ ! వ్రత్యక్షంగా మీకు చూపిస్తాను’

అని వినయంగా యింటికి తిసుకువెళ్ళాడు. వెడుతూనే వాకిట్లో మంచంమీద పడుకున్న, ముసలి తండ్రి పొదాలకు నమస్కరించి, ఆయన యోగ క్షేమాలు విచారించి, లోపల గడవలో ఉన్న తల్లికి నమస్కరించి, ఆవిడకు సేవచేసి :

‘స్వామీ ! ఇదే నేను చేసేది. మనం ఎన్ని వ్రతాలు చేసినా, పూజలు జరిపినా, తల్లి దండ్రులను సేవించుకోకపోతే ప్రయోజనం లేదు.

తొమ్మిది మాసాలు గర్భంలో మనలను భరించి, వ్రసవవేదనవడి, మనకు జన్మనిచ్చి, నాలుగైదు సంవత్సరాల వయసు వచ్చే వరకూ మన ఆరోగ్యం కోసం ఆ తల్లి ఎన్నో అవస్థలు పడుతుంది.

అటువంటి తల్లి ఋణం ఎన్ని సేవలు చేసినా తీరుతుందా :

అలానే మన భవిష్యత్తుకు పునాదులు వేసి, మనకోసం ఎన్నో బాధలు పడే తండ్రి ఋణం కూడా తీరదు.

అయినా వారిని సేవించుకోవడం వల్ల కొంత ఋణ భారం తగ్గుతుంది.

డా. సి. 7

విరిగి సేవించు కోవడం కంటే నేను చేసే సాధన ఏమీలేదు. దాని వల్లనే నేను సుఖంగా ప్రకాంతంగా బ్రతుకుతున్నాను. తల్లి దండ్రులను సేవించుకుంటూ అలుబిడ్డలను రక్షించుకుంటూ జీవితం వదులుతున్నాను. అంతే! మరేంలేదు. మీకు మరో సందేహం కలిగి ఉంటుంది. మాంసం అమ్ముకుని బ్రతుకుతున్నాను కదా! అది జీవహింసకదా, దానివల్ల పాపంకదా అని. ఇక్కడ కమ కొక వరమే రహస్యం చెప్పాలి.

అదీ ధర్మ సూక్ష్మం అంటే-

ఈ భూగోళంలో ప్రాణికోటి అంతా ఒక దానిమీద ఆధారపడి మరొకటి జీవిస్తున్నది. రెక్కలు విప్పుకు ఎగిరే పక్షులూ, నాలుగు కాళ్ళ జంతువులూ యివే ప్రాణులని మీరు అనుకుంటున్నారు. మీరు తినే ధాన్యం, కాయగూరలు, పళ్ళు అన్నింటిలోనూ జీవం ఉన్నది. అయితే అవి పక్షులవలె ఎగరడం లేదు కనుక జీవం లేదనుకోవడం న్యాయమా!

జీవి బ్రతికి, పెరగడానికి మరోజీవం బలికాక తప్పదు.

అలాకాదు, యిదే జీవహింస అంటారా!

నేను మానినంతలో నా దుకాడానికి వచ్చేవారందరూ మాంసాహారం వదులుతారా! అందుచేత మీరు ఈ అనుమానం వదిలేయండి. ప్రాణాలు నిలుపు కోవడానికి అవశ్యకమయిన ఆహారంకోసం జరిపేది హింసకాదు.

మరొకమాట: ఈ జంతువులను ఎవరో సంహరించి తెస్తారు. నా వృత్తి ధర్మానుసారం దీనిని విక్రయం చేసి బ్రతుకుతాను.

వ్యాపారంలో దొంగ తూకాలూ, అధిక లాభాలూ నేనెరుగను.

నా ధర్మాన్ని నేను విడిచి వర ధర్మాన్ని స్వీకరించను. ఆకలి గొన్న వారికి పిడికెడు అన్నం పెడతాను. నా మీద ఆధారపడి జీవించే వారందరి యోగ క్షేమాలు తెలుసుకుంటాను. ఇరుగు, పొరుగులవారి కష్ట సుఖాలలో భాగం వంతు కుంటాను.

అన్నిటిని మించిన విషయం -

ఈ మనస్సు ఉన్నదే యిది స్థిరంగా నిలబడదు. ముందు దీన్ని లొంగదీయ్యాలి. రాగద్వేషాలకు అతీతంగా ఉండాలి. నిర్మల బుద్ధితో నిరంతరం పరమేశ్వరారాధనం చెయ్యాలి.

నేను చేసేది యింతే! ఈ మాత్రం చెయ్యగలిగితే మనకు ఏ బాధలూ ఉండవు. ఈ జీవితం ఎంతవరకూ పరోపకారానికి ఉపయోగపడితే అంత ధన్యం! అని బోధించాడు.

గొడ్డు మాంసం అమ్ముకుని జీవించే బోయవాడు చేసిన ప్రబోధంతో మనస్సు నిర్మలమై ప్రళాంతంగా వాని వద్ద సెలవు తీసుకుని తనస్సు తీసుకునేందుకు వెళ్ళాడాయన.

సుందోపసుందులు

(ఇద్దరు తమలో తాము పోట్లాడుకొని ఇద్దరూ నాశనమవడాన్ని సుందోప సుందన్యాయ మంటారు.)

ఈ నాటికి మారుమూల పల్లెలలోనే కాక, మహానగరాలలో కూడా భారత సంస్కారం కలవారు ఈ సామెత వాడుతుంటారు. సుందోప సుందుల వలె కొట్టుకుంటున్నారు అని. ఆ కథ భారతం ఆదివర్సంలో నారదుడు వినిపిస్తున్నాడు.

ధర్మరాజా :

హిరణ్యాక్ష, హిరణ్యకశిపుల కథ ఎరుగుదువు కదా ! వారి వంశ ములో కుంభుడనే పేరు గల రాక్షసుడుండేవాడు. వీరు మహాబలశాలి. ఈ బలశాలికి ఇద్దరు కుమారులు.

వారు మహా భయంకర దేహులు. పెద్దవాడు సుందుడు. వాడి తమ్ముడు ఉపసుందుడు. ఇద్దరూ ఎంతో అన్యోన్యంగా ఉండేవారు. వివిషయంలోనూ వారికి అభిప్రాయ భేదం లేదు.

నిరంతరం ఒకరినొకరు విడువకుండా కలిసి తిరిగే వారు.

అలా ఉండగా వారికి తమ పూర్వీకుల వలె త్రిలోకాలనూ జయించాలనే కోరిక కలిగింది. కలగగానే వింధ్యవర్వతం చేరి ఆ గిరి శిఖరం మీద వద్మాననం వేసి తవస్సు ఆరంభించారు. అన్నపానాలు విడిచేశారు.

వాయువునే ఆహారంగా గ్రహిస్తూ, ఒంటికాలి బొటనపైలుమీద నిలబడి తీవ్రదీక్షతో సాధన చేస్తున్నారు. ఆ తవస్సు వేడికి మంటలు లేచేవి. ఎలా అయినా ఆ నోదరుల తవస్సుకు భంగం కలిగించాలని దేవతలు ఎన్నో ప్రయత్నాలు చేశారు. వారు చలించలేదు. ధ్యానసమాధిలోనే ఉన్నారు.

బ్రహ్మ ప్రత్యక్షమై వరం కోరుకోమన్నాడు.

ప్రపంచంలో అత్ర శత్రు విద్య అంతా తమకు రావాలనీ, ఇంద్ర శాల మహేంద్రశాఖ విద్యలు తమ అధీనంలో ఉండాలనీ, తమకుతమకు

వైరం వచ్చి ఒకరినొకరు చంపుకుంటే తప్ప మరెవరివల్ల చావు రాకూడదనీ కోరుకున్నారు.

అనుగ్రహించి బ్రహ్మ అదృశ్యమయ్యాడు.

వారు తమ నగరం చేరి సేనలతో విజయ యాత్రకు బయలుదేరారు.

ముందుగా అమరావతిని స్వాధీనం చేసుకున్నారు. అనంతరం భూలోకం, నాగలోకం, యక్షరాక్షస లోకాలన్నీ వశపరుచుకున్నారు.

పెద్దపులి రూపాలతో, సింహకారాలతో గుహలలో దూరి అక్కడ తవస్సు చేసుకునే ముసులము హింసించే వారు.

అశ్రమాలలో ప్రవేశించి యజ్ఞసామగ్రిని విరిచి, విసిరేసే వారు.

అలా ప్రపంచం అంతటా తిరుగుతూ సాధు, సజ్జన హింసతో, వరశ్రీ బలాత్కారాలతో జీవితం నడుపుకున్నారు.

ప్రపంచంలో ఏ ప్రాదికీ శాంతి లేదు. అంతటా దీనారావాణ, హాహికారాలు. ఏ పూట ఎవరికి కీడు మూడుకుందో తెలీదు. ఏ రాత్రి ఏ నగరం శృశానం అవుతుందో తెలీదు.

అలా భయానకంగా ఉన్న సమయంలో దీవకలూ, ముసులూ కలిసి బ్రహ్మను ప్రార్థించగా ఆయన విశ్వకర్మను పిలిచి:

మహాశిర్షి! ప్రపంచంలో ఎంతటి వారి నయినా నరే కమచూపుతో అకర్షించి పాదాక్రాంతం చేసుకోగల సుందరీమణిని సృష్టించు అన్నాడు.

ఆలోచించాడు విశ్వకర్మ.

ఇంతకుముందు నిర్మించిన సుందరరూపాలన్నీండినించి అందాన్ని మవ్వగింజంత (తిలాంశ) తీసి ఒక అందగత్తెను రూపొందించాడు.

కలిగోరు సుందరి కమరేవ్వల వరకూ అంశా లావణ్యం కాలువారు కుప్పది.

తిలాంశగా తీయడం వల్ల ఆమెకు తిలోత్తమ అని పేరు పెట్టారు.

ఆమె బయలుదేరింది.

దేవతా నాయకు లందరికీ కన్ను చెదరింది. దేవేంద్రుడు వెయ్యి కళ్ళూ విప్పి చూశాడు. అంతటి అందగత్తె అంచనడకలతో, కాలి అందెం రవళి ఎందరినో మోహింపజేస్తూ సాగిసాగి సుందోపసుందులున్న వనానికి వచ్చి విలాసంగా విహరిస్తున్నది.

అది వింధ్యగిరి శిఖరం.

అక్కడ వికాలమయిన సౌలవృక్షం.

ఆ చెట్టు గీడలో రకరకాల పానపాత్రలు.

కనులు మిరుమిట్లుగాలిపే కామినీ జనం.

హంసకూలికాశల్వాలు.

వింజామరలతో సుందరీమణులు.

కమ్మని కంఠాలతో పాటలు.

ఆ పాటలకు అనుగుణంగా అందెలపవళులతో, గాజుల గలగలలతో, చూపుల మిలమిలలతో సుందరాంగుల నాట్యాలతో ఆ నోదరు లిద్దరూ వరమ సంకోషంగా ఉన్నారు.

అటువంటివారి కంటికి అల్లంత దూరంలో వయ్యారంగా వయిట జారుస్తూ కనులు త్రివృకూ, తన అందాన్ని ఒకకోస్తూ నిలిచింది తిలోత్తమ.

అంత మైకంలో ఉన్న అన్నదమ్ము లిద్దరూ ఆ సుందరిని చూస్తూనే కోరమీసం ఎగదువ్వకూ, పానపాత్రలు జారవిడిచి, ఆక నిండిన కనులతో, రావణీవితో, ఆమె వయిపే అడుగులు వేశారు.

ఇద్దరూ దగ్గరగా చేరారు.

ఆమె భయాన్ని, సిగ్గునీ, అభినయిస్తూ, జారుతున్న పైట నరికేస్తున్నట్టు నటించి, వెనుదిరిగి ఒరచూపుతో యిద్దరినీ రెవ్వగట్టింది.

ఒకడు కుడిచెయ్యి అందుకుంటూండగా రెండవవాడు ఎడమచెయ్యి వట్టుకున్నాడు.

బలమదం, ధనమదం, రాజ్యమదం, వరమదం అన్నిటికీ మద్యపానమదంలోవున్న వారిని చూసి తిలోత్తమ ఒక కండితో నుందుని రెండవ కండితో ఉపనుండుని రెచ్చగొట్టింది.

“తమ్ముడూ! అన్నగారి భార్య తల్లితో నమానం. నువ్వు దీన్ని తాకకూడదు” అన్నాడు నుండుడు.

“తమ్ముని భార్య కోడలితో నమానం. నువ్వు దూరంగా వెళ్ళు” అన్నాడు ఉపనుండుడు.

మీరిద్దరూ తేల్చుకోండి, అని దూరంగా నిలబడి యిద్దరి వయిపూ కోరదూపులై విసిరింది తిలోత్తమ.

కామమదంతో రెచ్చిపోయిన ఉభయులూ ఒక్క తెలియకుండా ఒకరినొకరు పిడిగుద్దలతో, మోకాటిపోటులతో కొంతసేపు యుద్ధం సాగించారు.

అంతలో గదాదండాలు అందుకున్నారు.

ఆ గదా ఘాతాలతో వారి శరీరాలు నీలి రక్తధారలు పెరి ఏరుల్లా ప్రవహించాయి.

అంతే వర్షక వేహులయిన అన్నదమ్ము లిద్దరూ నదీ ప్రవాహంలో బండరాళ్ళవలె నేల కూలారు, అని నారదుడు కథ ముగించి,

నాయనా! కామపికాది ఎంత చెడ్డదో చూశావా, అన్నాడు.

విద్య వివేక హేతువు :

(ఈ కథ అరణ్య వర్ణంలో ఉంది)

విదేహ దేశాన్ని పాలించే జనక మహారాజు అస్థానంలో వంది అనే మహా విద్వాంసుడు ఉండేవాడు.

ఎంతటి మహా విద్వాంసుడై నా వందితో వాదించి గెలవలేక పోతున్నాడు. అందరినీ ఓడించిన ఆహంకారంతో ఉన్న వంది :

‘నాతో వాదించి ఓడినవారిని నదీ ‘ప్రవాహంలో ముంచేస్తాను’, అని ప్రకటించాడు.

అలా ఎందరినో నదిలో తోయించి సగర్వంగా ఉన్నాడు వంది.

ఆ రోజులలో -

ఉద్ధాలకుని శిష్యుడైన కహోదురు విదేహ చేరి వంది చేతులలో ఓడిపోయి ప్రాణాలు విడిచాడు.

అప్పటికి గర్భవతిగా ఉంది కహోదురి భార్య సుజాత. భర్త మరణవార్త విని ఎంతో దుఃఖించింది. గర్భంలో ఉన్న శిశువు మీస మమకారాన్ని చంపుకో లేక వివారాన్ని విడనాడి జీవితం గడుపుతూ కొంత కాలానికి కుమారుని కన్నది.

ఆ బాలుడు తండ్రి శాపంవల్ల ఎనిమిది వంకరలతో పుట్టాడు. అందువల్ల అంటరూ వానిని ‘అష్టావక్రకు’ అని పిలిచేవారు.

వన్నెండు సంవత్సరాలు గడిచాయి. అప్పటికి అష్టావక్రకునికి తన తండ్రి మరణ కారణం తెలిసి, వందితో వాదనకు బయలుదేరి విదేహ రాజ్యానికి వచ్చాడు.

‘నిండా వన్నెండేళ్ళు రాని బాలుడు వందివంటి మహా విద్వాంసునితో వాదించడమా!’ అని ద్వారపాలకుడు నిరోధించాడు.

‘ద్వారపాలకా! విద్యకు వయస్సుతో నిమిత్తం లేదు. జాట్లు నెరసి వయస్సు మురిసినవాడు మహా విద్వాంసుడని అనుకోకు’, అని వాదిస్తుండగా అటు వచ్చిన జనక మహారాజు :

‘ఆర్యా! మా ఆస్థాన విద్వాంసుడు వంది ప్రచండ సూర్య నముడు. ఆయన ముందు మిగిలిన విద్వాంసులందరూ చిన్న చిన్న నక్షత్రాలవలె వెల వెల బోతుంటారు’ అనగా అష్టావక్రకుడు :

‘మహారాజా! నా వంటి వాడెవరూ మీ నథా భవవానికి వచ్చి ఉండరు, అన్నాడు.

‘అయితే ముప్పది అవయవాల్తో, వన్నెందు అంశలతో ఇరువది నాలుగు పర్వాలతో మూడు వందల అరువది రేకులతో ఉండే దానిని ఎరిగిన జ్ఞానివా సువ్వు?’ అని జనకుడు ప్రశ్నించాడు.

‘మహారాజా! ముప్పది దిశలు అవయవాలు, అమావాస్యలు వన్నెందు, పూర్ణిమలు వన్నెందు, ఈ ఇరువది నాలుగు పర్వాలు, వన్నెందు నెలలు అంశలు, మూడు వందల అరువది రోజులు రేకులు, అటువంటి సంవత్సర రూపమయిన కాలచక్రం మీకు నమస్త కళ్యాణాలు కలిగించుగాక’, అన్నాడు.

జనకుడు : అదు గుర్రాలజంటవలె కనిపిస్తూ, హఠాత్తుగా డేగలా మీద పడి ఆ రెండిటినీ ధరించే దెవరు :

అష్టా : మహారాజా! అవి మీ శక్తువుల గృహాల మీద పడకూడదని కోరుతున్నాను. ప్రాణ నామాలతో ఉండే ఆ రెండు తత్త్వాలవల్ల విద్యుత్తు పుడుతుంది. వీటిని మేమం ధరిస్తుంది.

జన : కన్ను చూచుకుండా నిద్రించేది ఏది :

అష్టా : నిరంతరం నీటిలో ఉండే చేప.

జన : జన్మించినా చైతన్యం లేనిది ఏది :

అష్టా : పక్షులు పెట్టే గ్రుడ్డు.

జన : హృదయం లేనిదేది :

అష్టా : బండరాయి.

జన : ఓ వేదవేత్తా! ఇప్పుడు మీరు మా మండపానికి వచ్చి వాదన సాగించవచ్చు అని పౌదరంగా తీసుకు వెళ్ళాడు.

దూకాడు మహావిద్యాంసుడు వంది. అష్టావక్రకు ఆయనను సమీపించాడు.

వంది: బాలకా! నిద్రపోయే సింహాన్ని శేవకు. కాంకూట విషభరిత మయిన పాము వడగ మీద కాలుపెట్టకు.

అష్టా: మహారాజా! పర్వతాలన్నీ మైనం కంటే చిన్నవి. లేగదూడలు అంటేకుకంటే చిన్నవి. రాజులందరూ జనకునికంటే అల్పులు. దేవతలలో యింద్రుని వలె, నరులలో శత్రుముడుగా ఉన్న మహారాజువు మువ్వ. మీ విద్యాంసుడైన వందిని వాదానికి రమ్మనండి. ప్రారంభిస్తున్నాను నా వాదం.

అగ్ని ఒకటి అయినా అనేక రూపాలలో ప్రకాశం ఇస్తుంది. సూర్యుడొక్కడే సర్వలోకాలకు వెలుగు. దేవేంద్రుడొక్కడే ఏకైక వీరుడు. పితృ దేవతావతి, యముడొక్కడే, అని ప్రారంభించాడు, వంది.

అష్టా: వందీ! ఇంద్రుడు - అగ్ని నిరంతర స్నేహబంధంతో ఉండే దేవతలు. అలానే పర్వత నారదులు. అశ్వినీ దేవత బిద్ధరు. రథానికి చక్రాలు రెండు. సతీవతులు ఇద్దరు.

వంది: ప్రాణికోటి అంతా దేవమానవ తిర్యగ్రూపాలు మూడు ధరిస్తుంది. ఋగ్యజుసామాలు మూడే వేదాలు. ప్రాతర్మాధ్యాహ్నాక సాయం సవనాలు మూడు. స్యర్గ మర్త్య సరకాలు మూడే లోకాలు. అగ్ని, సూర్య చంద్రులు ముగ్గురే జ్యోతి స్వరూపులు.

అష్టా: బ్రహ్మచర్య, గార్హస్థ్య, వాసవస్త, సన్న్యాశ్రమాలు నాలుగు. బ్రహ్మ, క్షత్రియ, వైశ్య, శూద్ర వాతులు నాలుగు. దిక్కులూ నాలుగి. ప్రాన్య, దీర్ఘ, ప్లవ, హల్లు భేదాలతో శబ్దం నాలుగు రకాలు. వరా, వశ్యంతి, మధ్యమ, వైశరీ అని వాక్కు నాలుగు రకాలు.

వంది: గార్హవత్య, దక్షిణాగ్ని, అహవనీయ, సభ్య అనభ్యం అనే అవస్థా భేదంతో యజ్ఞాగ్ని అయిదు విధాలు. పంక్తి ఛందస్సుకి

పాదాలు అయిదు. దేవ, పితృ, ఋషి, మమష్య, భూత, యక్షాః అయిదు. కమ్మ, ముక్కు, చెవి, నాలుక, వర్మం అని ఖానీంద్రియాలు అయిదు. విపాక, ఇరావతి, వితస్త, చంద్రతాగ, శకుద్రు నామాంతో వ్రత్యాత మైనది వంచనాదం.

అష్టా : బాంకా! అగ్ని స్థాపనవేళ ఆరు అవులను దక్షిణ ఇవ్వాలి. అరుణుకువులే సంవత్సర కాల చక్రాన్ని నడుపుతాయి. మన స్పృహతో కలిసి ఖానీంద్రియాలు ఆరు. కృత్తికలు ఆరు. యక్షాలు ఆరు.

వంది : విద్వాంసుడా! అవు, దున్న, మేక, గుర్రం, కుక్క, పిల్లి, గాడిద - ఇవి ఏడూ గ్రామాంలో ఉండే జంతువులు. సింహం, కార్జూణం, లేడి, తోడేలు. ఏనుగు, వానరం, భల్లూకం - యిది. ఏడూ వన్యమృగాలు. గాయత్రి, బృహతి, జగతి, అతి జగతి, పంక్తి, త్రిష్టుప్, అమృష్టుప్, భేదాంతో ఛందస్సు ఏడురకాలు. అత్రి, పుంస్త్య, క్రకతు, మరీచి, అంగిరస, వసిష్ఠులు నవ్త మహర్షులు. ధూవ, దీవ, నైవేద్య, ఆచమన, గంధ, పుష్ప, తాంబూలాదులు కూడా ఏడే.

అష్టా : తులాదండాన్ని బంధించే సూత్రాలు ఎనిమిది. సింహాన్ని సంహరించే శరభ మృగానికి ఎనిమిది పాదాలు. యజ్ఞశాల నమి వంలో యూవస్థంతానికి కోతాలు ఎనిమిది. వసువులు ఎని మండుగురు.

వంది : పితృయజ్ఞవేళ అగ్నిని ఉపాసించే సామిధేను మంత్రాలు తొమ్మిది. వ్రకృతి, పురుష, అహంకార, మహత్తత్త్వ, వందతన్మా క్రతు తొమ్మిది. వీటి సంయోగం వల్లనే సృష్టి సాగుతున్నది. బృహతీ ఛందస్సుకు వ్రతిపాదంలోనూ తొమ్మిది అక్షరాలు. గణితకాస్త్రం యావత్తూ తొమ్మిది అంకెలమీద ఆధారపడి ఉంది.

అష్టా : దిక్కులువది. గర్భంలో జీవుడు వది మాసాలుంటాడు. రోగి, దరిద్రుడు కోకార్తుడు, రాజదండితుడు, వృత్తిలో మోసపోయిన వాడు, పిచ్చివాడు, కాముకుడు, అనూయావరుడు, మూర్ఖుడు, మొండివాడు ఈ వదిమంది నిందార్థులు. గురువు, తండ్రి,

పెద్దన్నగారు, ప్రభువు, మాతామహి, పితామహులు, మేనమామ, మామగారు, తండ్రినోదరులు, కుటుంబంలో వృద్ధులు ఈ వది మంది పూజింపదగినవారు.

ప్రాణికి వది దళలు :

గర్భవాసం, జననం, బాల్యం, కౌమారం, పౌగండం, కైకోరం, యౌవనం, ప్రౌఢత్వం, వార్ధక్యం, మృత్యువు.

వంది : ప్రాణి కోటికి యింద్రియాలు వదకొండు. విషయాలూ వదకొండే. జ్ఞాన, కర్మేంద్రియాలతో మనస్సు కలిసి వదకొండు శబ్ద, స్పర్శ, రూప, రస, గంధాలు జ్ఞానేంద్రియ విషయాలు.

మాట, పని, నడక, మలాదుల విసర్జన, భార్యా సంయోగం యివి కర్మేంద్రియాలు చేసే వస్తులు. వీటి మననం మనస్సు చేసేపని. ఇవి వదకొండు.

కామ, క్రోధ, లోభ, మోహ, మద, మాత్సర్య, రాగ, ద్వేష, హర్ష, శోక, అహంకారాది వికారాలు వదకొండు.

మృగ, వ్యాధి, సర్ప, అజైకపాద, అహిర్వుధ్న్య, కపాతి, పిషాకి, నిర్భతి, దహిన, స్థాణు, ఈశ్వర - వీరు ఏకాదశ రుద్రులు.

అష్టా : పసివాడా ! మాసాలు పన్నెండు. జగతీ ఛందస్సుకి అక్షరాలు పన్నెండు. ప్రాకృతయజ్ఞం పన్నెండు రోజులు సాగుతుంది. అదిత్యులు పన్నెండుగురు.

వంది : తిథులలో త్రయోదశి మంచిది. భూమిమీద వదమూడుద్వీపాలు ఉన్నాయి అని ఆగిపోయి ఆలోచన ఆరంభించగా,

అష్టావక్రతుడు : మహారాజా ! మీ విద్వాంసుడు క్లోకం పగం చదివి విరమించాడు. మిగిలింది నేను చెబుతా.

శేకి దానవునితో మహావిష్ణువు వదమూడు రోజులు యుద్ధం చేసాడు. వేదంలోని అతిజగతి ఛందస్సు వదమూడక్షరా పరిమితితో వడుస్తుంది. అనగా, వంది తల వంచేకాదు.

నియమానుసారం వంది తనకు తానే నదిలో మునిగిపోయాడు. మనకు ఎంత విద్య ఉన్నా, వయస్సు మీరినా, వివేకాన్ని దిగమ్రొంగి అహంకారంతో నడుచుకునే వారు వంది వలెనే పసివారి ప్రజ్ఞముందు పతనమయిపోతారు.

విద్య వినయాన్ని కలిగించాలికాని గర్వ హేతువు కారాదు.

విద్యా దీక్ష

(ఈ కథ ఆదివర్సంలో ఉంది. విద్యాభ్యాస సమయంలో యితర వ్యవహారాల మీద మనసు పోనివ్వకుండా దీక్షగా చదివితే మంచి ఫలితాలు సాధించగలం అనికదా ఈ కథ ద్వారా భారతం చేసిన హితబోధ)

చాలా రోజుల క్రితం మాట !

కళ్యాణుడు అనేముని ఉండేవాడు. ఆయనకు దితి, అదితి అని ఇద్దరు భార్యలు. దితికి కలిగిన పిల్లలు రాక్షసులు. అదితి పిల్లలు దేవతలు.

ఈ అన్నదమ్ములు నిరంతరం యుద్ధాలు చేసుకుంటూనే ఉండే వారు. ఒకప్పుడు వారు, ఒకప్పుడు వీరు గెలిచేవారు.

అలా సాగుతోంది.

అందులో రాక్షసులకు గురువు శుక్రాచార్యులు. దేవతల గురువు బృహస్పతి. ఆ రాక్షసగురువు చాలాకాలం తవస్సు చేసి మృతనంజీవనీ అనే విద్య సాధించాడు. దానివల్ల యుద్ధంలో వచ్చిన రాక్షసులందరినీ మళ్ళీ ప్రతికించేవాడు.

అప్పటికింకా దేవతలు అమృతపానం చెయ్యలేదు. కనుక వారు వచ్చిపోయేవారు. అది చూచి బృహస్పతి తనకుమారుడయిన కచుని పిలిచి శుక్రాచార్యుల దగ్గర మృత నంజీవనీ విద్య నేర్పుతురమ్మని పంపాడు.

కచుడు శుక్రాచార్యుల దగ్గరకు వచ్చి:

‘శ్రీగురుభ్యోనమః’ అని పాదాలమీద వ్రాలి:

‘నేను ఆంగీరస పంతుడను, బృహస్పతి తనయుడను. నన్ను కచుడు అని పిలుస్తారు. మీ వద్ద విద్యాభ్యాసానికి వచ్చాను’ అన్నాడు.

శుక్రాచార్యులు ఆ కుర్రవాని వినయానికి చాలా సంతోషించి:

‘నాయనా! చాలా ఆనందం’ అని ఆశీర్వదించి తన ఆశ్రమంలో ఉండమన్నాడు.

కచుడు రోజూ సూర్యోదయంకాకుండా లేచి శాంక్యశాస్త్రాలు ముగించి సంధ్యావందనలు యథావిధిగా సాగించి గురుశుక్రాచార్యుల వేస్తున్నాడు.

కుక్రదార్యులవానికి దేవయాని అనే కూతురుంది. ఆ అమ్మాయి చాలా అందగత్తె. అందులోనూ వయస్సు వదపోరు దాడింది.

ఆ పిల్లకి కడుడు మీద మసను వడింది. అనేకవిధాల తన ప్రేమను వ్యక్తంచేసేది. కడుడికి తన విద్యాభ్యాసం తప్ప మరొద్దపై లేదు. వయిగా గురువుగారి కూతురు కనుక సోదరభావంతోనే చూసేవాడు.

ఇలా ఉండగా —

రాక్షసులందరూ సమావేశమై ఆలోచించారు.

‘దేవతల గురువయిన బృహస్పతి కొడుకు మన గురువులవద్ద విద్యాభ్యాసానికి వచ్చాడు; శత్రువర్గం వారి దగ్గర ఏం చదువుదామని వచ్చాడు; ఓహో! మన గురువుగారి దగ్గర మృత సంజీవనీ విద్య ఉంది.

అది వీడు నేర్చుకు వెడితే మన వంశానికి ప్రమాదం. తనక పీడ్లి అడవిలో చంపి పోరేద్దాం’ అని నిశ్చయించారు.

గురు సేవాభావంతో అడవిలో ఆవులనుమేసి వస్తున్న కడుడిని చంపేశారు.

బ్రొడ్డు గ్రుంకింది.

చీకటి ముదురుతోంది.

రోజూ సాయం సంద్యావేశకు ఆశ్రమంచేరే కడుడు అప్పటికి రాక పోవడంతో దేవయాని తండ్రి దగ్గరకు వెళ్ళి ఏడ్చింది. కూతురు దుఃఖం చూడలేక కుక్రదార్యులు దివ్య దృష్టితోచూచి, జరిగిన సంగతి గ్రహించి మృత సంజీవనీతో కడుని బ్రతికించాడు.

అది విన్న రాక్షసులకు కడువు మండి పోయింది. బాగా ఆలోచించారు. కడుని సంహరించి కాల్చి ఆ బాడిద కలిపిన కల్లు తెచ్చి కుక్రదార్యులకు విషయంగా అందించారు.

ఆయన వెనుక ముందు ఆలోచించకుండా ఆ సురాపానం చేశాడు. వాడు వెళ్ళారు.

మళ్ళీ చీకటి వడింది.

ప్రేమపాఠంలో ఉన్న దేవయాని తండ్రి దగ్గరకు వచ్చి విడిచింది.

ఆయన జాలివడి దివ్య దృష్టితో చూశాడు. విషయం తెలిసింది.

‘అమ్మా! ఈ రాక్షసులు వరమ కిరాతకం చేశారు. ఆ బాబుని చితాభస్మం కలిపిన కల్లు నా చేత త్రాగించారు. ఇప్పుడు నా గర్భంలో ఉన్నాడు కడుడు. నాడు జీవించాలంటే నా పొట్ట చీల్చుకు రావాలి. వచ్చాక నన్ను బ్రతికించాలి. అంటే లోపం సూక్ష్మ అణువుగా ఉన్న ఆ ప్రాణికి నా విద్య బోధించాలి.

వివేకిహినులైన రాక్షసులు ఈ విధంగా నాడికి మేలుచేశారు’, అని వచ్చాననం వేసి, లోపల ఉన్న కడుని ప్రబోధించి మృత సంజీవని మంత్రం ఉపదేశించాడు.

కడుడు ఆయన ఉదరం చీల్చుకు వచ్చాడు.

వస్తూనే కాసు నేర్చిన విద్యతో గురువుగారిని జీవించజేసి ఆయన వద్ద సెలవు తీసుకు వెడుతున్నాడు.

వెను వెంట వచ్చి దేవయాని!

‘ఏమయ్యా! ఇంతకాలం నిన్నే ప్రేమించే నన్ను విడిచి పెడ కావా!’ అంది.

‘పోదరీ! గురువు తండ్రితో సమానం. ఆ ప్రకారం మువ్వు నాకు చెల్లిలివి’, అన్నాడు.

దేవయానికి కోపం వచ్చి:

‘ఇలా నన్ను హింసించిన వలంగా ఈ విద్య నీకు ఉపయోగ పడదు చా’ అంది.

‘పోదరీ! విద్య ఎప్పుడూ నిరుపయోగం కాదమ్మా! ఈ మృత సంజీవని నీ కావం ప్రకారం నాకు ఉపయోగపడక పోయినా నేను బోధించిన వారికి ఉపయోగపడుతుంది వెళ్ళు’, అని దేవలోకం చేరాడు.

జ్ఞానసముద్రమైన మహాభారతం

కరుణ, ప్రేమ, అనురక్తి, మమత, ఆత్మీయత, భక్తి, ప్రపత్తి వంటి అద్భుత అనుభూతులను పొందించేది కనుకనూ --

దైవత్వంలో మానవత్వాన్నీ, మానవత్వంలో దైవత్వాన్నీ దర్శించగల గొప్ప అనుభవం కలిగించేది కనుకనూ --

ఆత్మకు ఉద్దీపనం కలిగించే మహాభారత ఉపకథలకు ఆధునిక అక్షరరూపం కనుకనూ --

ఇదుగో.....

కథలంటే చెవికొసుకొనే పిల్లలకూ, యువతకూ "భారతంలో నీతి కథలు" ఇవే --

- ★ 'తెలివితో, వంచనతో కార్యాలు చక్కబెట్టుకొనే' కణిక నీతి ఆదిపర్వం లోంచి --
- ★ 'గర్వం ఎటువంటి ఆపదలు తెచ్చిపెడుతుందో' కణ్ణమహర్షి చెప్పే ఉద్యోగ పర్వంలోని కథ --
- ★ 'అన్నదాన మహిమ గొప్పది' అని చెప్పే అశ్వమేధ పర్వంలోని కథ --
- ★ అరణ్యపర్వంలో మర్కండేయ మహాముని 'కులం కాదు గుణం ప్రధానం' అంటున్న కథ --
- ★ 'జీర్ణం జీర్ణం వాతాపి జీర్ణం' అనే నానుడిని తెలిపే అరణ్యపర్వంలోని కథ --
- ★ 'ధర్మపరులను ఎవరు పరాభవిస్తే వారినే ధర్మరక్షకుడు పరాభవిస్తాడని' అరణ్యపర్వంలోని కథ --

ఇలా ఎన్నో, ఎన్నెన్నో "భారతంలోని నీతి కథల"కు ఉపక్రి గారి ఆధునిక అక్షర రూపం.

.....చదవండి.

